

საქართველო ზელოვნება

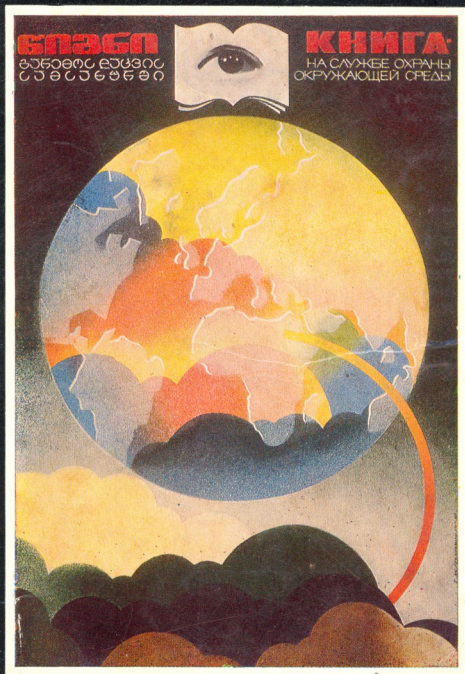
ISSN 0132-1307

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

5

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს
ყოველთვიური ჟურნალი

1986

[პიესის პერსონაჟთა სახელები თუ ტიტულები იმ ქვეყნის ენისა და ადგილის მიხედვით შეიკრებოდა. ვალის, სადაც დაიდგება. აქ შუა ევროპა იმდენად აღებული, რამდენადც წინა საუკუნეებში იგი წარმოადგენს უმკვეთრეს სცენას ისტორიული ვენებთა-დღელის თვალსაზრისით და შესაფერის ღონს უქმნის პიესის იდეას.]

გივი მარგველაშვილი

მაყურებელთა დარბაზები

(ისტორიული ზღაპარი)

ამ პიესისათვის აუცილებელი თემატიური პირობა გახლავთ, რომ რეალურ მაყურებელთა დარბაზის პირველი ორი რივი სპექტაკლის განმავლობაში თავისუფალი რჩება. მაყურებელს — რეალურ პირებს — იქ დაჯდომის უფლება არა აქვთ, ხოლო დარბაზში, ორივე მხარეს აღმართულია დიდი, თეთრი პლაკატები. მათზე შავად წარწერილია შემდეგი:

ჩვენს დიდად პატრიცელ რეალურსამყაროსეულ საზოგადოებას:

როგორც გამოცდილებამ გვიჩვენა, ცხოვრება იმ სიუჟეტურ სამყაროში, დღეს რომ უნდა წარმოიღვინოთ, მკაცრად გამოჩენილი და თავისთავადი არ არის. ამ პიესის პერსონაჟები ამდღავებენ მისწრაფებას, გადმოიხედონ და შემოიჭრან კიდევ ჩვენს რეალურ — მაყურებელთა საყოფელოში. მაგრამ ნუ შემოფოთდებით! მხოლოდ ერთადერთი პერსონაჟი გადმოინაცვლებს და ერთადერთხელ, სცენის საუფლოდან მაყურებელთა რეალურ საუფლოში და ისიც ცოცხალმკვდარი: იგი უილაჯოდ გადმოქანდება ჩვენსკენ და ცარიელ სკამთა შორის განუტყეებს სულს. ასე რომ, საშიში არაფერია.]

თეატრის დირექციის

მოქმედი პირები:

მეფე
 ფონ რამაზინი
 ზიგმუნდ მარკიცი მეფის ოფიცრები

პირველი მოქმედაზა

ზახულის სანახი. სცენის სიღრმეში მიწისმომელნი ანაწილებენ მიწას. ეპოქა: დაახლოებით მე-16 საუკუნის მიწურული.

პირველი სცენა

ავანსცენაზე დგას მეფე თავისი ამალით. მისგან შესაფერის მანქილზე — გლეხების ჯგუფი. მეღეს თან ახლავს სამი მრჩეველი. მათ შემოფოთებული სახეები აქვთ.

პარტოზი
 პარტოზის მთულღე
 დიდგვაროვანნი

გოტფრიდი პერტოვის მსახურნი
 პატი

მეფის პირველი მრჩეველი. თქვენო ბრწყინვალეობა, ეგებ ერთხელ კიდევ ასწონ-დასწონოთ! თქვენი გეგმა დღე და წინააღმდეგება ჩვიწს უფლებსსა და უფიერაფსესს აღი-წესებს!

დორანოზა
 გრაფი რაქანი
 მამის სამი მრჩეველი
 მიწისმომელნი
 გლეხები
 მეზობელი სახელმწიფოს ჯარისკა-
 ტაბი და ერთი ოფიცარი
 მამის ჯარისკატაბი და ოფიცრები
 პარტოზის შამანი
 მოხუცი მსახიობი
 მოხატბალე მსახიობთა დასი (მათ შო-
 რის მოცეკვეთ ქალებიც).

მეორე მრჩეველი. ახლა, როს ომი გვემუქრება ჩრდილოეთიდან, ღვერთანი, შეუფერებელი ღრთა ამდაგვარი წამოწყებისათვის. ამით მარტოოდენ თქვენს დიდგვაროვანთ ამხედრებთ და უოვლად აუცილებელ მხარდაჭერას დაკარგავთ!

მესამე მრჩეველი. (წუმად და შთამაგონებლად) — და არც ვინ ირწმუნებს თქვენს ნამდვილ მიზეზს. უველა იფიქრებს, რომ გლეხობას ეკუთვნის დე... ქვეყანა გინდოთ ჩაუდოთ ხელში! სამეფე ერთად: ნეუფეო, გალაიფიქრეთ! მეფე. (გალაქრიო). ჩემი გადაწყვეტილება ურჩევი!

შემდეგ ხელით ენერგიულად ანიშნებს ცნობის-წადილით მიჩრებულ გულზეს. ფეხი გადმოდგით და ბოლოს და ბოლოს გაინაწილეთ მიწა! მაგრამ სწრაფად! დასაყარგი დრო არა ვაკვს!

(შემტობარი გულზე მიღმარედ დგანან).

მეფე. (თავს ეღერა იქვსს) დაუფრულებო?

ერ-თერთი გლეხი. ბატონო, ეს მხარე პერ-ცოგს ეკუთვნის. ის საშინელი კაცია.

მეფე (მოსიხანედ მიეჭრება გლეხს, ხელს სტაცებს და აჯანყლარბანს).

ვინ, ენ ვანაგებს აქაურობას, მეფე თუ პერცოგი? გლეხი. (ენის ბორძიკით) მეფე, ბატონო ჩემო.

მეფე. მაშინ გააკეთეთ, რასაც გუბუნებოან!

გლეხი ი. (მოუბრუნდება დანარჩენებს) გოპრუბათ? მეფის, ჩვენი მმბრძანებლის სურვილია, რომ ეს მი-წა-წყალი გავინაწილოთ. ახლაც არა გჭერთ?

მუტუტუტი, ჩოჩქლი ხალხში, შემდეგ ცალკეული ხეში.

ქალღმრედი დაწერილი და ბეჭედდასმული გვინდა გკონდეს ბრძანება თქვენი, რომ მერე აღარაინ წა-მოკვედაოს.

მეფე. (თავის ამაღლებ ანიშნებს) აქა ვკვავს მწერლები, ისინი შავით თეთრზე დაგიწერენ ჩემს ნება-სურვილს და გადმოგცემენ.

განციფრების ღუმელი. შემდეგ გულზე მიყინის დასცემენ: — ეაშა! გაუმარკოს მეფის! ჩვენს პარ-ჩენასს საწყალი ხალხის ქომავსს სამართლიანს!

მეფე ხელს მაღლა სწევს, უხალისოდ ამბობს: გა-ჩუმდით!

ხალხი მშვიდდება.

მეფე. ახლა წადით და მიწა გაინაწილეთ!

გულზე და მეფის მწერლები გადიან. სკენის სიღრ-მეში კაცები მიწაში ასობენ ბოჭებს და დიდი ნაბი-ჯებით ზომავენ ნაკეთს.

მეფე (მჩრჩველთ). ელიქტი მზად არის?

პირველი მრჩეველი. დაბეჭდილია, მაგ-რამ... დაბეჭითებით გთხოვთ, არ გახამართო! თქვენი განკარგულებანი სამოქალაქო ომს მოასწავებს. დი-დად ვნოშობ. რომ უკვე მიწის ეს რეფორმა, რასაც ატარებთ, სიხალისურას მოგაიტანს და სწორედ ხა-წყალი ხალხის ზურგზე გადატყდება უველაფერი... რო-გორ უნდა აგოთ პასუხი? ხოლო ის, რაც ელიქტში წერია, მწარეუ მწარე მოულოდნელია იქნება თქვენს ქვეშევრდომთათვის: თქვენ ანადგურებთ ადათს! წეს-ჩვეულებას! რაც საუყუნეობით მკვიდ-რდებოდა ჩვენს ქვეყანაში, რასაც რწმენითა და სი-ხარულით მისჯავთ ჩვენი გულები. და ნთხო იზე-დონებთ, რომ რაიმეს ირწმუნებენ თქვენსა?

მეფე (მშვიდად და უდრტინეულად). ეს ძა-ლიან კარგი და ყოველად აუცილებელი ბრძანებაა. გა-ვა დრო და ყველა მიხვდება ამას.

მეორე მრჩეველი (თან მზრუნველი, თან მოსაყვედურე ხმით): მეფეო, თქვენ აუქმებთ დიდ-გვაროვნებას. ანდაგვარი არასდროს არაფერი მოხ-დარა, რომ დიდმოთავარი ერთ დამეშ...
მეფე (ყარ მოკლედ და მკვახედ, შემდეგ სულ უფრო მეტის მღელვარებით). დიახ! მართლს ბრძა-ნებ. ასეთი რამ არასდროს მოხდარა. მაშასადამე, მით უფრო დილია ჩვენი პასუხისმგებლობა. რადგან

უკვე დიდი ხანია, დროა ამის გაკეთებისა: გესმის? დიდი ხანია დროა, უსუყოველით დიდგვაროვნება და ყოველგვარი უპირატეობა, რათა წაიშალოს ზღვა-რი მოთავარ და არამოთავარ მოქმედ პირთა შორის მთელმა ამ სისხლიანმა თეატრმა, თავის თავს ისტო-რისა რომ უწოდებს, ბოლოსდაბოლოს შეწყვიტოს ახალ-ახალი მხსვერპლის მოთხოვნა თავშესაქცევად...

მესამე მრჩეველი. მაგრამ, თქვენო ბრწყინ-ველებავ, თქვენ ხომ თავად ბრძანდებით მოთავარი პირი, ღვითი კურთხეული, შთამომავალი ძველმოძვე-ლი, სახელგანთქმული დინასტიისა. თქვენ დასთმობთ ამას?

მეფე (მშვიდად). უსოყმანოდ. მთელის არსებით მწმას, რომ ყოველივე, რასაც ვაკეთებ, ჩვენთვის, ყველასთვის სასურველია.

პირველი მრჩეველი (თითქმის დებრძლია-ნად). დიახ, დიახ, ვაკეთებ კი ვასცემთ ბრძანებას, მაგრამ არაღინ დაგემორჩილება. ნთხო გჭერთ, რომ დიდმოთავარი თავიანთი ნებით დაუთმონენ ყუმბა და ღატმათ საყოთარ კოშკებსა და ციხე-დარბაზებს?

მეფე (ფიცხი და მუქარით სახე ხმით). უკეთუ ნებით არ დაუთმობენ, ვაიულებთ! ყველას ძირს ჩა-მოვბარბანებ იმ თავიანთი უფლოებიდან და დავხურავ... თეატრს! ეს ერთადერთი უფლებაა, რასაც ვიტოვებ. მე მკვავს ჭარი. ჩემს სიტყვას რომ ემორჩილება და მახვილით მოსრავს ყოველ უფლოვას. სურვის იფიკ-რებს, მეამბოხებს დიდხანს ვერლოთავებ! ვისაც აქ ისევ ისტორიულად სურს წარმოვიდგვს, იმას თავი-სუფლებას მივანიჭებ: მივაბრძანებ ჩემს საზღვრებს გარეთ; ხოლო თუ დიდხანს შეგაწუხებთ და არ მოგ-ვანკნებთ, შეუბრალდებლად დავხტი სიკვდილით!

მრჩეველი, თავჩაქინდრულნი რომ ისმენენ ხე-ლმწიფის სიტყვებს, თავს მაღლა სწევენ და ერთი მათ-განი მცირე ღუმელის შემდეგ, ყოყმანით ამბობს რამე-თუ ყოველთვის თავად გადაგიწავებთათ, ჩვენ ვეღარ ვიქ-ნებით თქვენი მრჩეველი... მეფეც ბატონო, თქვენს განზრახვას ჩვენ მხარს არ ვუჭერთ... თქვენთან დარ-ჩენა შეუძლებლად მიგვაჩნია. გთხოვთ, დაგვიტხო-ვით...

მეფე (დამშვიდობების გამომხატველი მოძრაო-ბით). მიბრძანდით!

მრჩეველი გადიან. ხალხიც უფრო შორდება მე-ფეს, სიღრმეში მდლის, ისე რომ მეფე სრულიად მარ-ტო რჩება ავანსცენაზე...

მომრე სცენა

მეფე სცენის კიდესთან მიდის, ხელუბს წინ იშვირს და დაძაბული აშტრდებდა მაყურებელთა დარბაზს. შემდეგ წელი ნაბიჯით აგრძელებს გზას, მარცხნივ კვლავ დაძაბულად მაქერპალი, და ხელუბს ისე ავე-ცებს, თითქმის რაღაც უჩინარ კედელს ეხება და მსა-ში რაიმე გასასვლელს ეძებს.

მარჯვნიდან სცენაზე შემოდის მეფის ოფიცრე-ბი: ფონ რამეხინი და ერბოპი. ისინი ჩურჩულდებენ ისე, რომ მეფეს არ ესმის:

ფონ რამეზინი. ჩუ! ნუ ხმაურობ. ახლა შეგვიძლია დავაკვირდეთ! ხედავ, ხელებს როგორ ატყეებს და რა მონუსხული იმზირება ტუქში. აი, ეს არის მაგისი სცენიური ახირება, თეატრალური სიგოე, რომელსაც ჩვენ უველანი შევეწირებით, თუ რაღაც საშველი არ გამოვძებნით!

ერპიპი (მოთლი ეს ხანი გაოგნებული მიმტერბება მეფეს). კი, მაგრამ, მაინც რას ნიშნავს ეს ყოველივე?

ფონ რამეზინი (ჩურჩულთ). მაგას ჰგონია, რომ ჩვენ უველანი აქ სცენაზე ვართ! დარწმუნებულია, რომ ჩვენი სამყარო სცენის სამყაროა, გვისმის? და იქ რომ რაღაცას ათვლიერებს, მაგისთვის ის სცენის ნაპირია, რომლის მიღმა მყოფრებულთა საუფლო იწყება...

ერპიპი. რა მყოფრებულთა საუფლო! ეს ხომ სისულელეა! რამეზინ, რას ღაპარაკობ, თუ ღმერთი გწამს!

რამეზინი (ნირცულულა). დარწმუნებულია, რომ ჩვენ სხვა უცნობი სამყაროდან განუწყვეტლივ გვაკვირდებიან, რომ ურბიცი თვალს ყოველ წუთს იხედავს ჩვენს ცხოვრებაში.

ერპიპი (არ სჯერა). კი მაგრამ, რანაირად შეიძლება ეგრე ეგონოს? იქ, წინ, ხომ ყოველ ჩვეულებრივ ტუქა, ნამდვილი ხეებისა და ყოველ ჩვეულებრივი ნაღირ-ფრინველი?

ფონ რამეზინი. რა თქმა უნდა! ასე გვეჩერა ჩვენ და უველას, ვინც აქ სალად ხედავს და ფიქრობს. მაგრამ საქმე ის გახლავს, რომ მეფე სულ სხვაგვარად აღიქვამს საგნებს. ღიახ, ბატონო! შეხედ, ახლა ქვებს ისტრისი! ხედავ? ეს ახირებაც ბოლო დღის დასწმდა.

მეფე სცენის კიდეს მოშორებია, კუნაზე ჩამოყიდარა და ის ირება, თითქოს ქვებს იღებს მიწიდან და მყოფრებულთა დარბაზში ისვრის.

ერპიპი. მერე რა მოხდა? რა უცნაურობა ეგ არის! ეგებ თავს იქცევის რაღაც სამაზინე აირია, ზღი და ქვას ისვრის. მეც რამდენჯერც მივსვრია ეგრე, როცა აღარ ვიცი მოწყენილობისაგან რა გავაკეთო!

ფონ რამეზინი. არა! ეგ არ არის, რასაც შენ ფიქრობ, მეფე თავისი კუთით ახლა ქვას მყოფრებულთა სივრცეში ისვრის, რომელიც მისი აწრით ჩვენი სამყაროს წინ მდებარეობს.

ერპიპი. და რატომ იღუშება?

ფონ რამეზინი. რადგანაც ხვდება, რომ ქვა იქმდე ვერ უწევს, სადაც უმოწნებს, ქვები ჩვენსავე სამყაროს მიწაზე რჩება, რა ძლიერადაც არ უნდა ისროლოს...

ერპიპი. კარგი და, ამით მაინც ვერ ხვდება, რომ თავს იტყუებს და არავითარი სხვა სამყარო, ან როგორც ამბობს: მყოფრებულთა სამყარო არ არსებობს! არ შეიძლება არსებობდეს!

ფონ რამეზინი. ეპ, რას ამბობ! მისი მოჩვენებები ისე გაძლიერდა, ისე ცხადად ელანდავს ის მყოფრებულთა დარბაზი, ზოგჯერ ფიქრობს: აი, გადავიწყვი და იმ ხალხს ხელით შევეხები.

ერპიპი. კი, მაგრამ ის ქვები? დაუბრკოლებლად რომ მიჰქრინს; ექვს არ აღუძრავს, რომ იქ არაფერიც არ არსებობს?

ფონ რამეზინი (მბრებს ირჩავს). ამის თაობაზე ამბობს, ჩვენი დედამწის მიზიდულობა ძალზედ ძლიერია და ნასროლი ამიტომაც ვერ აღწევს მიწას. ისარიც ისროლა, ახლად შემოსული ვეცხლის იარაღიც სცადა ამასწინათ. რაღა თქმა უნდა, უველაფერი უფუდა. და მისი რწმენა მაინც ვერაფერმა შეარყია. პირიქით. მე სულაც მეჩვენება, რომ ის გიჟური აკიატება წინანდელზე მეტად განუმტკიცდა.

ერპიპი (ჩაფიქრებული). ძალზედ საგულსხმოა, მონარქს ამგვარი აწრები რომ შეიპყრობს. შენ საიდანა იცი ეგრე უსხტად ეს უველაფერი? ნუთუ თვითონ გაგინდო?

ფონ რამეზინი. ღიახ. მე კი არა, მიტელმა ჭარმა იცის. ამ საყთოში ფრიალ სიტყვაუვი გახლავთ ჩვენი ხელმწიფე. განსაკუთრებით ოფიცრებიან. თუ გსურს, შეგვიძლია ახლაც ვესაუბროთ.

ერპიპი (აღტაცებული). რას მეუბნები! დიდებულთა! მაგრამ შეიძლება ახლა ხელის შეშლა? ისეთი ჩაიბრული ჩანს თავის ფიქრებში...

ფონ რამეზინი (გუხადება). უპ! მხოლოდ სიხარული მივანებებო! ოღონდ კი ვინცე გადაუშალომ გული და გაუწიაროს ის აბდაუბდა!

ოფიცრები უახლოვდებიან მეფეს. იგი, შემერთალო, ხმლის ვადაზე იტაცებს ხელს. შემდეგ, დამსუიდელებული ამბობს:

მეფე. შენა რამეზინ? ეგ ვინ გახლავს?

ფონ რამეზინი (ესალმება). კორნეტი ზოგუნდ ერპიპი. იგი ახლახანს ჩამოიღა და ვიღერ მოვალეობის აღსრულებას შეუდგებოდეს, ხურს წარუდგებს თქვენს ბრწყინვალეობას.

მეფე (ეყოლიგანწყობილად ესალმება კორნეტს). კეთილი იუოს თქვენი მობრძანება, კორნეტი! მადლობას გიძღვნი ჩემს არამაში სამსახური რომ გადაწყვიტეთ. დღეს ჩვენ გვეირდება ყოველი კაცი ვისაც იუ ხელის განძრევა ძალუძს. უკვე გაუწეეს, რასაც ვაპირებთ?

ერპიპი (მოკრძალებულად და ყოყმანით). გერ არ მომცემია შესაძლებლობა, დაწვრილებითი ცნობები მიმელო.

მეფე (სერიოზულად, თითქმის სახეიოდ). ჩვენ გადავწყვიტეთ ბოლო მოკულოთ, დავასრულოთ ისტორია, სადაც ჩვენ, უველა, უცხოხამყაროსეულ მყოფრებულთა, გულისთვის ვტრიალებთ, სადაც რაც შეიძლება საინტერესოდ და მძაფრად უნდა წარმოვჩინდეთ. რომ იქ, გართ, რამეზინად გაერთონ დრო გაატარონ არ მოიწინონ... რაც შეიძლება ს, ხიჯათოდ უნდა ეცივებოთ, ერთმანეთს სამკვდროსასიოცხლოდ გადავიკლით, ყოველ გერზე თავიდან და თავისებურად. რათა რაც შეიძლება მკვეთრად გამოჩინდეს დაპირისპირებულია შუდლი და ბრძოლა, იმ უმოწყალო, უსულგულო მყოფრებლისათვის, ჩვენი სამყაროს სცენის წინ რომ დამკვიდრებულა. ჩვენ გესურს დავასრულოთ ის ეპოქა, ჩვენს ცხოვრებას განსვლა-გამოსვლის გამოშფიტავ რიტში რომ ატრიალებდ, ეპოქა თავისი არსით სხვა რომ არაფერი ყოფილა დღემდე, თუ არა ჩვენს ხარზე გამოამაზებული სისხლიანი წარმოდგენა უცხო ქვეყნის არსებობათვის, ჩვენ პირადად სულ არაფრად რომ არ გვეკითხება...

მეფე აქამდე უშუალოდ ოფიცრებს მიმართავდა. მომღვინო სიტყვებით ის მაყურებელთა საზოგადოებას მიუბრუნდება. ერთი-ორ ნაბიჯს წაღვამს წინ და მარჯვენა ხელით მათზე ანიშნებს... და როგორ ფაქრობთ კორნეტო, რა არის საქირო, იმისათვის, რომ მათ შეწყვიტონ ჩვენი თვალთვალი და თვალთვლება? სიყვარულ-სიყოცლის ეს თაბარი რომ დაიხუროს და ნამღვილი მშვილობა გამოეხატოს ჩვენს ქვეყანაზე?..

მცირე ხანს ჩუმდება. შემდეგ კი მაყურებლებზე მიტრეპებული თითქმის მძულარეოდ ავრბუნებს.

— ამისათვის თავად ჩვენ უნდა შევიცვალოთ! ამისათვის ვალდებული ვართ განვახორციელოთ უძნელესი და უღლიდესი რეფორმა ჩვენს მიწა-წყალზე: უნდა მოხსნათ ყოველივე, რისთვისაც ღირს ჩვენი ყურები! რის გამოც შეიძლება ჩვენი ვართობა! ისეთიანად უნდა გამოვიცვალოთ, რომ მათ ყოველგვარი ცნობისწადილი გაუქრეთ ჩვენს მიმართ, რომ ჩვენს სცენაზე სანტერებს აღარაფერი ეგულეობდეთ! და მოწყენილებმა ზურგი გვაქციონ: რაკ აღარაფერი ამაღლებებელი და დამაბული ჩვენს სცენაზე აღარ მოხდება, რაკი ვერავითარ ამბავსა და ისტორიას ჩვენს მიწაზე ვეღარ ნახვენ, რაკი არავითარი შეხლა-შემოხლა, შუღლი და ბრძოლა აღარ ეღირსებათ! აი, მაშინდა ვიქნებოთ თავისუფალნი და ჩვენი ყოფიერების ბატონ-პატრონნი ისტორია! კორნეტო, ისტორია უნდა გავქმედეს, ის, რასაც ჩვენ ვთამაშობთ და წარმოვადგავთ საუყურეთა განმავლობაში, ის, რისი წყალობითაც გარეთა, მიღმა ხალხის გასართობი ვართ! ამიტომაც ავისხით იარაღი! ეს უკანასკელი და უბრწყინვარესი ბრძოლა იქნება: ჩვენ ისტორიას უნდა შევებროდეთ! და დავამარცხოთ ბოლო ბრძოლაში! რადგან ალბათ დამეთანხმებით, ის თავისი ნებით არ დაგვინებდა! საუყურეთა განმავლობაში ის მკვიდრდებოდა ამ ქვეყანაზე თავისი წინააღმდეგობრივ თემებითა და პრობლემებით. და მყარი საძირკველიც გაიღვა ადამიანთა სულის სიღრმეში. აქ შრავალადა ჰყავს თავისი ერთგულნი, შეჩვეულნი და შეგუებულნი, მთელი ძალ-ღონით რომ ცეცდებიან ამ უკუღმართი წარმოდგენის განხარკმდეებს! მაგრამ ეს ისტორია — ისტორია ძალდაღობისა, ძალდაღობითვე უნდა მოისპოს! საუბედუროდ და სამწუხაროდ! იცით, კორნეტო, წუხელ ლამით რა დამესიზმრა? მესიზმრა, თითქოს ცისარტყელას ფერებით მბრწყინავი ფარდა დაეშვა მაღლა ზეციდან, ჩამოვიღვივდა აბზინებული და მოკამამე, და ჩვენსა და იმ თავლებდაქუცრულ ქოტებს შორის ნაინარბო ჩადვა, ჩამოგვეშარა და ერთბაშად ჩამოგვაცლია იმ ბორბომქმედ, სისხლისმსმელ მაყურებელს! და ისინი, თვალბედაქუცრული, ვეღარაფერს ვეღარ ხედავდნენ, აქ რა ხდებოდა, და ვეღარაფერს აკვირდებოდნენ! ვეღარ გვთვალავდნენ, ვეღარ გვესხავდნენ! ჭადო, ჩვენს ცხოვრებას რომ შეჰყარა, ჩამოგვეხსნა და ერთბაშად დაგვიბრუნდა ჩვენი სამყარო! და ეს იყო აუღმრეტეველი მშვილობის, ურთიერთგაგებისა და ურბარო ადამიანური ბედნიერების სამყარო. საუფლო, სადაც ყველას თავისი ადგილი ჰქონდა და აღარ მობრბოდა ხალხი ერთმანეთს ამ საბედისწერო, მთავარი და არამთავარი როლების გამო. აღარავის ელოდა საფრთხე, როგორც არამთავარი პერსონაჟი შეწირვდა მთავარ

პერსონაჟს და მთავარ საქმეს. ეს დაწვებული სამყარო იყო!

ამ სიტყვებზე მეფე მონარტებულ-მოცუნებულ თან მწუხარე თვალით ახედავს ზეცას და ამბობს: — ო, ღმერთო ჩემო, აი, ასეთი უზარმაზარი საბურველი რომ ჩამოეშვათ მაღლა ზეციდან, ასეთ წყალობა რომ დადგურქვეოდ თავზე, ყველაფერი თავისთავად მოგვარდებოდა... მაგრამ ზეცა ავრე არასდროს გვიადვილებს საქმეს! საუყურესო შემთხვევაში მხოლოდ ნიშნის გვაძლევს, რომელიც უნდა გამოვიცნოთ, ამოვიცნოთ. თუმცა ამჭრად, ნიშნი, ვგონებ საქმრისად მკაფიო იყო... ჩვენ თავად ვიქცევით ფარდად, თავად დავამთავრებთ ამ ბედუქუღმართ სახანაობას, ჩვენ (ხელს იშვერს მაყურებლისაკენ: ნახებრად თავდავს, ნახებრად მუჭარის ნიშნად) გავერთიანდებით თქვენს წინააღმდეგ!

ამ სიტყვებზე, ვიღრე მეფე ისევ ისე დავს სცენის პირას ხელშემართული და ოფიცრები ოღნავ ზურგიდან მონუსტულნი მისჩვენებთან, ზემოდან ფარდა ჩამოეშვა: ცისარტყელასფერებიანი და ასრულებს პირველ მოქმედებას.

მ ე რ ი მ ო მ ე დ ე ა ბ ა

პერცოგის ციხე-კოშკი. შუასაუქუნობრივი, დიდი, სვეტიზიან-თაღებიანი, რინდთა დარბაზი. კედლებზე შანღლები და იარაღი. უკანა კედელში — ორი მაღალი, ფერადი ფანჯარა. პერცოგი ბოლთას სცენს დარბაზის შუაგულში. მარჯვენა და მარცხნივ კედლებთან ჩამოქრებულან ხმალამოწვილი, აბჯარასხმული დიდგვაროვანი. მათ შორის პერცოგის ორი ვაჟი. პერცოგის მეუღლე ჯარას უზის დარბაზის კუთხეში.

პირველი სცენა

პერცოგი. ბატონებო! ერთხელ კიდევ გავიშოროთ! მეჩვენება, რომ მანდეან არასაკმაოდ სწრაფად მოიწევთ ჩემსკენ! გაიშვთ, უჭრად იღოთ, რომ მოულოდნელად ჩვენი მთავარზე უმთავრესი იარაღი ისე მოულოდნელად უნდა მოხდეს ყველაფერი, რომ იმ შეჩვენებულმა გონზე მოსვლა ვერც კი მოასწროს! უნდა ავჯაფოთ, ვიღრე მოასწრებს და თავისინი საშველად უნებობს! აბა, ადგილებზე!

(დიდებულნი ხალხებჩამოყრებულ, საიდუმლო გასასვლელბიან კედლებში უჩინარდებიან. პერცოგი ხელს, სწევს, ჩანს, იმისთვის, რომ ჩასაფრებულთ თავდასხმის ნიშანი მოსცეს. ამ დროს დარბაზის კუთხიდან გაისმის მისი მეუღლის შვილი, შშრალი ხმა: პერცოგის მეუღლე. დასტოვე კედელში საქმე მაქვს შეთან.

პერცოგი (ნერვიულად და უკმაყოფილოდ) რა გხვრს? მოკლდე! ხანგრძლივი საუბრისათვის დრო აღარ რჩება. ტირანი ყოველ წუთს მოსალოდნელია თავს წამოგვადგეს!

პერცოგის მეუღლე. არა მგონია, მოვიდეს. პერცოგი (ღრმად დარწმუნებულ). მოვალ მას ხომ ყოველთვის ეწადა ჩემთან საუბარი! ოთხჯარ მომიგზავნა თავისი შიკრიკი წინააღმდეგობით: პირადად

შახვედროდით ერთმანეთს ნებისმიერ, ჩემს მიერ არჩულად აღდგენ-სამოუკუნო. კარგად მოეხსენება, რა ძალა შემოიღო გამოყოფენი მის წინააღმდეგ და სისხლისღვრა არ სურს. მაცნობენ, რომ ბოლო კვირებში მოუთმენლად ელოდა ჩემგან რაიმე ნიშანს. და ახლა, როცა ბოლოს და ბოლოს ვალრიც და შეიკვლინენ, სათათბიროდ მზად ვარ-მეთქი, ახლა შეიცვლის აზრს და არ მოვა?! არა! შეუძლებელია! მოვა. თავად უფალი დამისვას მახვილის წერტზე!

შერცოგის მეუღლე (იგივე გრილი, ურწმუნო ხმით). მეფე გერ არც ერთ მახემში არ გაბმულა, მას რომ უგებდნენ.

შერცოგის (მაფარად). რა თქმა უნდა! მაგრამ ის იმტომ ამ ებმებოდა, რომ უჭკოდ უგებდნენ ჯახეს. მის გამოქვრას ხალაუც. ვართ, სივრცეში წამოზბდნენ, რაც, ცხადია, უაზრო იყო. იმ ძალაში კარგად იცის, რომ ამ ზნარში ყოველ ნაბიჯზე საფრთხე მოელოს, ბოლო წუთს შეიცვლის ხოლმე მგავრობის გეგმას, და არავინ უწყვის, როდის სად ჯიღის. ამიტომ გზაზე მისი ხელში ჩაგდება ფუჭი ფიქრია.

შერცოგის მეუღლე (საუკლისხმოდ). ამბობენ, ღვთაებრივი უნარი შესწევს, წინასწარ იგრძნოს ის ადგილი, სადაც საფრთხეს უშადადებნო. ამიტომ ყოველ ხიფათს თითქმის უყოყმანოდ არიდებს თავს.

შერცოგის (ნაქარავალ). ვიცი, ვიცი, წმინდა წულის სიბრძევა ეგ უკილაფერი, ნისი მომზრნი საკულდაგულოდ რომ ავრცელებენ, რათა უბირ ხალხს თავზარი დასცენ თავიანთი შერყეული მეფის ნათელმზიველური სასწაულებით. ამით მისი მოწინააღმდეგენი სურთ დასაძაბლან. ეს კარგად მოფიქრებული ონბაზობაა, რისი წყალობითაც უნდა ამ სნეულის სცენური სიგიჟე ფეთისმომში ბატებს ქეშმარტებად მიახალან.

შერცოგის მეუღლე (ნირუცვლად). ამბობენ, ყოველ სამოუკუნოს, რომელიც მას ავბდილი წინაგამომბას აღუძრავს, მყოფრებულთა დარბაზს უწოდებენ, ანუ დარბაზს, როგორც თუთმე თითონ განმარტავს, ისტორიის სისხლიანი წარმოდგენისათვის.

შერცოგის (მოუთმენლად). დიახ! დიახ! მისი ბოლები უყვე ყველასათვის ცნობილია აიკვიატა, რომ ჩვენ ყველანი სცენაზე ვცხოვრობთ და აქ ვილაც ზებუნებრივ დამკვირვებელთა გასართობად დავწრიალებთ! ეს სიგიჟე ელუსიამაც კი ვერ გამოუბერტვა თავიდან! ჰოდა, სწორედ ამ უაზრობას აუთმხედრდებით ახლა ყველანი (ხელს მაღლა სწევს ნიშნის მისაცემად).

შერცოგის მეუღლე (მშვილად). ტუთილუმბრალად ამხედრდებით, მეფე აქ არ მოვა.

შერცოგის (გაღიზიანებული და გამბარებული მეუღლის დარწმუნებულ ტონით) სად ჩანადიდან იცი, რომ არ მოვა, დღეზგონს ემგამა! შენ რა, მეფე გურს დაიცვა ჩვენგან?

შერცოგის მეუღლე. ეგ სწორედაც რომ ყველაზე ნაკლებად მსურს, ჩემო მეუღლე! შენი გეგმის განხორციელება და იმ დამთხვეულის თავიდან მამოხრება, შენზე ნაკლებ როდ მწყურია. მაგრამ ეგ ჩანაფიქრი არ გამოვივა, გესმის? არ გამოვივა, რადგან მეფემ უნდა უყუაგდოს სიფრთხილის ყოველგვარი წესი, რი-

თაც აქამდე მოქმედებდა და უბადლო რეგენად იქცეს, რომ შენი მიწვევა მიიღოს და აქ გამოცხადდეს!

შერცოგის (დაბნეულად). საიდან უნდა გამოვიდეთ ბინე! იტყვი თუ არა ბოლოს და ბოლოს! ~~სივრცეში~~

შერცოგის მეუღლე. შენ ხომ აღნიშნე მოწვევაში, რომელ დარბაზში უნდა შედგეს თქვენი შეხვედრა, ასე არ არის?

შერცოგის. დიახ. ჩემს უტარში სწორედ ეს დარბაზი დავასახელე. ვალდებული ვიყავი სიხუსტე გამოემჩინა. მეფის ყოველთვის სურს წინასწარ იცოდეს, სად ელოდებან. სიფრთხილისათვის! ის ხომ ოთხიკალურ მიღებას უაყოფებს, შეგებებას ის გამოლებასაც! ასე, რომ ჩვენ ისლა დავგრჩენია, აქ დავყოლოთ.

შერცოგის მეუღლე (დაკინეით). ელოდო, ელოდეთ, ვიდრე არ მოგწინედებათ! მისმინე, განა შენ მეფემ არ გიბოძა ეს სახალე წლები წინათ? ანე არ იყო?

შერცოგის თავს უქნევს თანმობის ნიშნად. შერცოგის მეუღლე. მამასადამე, უნდა ვიფიქროთ, რომ აი ამ რაინდთა დარბაზს ის კარგად იცნობს.

შერცოგის (სწრაფად). ცხადია! მაგრამ მე ხომ ამასობაში ორმაგი კედლები ავავე! ეს კი მან ახა საიდან უნდა იცოდეს! ასე რომ, დამშვიდდი, ტუთილად წუხნა, თუკი შენს ქევებს სხვა საფუძველი არ გაანბნა.

შერცოგის მეუღლე (გამბარებული და თან შეწუხებული). რა შუაშია შენი ორმაგი კედლები?! დარბაზი გესმის, დარბაზი ეს ადგილი არ უნდა აგერჩია მეფეზე დადასხმის მოსაწყობად! ან მე როგორ ვერ მივხვდი ავრ!

შერცოგის (მრისხანედ). რალაც გეშლება-მეთქი, ქალო.

შერცოგის მეუღლე. ღმერთმა ქნას, ვცდებოდე! მაგრამ რაც უფრო მეტს ვფიქრობ, მით უფრო ცხადლივ ვხედავ, რომ აქ ყველანი გაყილუნნი ვართ! სხვა დარბაზი უნდა აგერჩიათ თქვენი გეგმისათვის!

შერცოგის (მრისხანედ). რას გადავიყენ ამ დარბაზს! (ხელით წრე შემოწერა). რას ერჩი ამ დიდებულ რაინდთა სამოუკუნოს! სწორედ ამგვარ მოცვაში იზებენ მივით! თუ ის უნდა შემეფთავა, ჩემს სამოახლოში მივტილებ-მეთქი? განა სხვა მისთვის შეუფერებელი ყველა ადგილი ექვს არ აღუძრავდა? დაფიქრდი, რას ამბობ!

შერცოგის მეუღლე (ჩიუბდა და სულ უფრო მყარად). ყველა სხვა ოთახი უფრო შესაფერი იქნებოდა ჩვენს განწარბვისათვის. მეფე იქ უყოყმანოდ გამოცხადდებოდა. და მას ბოლოს მოუღებდით. ამ დარბაზში კი, გუუნბები, ის არ მოვა.

შერცოგის (თავმუკავებლად). და რატომ, რატომ არ მოვა, გეითხები!

შერცოგის მეუღლე (დაკინებთ). რადკან ეს დარბაზი სწორედ ის გახლავს, რასაც მეფე როგორც შავ კირს ისე გაურბის, სწორედ ისეთი ადგილია, რომელსაც, რაკი წინასწარ იცის, არ ევარება!

შერცოგის (ყვირის). კი მაგრამ რა არის ამისათ-

ნა, ეს დარბაზი, შენის აზრით, თქვი რას გულისხმობ?

პეტროვის მეუღლე. ეს... მაყურებელთა დარბაზია...

პეტროვი (გაღარეული). რას მიედ-მოედები! პეტროვის მეუღლე. ეს დარბაზი მაყურებელთა დარბაზია და მეფემ არ შეიძლება ეს არ იცოდეს, და რაკი აქ ელი, არ მოხარინდება!

პეტროვი (შმაგად). უსინეთ, ერთი რაებას როშავს! შენც გადაგეღო ჩვენი მეფის სიცივე! ჩანს, თნადთან ყველას შეიპყრობს ეს სნეულება!

პეტროვის მეუღლე (გამოფრთხილებულად). ენდ ჩემს გუშანს. შენც ხომ იცი, წინათგრობია არასდროს მლატობს. გაიხსენე, რომ ეს დარბაზი არასოდეს მსამოხენება, დღესაც არ მსურდა აქ დიდხანს ყოფნა და ღამეს ხომ ნამდვილად ვერ გავაღებ აქ. რადომ ვიპვი ასე უსაზღვროდ წინაღმდეგი, როცა აქ ჩვენი საძინებლის მოწყობა გსურდა? აქ კედლებში მუდამ მქონდა ისეთი განცდა, რომ ვიღაცა მითვალთვალდება. ვიღაცეები... მაკვირდებოდნენ, მომშტერებოდნენ და ვერასოდეს ვრჩებოდი მარტო. მაშინ არ მოქვამს ეს მიზნო, ვერ ავიხსენიდი, ეგ იყო მხოლოდ, რომ არასგზით არ დავე-თანხმე შენს ნება-სურვილს და საძინებელი უყავა, მუდრო შუა ოთახში მოვიწყვეთ, სადაც ჩამესახა ორთავე ვივი.

პეტროვი (მზრტო იჩენავს). ბოღვა! ზღაპარი! მაშინ უზრალად დავუევი შენს ცრურწმენას, არ მინდოდა შენთვის გული მეტკინა.

პეტროვის მეუღლე. მაშინ მხოლოდ ის გითხარი, ამ დარბაზში არჩდილები დადიან-მეფით, რადგან ჩემს შეგარძნებას ვერ ავიხსნიდი... მაგრამ ახლა, როცა ყველაფერი სასწორზეა, ჩუმაღ კედარ ვიქნები. ამ დარბაზში ისეთი გრძნობა მაქვს, თითქოს ათასობით უჩინარი თვალია ჩვენსკენ მომართული, გეუზნები, აქ ჩვენ ნიდაგ გვაკვირდებიან. ვინ გვიყურებს, არ ვიცი. შეიძლება გარდაცვლილთა სულები მოგჩერებიან, ან ბუნების იღუმალი სულები ან ზებუნებრივი სხვა არსებანი. მაგრამ ამის მინუენლობა არა აქვს. მთავარი ისაა, რომ ამ დარბაზში არასოდეს ვართ მარტო. აქ მაყურებლები არიან და მეფემ ეს იცის.

პეტროვი (შმაგად). აჰ, მაშ ასე! შენ მართლა გადაგებია ის სიგიჟე, ჩვენი ოტროველა მეფის ნათელხილვად რომ აცხადებენ მისი ქოშანნი!

პეტროვის მეუღლე. (ამაყად და დარწმუნებით). გამოჩენე. ამ სასახლეში მეფე ცხოვრობდა. და სამკოდა დრო მქონდა, ყველა დარბაზს დაკვირვებოდა. და ნოთუ შეგიძლია დამუშავა, რომ მას, ვინც მაყურებელთა დარბაზებს მაშინვე გრძნობს, და მაშინვე ასხავებს ყველა სხვა სამყოფელთაგან, ეს დარბაზი შეუმჩნეველი დარჩებოდა? ღმერთმანი, უაზრობაა!

პეტროვი (უსიტყვო მრისხანებით სწევს ხელს ზემოთ და ხმლის ენაზე დაიკარავს, ყვირილით). უაზრობა სწორედ ესაა შენ აბღა-უბდა! ჩვენი ტირანის სიგიჟეს რომ იმეორებს! ჩემი მოთმინება ამოიწურა სიტყვა აღარ გავიგონო შენგანი!

(მისი უნებური მოძრაობა, ეტკობა დათქმულ ნიშ...

ნად მიიჩნის ჩასადრებულებმა და იარღის უღარეუნით გამოცვიდნენ სამალვიდან).

პეტროვი (მთლად გვეშეული). უყან შეტრუნდით კედლებში! ჭერ ნიშანი არ მომიღებოდა! დებულები უჩინარდებიან).

პეტროვი (მეუღლეს). ახლავე დასტოვე დარბაზი! ხელს ვკოშლი!

პეტროვის მეუღლე (აუღელვებლად წამოდგება, ძაღს აახვეს). კეთილი, მივდივარ, რა საქირთა ჩემი აქ ყოფნა! უჩემოდად დარწმუნდებით ჩემი სიტყვების სიმართლში.

პეტროვი (პირქუშად დაკრავს ფეხს იატაკზე). არასოდეს გემსის თუ არა, არასოდეს დავიკრებ მაგ მონაჩანას საიდუმლო მაყურებელთა არსებობაზე! მაშინაც კი არა, თუკი მეფე, როგორც შენ ბრძანებ, აქ არ გამოცხადდება მისი ნათელხილვით კი არ ავხსნი მის აქ არმოცხვას, არამედ ჩათვლი, რომ ჩვენი გეგმა ვიღაცამ გასცა...

პეტროვის მეუღლე (შშვიდალ). შენმა არჩევანმა გაცვა, უკეე... ამ დარბაზში ვინც მეფეს მსავსე დარბაზში უგებდა მახვს, თაკი წააგო: მეფის ხალხმა იქით ჩაივლო ხელში შეთქმულნი და გაანადგურა. გაიგე! ყველა, ვინც მაყურებელთა დარბაზში სთავაზობს შეხვედრას, სასიკვდილო მტერია მისთვის! ყველა ასეთი მიწვევა მისთვის ღალატია და სიკვდილით იხტება. მან კი ყველაზე კარგად იცის, რომელია მაყურებელთა დარბაზი და რომელი არა! თქვენ გაყიდულები ხართ! ამიტომ გირჩევ, რაღაც იღროს, ვიღრე დროა, და ვიღრე მეფე თავად არ დაესხმია თავს!

პეტროვი (მრისხანებისაგან სულქმამეგრული) წახვალ თუ არა!

პეტროვის მეუღლე. მივდივარ. იწვნიე შენი შეუსწინებლობის შედეგი. ვაღის.

მომრე სცენა

პეტროვი (მარტო. მოქუფრული, ჩათქიკრებულ). მაშ ეს მაყურებელთა დარბაზია? რა ბოღვა! კი მაგრამ აქ საიდან, როგორ უნდა შემოიხილონ? ფანტრები დახურულია. მარტენივ და მარტენივ რა მაგ კედლებში ჩემი ხალხია ჩასაფრებული, ცხადია, ყველაფერს ზედავენ, მაგრამ ისინი არ ითვლებიან. რჩება ეს კედელი.

(ხელით ანიშნებს სცენის ღია მხარეს და ყოყმანით უახლოვდება სცენის კედეს).

პეტროვი (კედელს ანუ მაყურებელთა საზოგადოებას მიტრებობა გაოგნებულ). კი მაგრამ ეს ხომ ყვლად ჩვეულებრივი კედელია. ვინ ეშმაკი უნდა გვიყურებებს აქედან? წმიდა წყლის სიგიჟე!

ბოლოს სცემს. შემდეგ ჩერდება და ჭერ ყოყმანით, შემდეგ შთავიგნებულად ამბობს:

უკეთეს მართალია... და თუ აქ, ჩვენსკენ რაღაც სულეტი იუტრებიან, მაშინ ისინი ჩვენს მხარეზე უფრო უნდა იყვნენ, ვიღრე მეფისა, რადგან მეფეს ხომ მათი თავიდან მოშორება სურს! მათი მზერის არიდება მაშინ ისინი უნდა მიესალონ ჩვენს

გამარჯვებას, თუკი გამარჯვებას მოვიპოვებთ მეფე ტირანზე! რადგან თუ მეფემ გაიმარჯვა, მაყურებელნი ველაფერს იაოვინან აქ საყურებელს, მეფე დახურავს ანდა მოსაობს მაყურებელთა ყოველგვარ დარბაზს და მათ ჩვენსკენ მომართულ მწერას დაუშობს!

(წინ გადადგამს ერთ-ერთ ნაბიჯს, შეჩერდება და ღრმად სუნთქვით ამბობს მაყურებელთა მომართულებით)

— უკეთ მართლა არსებობენ ეს მიმართი მაყურებელნი, ჩვენ მათი მხარდაჭერის იმედი უნდა გქონდეს. რადგან ჩვენი განზრახვა, აშკარად მათ წისკველზე ასხამს წყალს. და ვინ იცის, ეგებ იმ თავიანი სულთა ქვეყნიდან შემწეობაც კი აღმოგვიჩინოს! ოჰ, ღმერთო! ნეტავ მალე გამოგვეცხადოს ის დამთხვეული მარტო ეს არის საჭირო, მარტო ეს! (მავღებელი მობრახობით მაყურებლისაკენ): თვალი აუხვიეთ! შემოიყვანეთ აქ, ამ დარბაზში, თუ შეგიძლიათ!... უკეთუ საერთოდ არსებობთ!

(იცინის მოკლედ და მკახედ, სცენის კიდესთან ჩერდება. და მცირე ფიქრის შემდეგ ამბობს ხმაილადა და გადაქრით).

რაც არ უნდა იყოს და მოხდეს, ჩვენ ვცდით მის მოკვლას!

(ამ სიტყვებზე ნიშანს აძლევს ჩასაფრებულებს. ისინი გამოცვივდებიან სამალავიდან და ხმალ-ხანჯლების ქნეით იწევიან მისკენ).

ჭერცოგი (ხმაილადა). შეჩერდით! ისე მოხტიხართ, როგორც თავებში სოროებიდან! ეგრე ვის შეაშინებთ! დიამხსოვრეთ! ჭერ მარტო თქვენს შეხედვზე უნდა დაეცეს ყველას თავზარი! უკვე თქვენი გამოჩენა უნდა იყოს სიკვდილის მაუწყებელი, რომ იმ იონაზს ძარღვებში სისხლი გაუყინოს და მიიღოს მისი აშალას ერთობაზე წარეცხეთა გამოძევება შესაბამისოდებო! ჩვენ აუღ-მაულის გარეშე უნდა ჩავაძალოთ! ხანგრძლივი და ხელჩართული ბრძოლა ახლა არ გვარგებს! ღრინაცელზე და რომორტიალზე მისი ხალხი შემოგვიცვივდება და მაშინ საქმე ვაგვირთულებს. უხმაუროდ უნდა მივასიკვილოთ, მისმა ლაშქარმა რომ ვერც გაიგოს. გველს რომ თავს გაუჟუჟლებდო, ტანი ველაფერს გვავენებს! მაშ, ასე: ხმალამოწვდილინი გადმოხტებო და დაეძგირებო!

დიდებულები ნელ-ნელა ამოძრავდებიან, იარაღს წინ იწევიან...

ჭერცოგი (უცმაყოფილოდ აჩერებს ორივე ხელით). ხალხი ტრანს უნდა დაეცეთ, კახას კი არა რა დამტკბარი ცხვირ-პირით მოიწეოთ! თქვენ გძულთ! თქვენ უნდა მოკლათ! მახვილი აძგეროთ! განგმერთო! თავისი აღსასრული უკვე თქვენს სახეებზე უნდა ამოიკითხოს! შეუშვით თავში! კიდევ ერთხელ! და ისე, როგორც გაითხარით!

ტაშს შემოკრავს და დიდებულნი მიიმალებიან.

ჭერცოგი (ფიქრში წასული თავისთვის ბუტბუტებს), ისე, კაცმა რომ თქვას, ჩვენი ეს საკვიციო მართლა მკავს თეატრს, რეპეტიციას პრემიერისთვის ახა სხვა რა არის წარმოდგენა, თუ არა გამოსვლა საჭირო დროს, საჭირო სახით? ვინ იცის, ეგებ იმ შეჩვეული მუდის ახირება — ჩვენი ყოფიერება თეატრიაო — რაღაც მართალს მართლა შეიცავს? ცო-

თი ცი ცხადია, ახლა, აქ ნამდვილად თეატრალურად ვირკები. ნათუ ჩვენი არსებობა მასობრივ-სტორიული სექტაკლია?

(შემომწეებელი თვალით შეხედავს სტენდონულთა „ქედელს“, მაყურებლებს და ნელა ამბობს:)

— თუ ეგრე, მაშინ ჩვენი უხილავი მაყურებლის მოწონება და თანადგომა უნდა დაეიმსახუროთ: ტირანის სიკვდილს ასე ახლოდან და თვალსაჩინოდ რომ წარმოვადგინო, პირდაპირ ვუჩვენებთ. ცხადია (რადაც ცივად, ველურად იცინის), უკეთუ ეს მაყურებელი საერთოდ არსებობს...

(ისევ ფიქრში წევა. შემდეგ კვლავ აძლევს ნიშანს ჩასაფრებულებს. გამოჩნდებიან. პერტოვი ხელით შეაჩერებს და სცენის ნაპირზე მიანიშნებს:)

ჭერცოგი. გვგმა შეიცვალა. დარბაზის შუაგულში კი აღარ მოყვალეთ, არამედ აქ, ზედ ამ კედელთან... (და თვითონვე ჩერდება სცენის კიდეს, შუაში). აქ! ეს საუკეთესო ადგილია! აბა, ჩემსკენ!

ხმალამოწვდილი დიდებულნი უახლოვდებიან. ზოგიერთი პერტოვსა და მაყურებელს შორის ჩადგება.

ჭერცოგი (ხმაილადა წამოიყვირებს): არა! კედელს ნუ ჩამოეყარებთ! მარჯვნიდან და მარცხნიდან ესროლოთ! (ხელს იშვერს დარბაზისაკენ). დარბაზის სიღრმიდანაც შეგიძლიათ დაეცეთ, პირდაპირ! მაგრამ კედელს ნუ ჩამოეყარებთ!

ერთ-ერთი დიდგვაროვანი (პირჭეუძად). კი მაგრამ, რას ნიშნავს ეს ცვლილება? წინანდელი ადგილი ბევრად სჯობდა. ვიდრე ჩვენ აქამდე მოვალწევთ, მეფე სულ ადვილად მოასწრებს ხელის ამოღებას და სწორედ ხელჩართული ბრძოლა გამართება, რასაც ჩვენ ესლოდენ ვერადებთ!

ჭერცოგი (უცმაყოფილოდ). ეგეთი გამოთავაზებული სახეები თუ გქვიათ და ეგრე თუ გამოიფიქრებთ სამალავიდან, რა თქმა უნდა, სწორედ ისე მოხდება, როგორც უნდა ბრძანდეს. მაგრამ თუ ევლის სისწრაფით ისეუბნებთ და საჭირო შემართებით გამოქაზდებით, ყველაფერი კარგად ჩაივლის.

იგივე დიდგვაროვანი (უფრო უნდობლად). ვერ გამოიკა, რა მიზეზით უნდა განხორციელდეს მუდის მკვლელობა მანქანადანაც ამ კედელთან? იმ ძველ ალაგას, დარბაზის შუაგულში მეფე უფრო ახლოს გვაუვდა და უფრო მოხერხებულად იყო მისი მოსაბოძა.

ჭერცოგი (ბრაზით). ამ ადგილს საიდუმლო უპირატესობა აქვს, რისი დაწვრილებით ახსნაც ახლა არ შემიძლია. ამის დრო არ არის. მაგრამ რაკი ცნობისწაღდის ვეღარ იკებთ, მთავარ აზრს გეტყვით: ჩვენი მფარველი ანგელოზები, კეთილი სულები, ჩვენი სამართლიანი საქმის დამცველნი, მიიღოს სასახლეში ყველაზე მეტად ამ კედელთან მძლავრობენ.

დიდგვაროვანი ბუტბუტებენ, პირჭვარს იწევენ და შეშინებულნი ახედავენ კედელს და ცხადია, მაყურებლებშიც იყურებიან: ღმერთო, შენ გვიშველე, იესო! მარამ!

ჭერცოგი (შთავიანებულად). აქ, აქ იბრძოდებიან ისინი ჩვენიც ერთად, და მათი უხილავი თანადგომა, რა თქმა უნდა გამარჯვებას მოგვითმის მტერზე! იმედი გქონდით მე კარგად ვიცნობ ჩემს სასახლეს და ვიცი, სად რა სული ბინადრობს და სად როგორ მოქმედებენ: აშკარად თუ უჩინრად.

პერცოგი (პაეებს მიუბრუნდება და ტაშს შე-
პოკრავს). მოსწიეთ აბრკანისი!

პაეები ერთ-ერთი კუთხიდან მოაკურებენ აბრკო-
სანი რანდის რინის დივურას და სცენის კიდეს-
თან დაღვამენ.

პერცოგი. მამსადაზე, იმისთვის, რომ ამ კე-
დელთან მოვიყვანო, მე ვაბოვ მეფეს, დაავალიეროს
ეს ივითაი აღპურვილობა. როცა ის თვალთერებას
დაიწყებს, ჩემს ნიშანზე სამალავიდან გამოცვივდე-
ბით! ასე ჩვენ კიდევ უფრო თვარბადამემაღ ვიპოვ-
მეღებ. მზე რა ადგილასა?

პაეი. შუბის ტარზე, თქვენ ბრწყინვალეზე!
პერცოგი (აჩქარდა). უკვე დროა! დიქტატორი
ყოველ წუთს შეიძლება აქ გამოცხადდეს, აბა, ადგი-
ლებზე!

ყველანი ამოპრავდებიან. დიდებულები კედლებზე
მიმალვას აპირებენ. ამ დროს იღება დარბაზის უკა-
ნა კარი და შემოდის დამტვერილი და დაღლილი შიკ-
რაიკი, ხელში დაბეჭდილი გრაგნილით.

პერცოგი (ნორშეცვლილად). შენა გოტფრიდი!
მარტო? კი მაგრამ მეფე?

გოტფრიდი. მეფემ უარი განაცხადა აქ მოსვ-
ლზე. და ის პერგამენტი გამოგიგავანათ.

პერცოგი (ყოყმანით ხსნის გრაგნილს). სხვა
არაფერი უთქვამს? მის საქციელში არაფერი შეგიმ-
ჩნეია თვალში საცემი?

გოტფრიდი. არა. მშვიდად იყო და მეც მეგო-
ბრულად მესაუბრა. უცნაური ის იყო მხოლოდ, რომ
დაუინებთ მეთიხებოდა სად, რომელ დარბაზში
აპირებდით მისთან შეხვედრას! და რამდენჯერაც
უვასლზე, რანდის დარბაზში-მეთქი, იმდენჯერვე
უცნაურად გაირინდა და დაფიქრებულმა შემომხე-
და. ბოლო დღეს კი ეს გრაგნილი გადმოვიკა მის-
მა აილიტანტმა და მაუწყა, მეფეს ახლა მრავალი
საქმე აქვს, არ შეუძლია პერცოგის მიწვევის მი-
ღება.

ამასობაში დიდებულნი, რომელთაც ივრძანეს, რომ
რალე მოხდა, საბედისწეროდ მოულოდნელი, პერ-
ცოგთან მიდიან. პერცოგის მუდღულე მათ შორი-
საა. პერცოგი ერთ-ერთ კარისკაცს აწვდის უსტარს
და ცუდი წინათგანზობით შეპყრობილი, უბრძანებს:
წაითხებ!

კარისკაცი ხსნის გრაგნილს და ხმამაღლა კითხუ-
ლობს.

— უბადრუტო მოღალატე! ნუთუ დაიჯერე, რომ
როდესმე მახეში შემიტყუებ! ამ საქმეს იმაზე უფ-
რო დიდი ჭკუა სჭირდება, ვიდრე შენ გიყრია მაგ
თაშში! ადგილი, სადაც მიმიწვიე, მიმედანება
შენს უკეთურ განზრახვას! რადგან რანდისა დარ-
ბაში მაგ სასახლეში — მაყურებელთა დარბაზია, სა-
დაც ისტორია ჩასაფრებულა, სადაც ის ხდება, რაც
ისტორიას ეგუებება. და რა შეიძლება იყოს ამაზე
უარესი ჩემთვის, ვინც განზრახა თეატრებისა და
მაყურებელთა დარბაზების განადგურება! ჭკუას მო-
უხმე, რადგან მოღალატეთა, სადაც ის ხდება, არ ველო-
ლიავები! შენ ქედმაღლური თამაში წამომიწყე და
ერთხელ კიდევ წააგე! და აწ წყალობას ჩემგან ნუ
ეღი! ჩემი ლაშქარი უკვე მოიწვევს შენი ადგილისა ნუ-
ყოფილებს! უყანასენილი ეშმაკული სცენისკაცენ
ჩემს სამეფოში. მას ერთიანად მიწასთან გაანწორებს

და თუ მანდ მოგისწრო, უბადრუტო, შენს სასახლეს-
თან ერთად დაგფერვლავს ცეცხლი! დე, შენა სიკე-
დელი, სიკვდილი მოღალატისა, უყანასენილი დადგ-
მა იყოს შენს უკეთურ, უბადრუტ სცენაზე!

სამარისებური სიჩუმე. შემდეგ პერცოგი მბრძა-
ნებლურად სწევს მაღლა ხელს და გამყინავი ხმით
წარმოთქვამს.
აბა, ცხენებზე! და სწრაფად აქედან! აქედან მივე-
ქურებით! მაგრამ არა როგორც დამარცხებულნი!
ჩვენ დავბრუნდებით ამოგი ლაშქრით და ბერტემალს
გადავუმხვრევთ ამ ტვინშერეულს! უნდა გაიგოს,
რასაც ნიშნავს ისტორიაზე ამდგავარი ძალდატანება!
ერთი სცენიდან მეორეზე გადავანარცხებთ, ყველა
სცენას შემოვადარებთ, ვიდრე ყველაზე ვიწრო, ჩემ
და ბოლო სცენაზე არ ჩავამალდებთ! სიკვდილი მე-
ფეს!

ყველა (მხურვალედ და აღმართული მხვილე-
ბით) სიკვდილი მეფეს!

მ ე მ ს მ ე მ მ მ მ ე მ ე მ ა მ

იგივე დარბაზი, მაგრამ ნახევრად განადგურებული
და გადაბუფული. ჩამსხვრეული ფანჯრიდან ქარი
უბერავს; სივრცეში მოჩანს, რომ მთელ სასახლე-
საც იგივე ბედი სწევია. მეფის ჭარისკაცები წერა-
ვებითა და ურთობთ მიღი-მოღიან და კედლებზე და-
კიდებულ სურათებსა და იარაღს ამსხვრევენ. ერთი-
ორი კი გრძელ, სქელ თოკს ახვევს ორ განპირა
სეეტზე, რომელთაც დარბაზის კერი უჭირავთ. სე-
ეტებზე მარუტეით მოაბამენ თოკს და მის მეორე
ბოლოს დარბაზის ღია ფანჯრიდან ვარეთ, ეზოში ისე-
რიანს.

პირველი სცენა

ორმაგი კედლიდან გამოდიან ოფიცრები. დიან
რამენინი და ერპიზი.

ერპიზი (აღშფოთებულს). ნამდვილი ხაფანგია,
რა სწორედ უგრძნია მეფეს, აქაურობას რომ არ
გაეყარა.

ფონ რამეზინი. დიან, საფრთხეს ამკერადაც
დროზე აუღო ალღო. სხვაგვარად დაიღუპებოდა.
ჩვენს მეფეს საოცარი, მართლაც საოცარი ნიჭი
აქვს, იგრძნოს ყოველი მახე, რომელსაც მტერი
უგებს. მისი მოკლვის იმდენი ცდა ჩაიყარა წაღ-
ლო, არ შეიძლება ეს უნარი არ დაუფასო. მაგრამ
როდემდე გაგრძელდება ბედის ღმინი!

ერპიზი (თან მტერის იბერტყავს სამოსიდან და
თას ღრმად დაიწყუბებული ამბობს). ჩვენი ძველ
ნათემზილველია და განსაოცარი ტალანტი აქვს, ამო-
იენოს ისტორიის კრიმინალური ადგილები. მას არ
შეიძლება რამე დაემარტოს, რაკი წინასწარ იცის,
სად უნდა წავიდეს და სად არა.

ფონ რამეზინი (დაფიქრებულს). ცხადია, ცხა-
დია! მაგრამ მიუხედავად ამ ღვთითმომადლებული
ნიჭისა ის ხომ მაინც ჩეულებრივი მოკვდვია. რა-

გორ შვიდლმა ერთხელ მაინც არ შეცდეს! და აი ის ერთი შეცდომა ექვევა ბედისწერა!

ერპიში (აღფრთხანებით). მეფე არასდროს შეცდებია ის განსაკუთრებული, გამორჩეული ადამიანია და შეუძლებლარი ალღო აქვს მაყურებელთა დარბაზების გამოქვინობა. სამი თვეა, რაც ვაკვირდები და ბოლომდე ვირწმუნე მისი გენია.

ფონ რამეშინი (დაცინით). ისე, მაყურებელთა დარბაზებს რაც შეეხება, მათ დანახვან ლამის დაოთხობდა გაქვსლოს. შენიშნე, როგორ ერთდებამ დარბაზს? ჰერცოგი გაქცეულია, მისი ციხე-დარბაზი ჩვენს ხელშია — სარდაფიდან ჰერადმე ვადაჩრტიკელი, მითხარი, თუ ღმერთი გწამს, რაღა ამინებს ამ ნანგრევებში?

ერპიში (გაღიზიანებულ). აქ შიში არაფერ შუაშია ჩვენი მეფე მშიშარა არ არის ის ამ დარბაზში რომ არ აღგამს ფეხს, ამას ხელ სხვა, პრინციპული მნიშვნელობა აქვს. მეფეს სძულს მაყურებელთა დარბაზები, როგორც კერა ყოველგვარი ისტორიული ბოროტებისა. ამიტომ, მაშინაც კი არ ეკარებ, რადესაც ეს დარბაზები მთლიანად მის ხელშია და საშიში არაფერია.

ფონ რამეშინი (მაყურებელთა წინ „კედლს“ თითოღერებს და დაცინით ამბობს). მეფეს რომ ჰყოხოს, ეს კედლი ყველაზე უფრო გამჭვირავლე და საშიშია იმ საგნებიდან, რაც კი აქა ვაძვ.

ერპიში (გვერდით უღებდა). დიახ, მისი აზრით, აქედან უცხო სამყაროს სულელი გვიმზივს, იმკვეყნობი მაყურებელნი, რომელთა გულისთვისაც უნდა ვითამაშოთ და სისხლი ვღვაროთ (ხელს ავუღებს კედლს). ისე კი უცნაურია, არა? ასეთი სქელი კედლი! ჩვენი გაგებით, აქ გამოქრეტა ხომ გამოიცხულო! მაგრამ თამებისათვის — ამას რა უნდა, თამაშია და მეტი არაფერი!

ფონ რამეშინი. და შენ გჭერა ეს სისულელე? ერპიში (მგზნებარედ). ეს სისულელე არ გაბლავს გული მეუბნება, რომ მეფე არ სცდება და მიღმა ქვეყნის მაყურებელი ნამდვილად არსებობს! ახლა დრო და დრო მეტა ვერძმობ ხოლმე, რომ ვილდე უხილავი მომჩრებია. იცი, რა საოცარი განცდება? თითქოს რაღაც ვიცი ვრუანდელი გვიღის ხერხემალში. ეს პირველად იმ ბოლო ორ დარბაზში ვიგრძენი, ამაზე წინ რომ გავანადგურეთ.

ფონ რამეშინი (დამცინავად). და აქ? აქ არაფერს გრძნობ?

ერპიში. არა, აქ არაფერს. რადგანაც ბევრი სხვა ადამიანი ირგვლივ და ჩვენც ერთმანეთთან ვლაპარაკობთ. ეს კი ყურადღებს ფანტავს. (ხმალოდა შეუძახებს ენთ კარისკაცს, რომელსაც გვერდითა სვეტზე შემოუხვევია თოკი) ჰეი, შენ! გახსენი კვანძი! ეგ ვიწრო სვეტია და მაშინვე ჩამოიქცევა!

ფონ რამეშინი (სინანულით). ვა ველურბობა! როგორ უნდა გინდოდეს ასეთი მშვენიერი დარბაზის განადგურება! რომელი ქვეათამოყფელი აქცევს ნაცარტუტად ასეთ ციხე-კოშკს! გაუგონარი ბოროტება!

ერპიში (ენერგიულად, ფიცხი, თითქმის პირქუში ტონით). ეს დარბაზი მაყურებელთა დარბაზია, სადაც განუწყვეტილად გვაკვირდებიან! ანუ ვერაგული ჰუქურტანაა, საიდანაც უსირცხვილო არსებანი გვი-

თვალთვლიდენ იმ სამყაროდან. ეს არის სცენა, სადაც ჩვენ ბოროტი, თვალდაღუპვი სულელი გასართობად უნდა ვიწრიალოთ! ამიტომაც ჩემი ძვირფასო, ამას მოვსაობთ და მეტი უნაფრთხოვნისათვის მივლ სასახლესაც ვედ მივაყრდნობ.

ფონ რამეშინი (თხრობს). არა, არა. ამას ჩემი გონება ვერასოდეს ჩაწვდება. იქ ტუე გდაწვევს, აქთ სოფელი ააოხრებს, სხვაგან — შარავნა გადაადგილეს, ელაცის სახლი დააქციეს, უზარმაზარ ზარბას აუენებრ ყველას, ყველაფერს და რისთვის? თურმე ნუ იტყვი, მაყურებელი სულელები არსებობენ იმ ადგილებში. ღმერთო, დიდებულო! ეს ხომ წმინდა წყლის სიგუქია!

ერპიში (ფიცხად, ისე რომ ემჩნევა, როგორ შეუყვრია ამ ახალ აზრებს). ეს აუცილებელია! თუ აღარ გვინდა დამამტრებლად ნათვალთვლები მსხვერპლი ვიყოთ ისტორიისა, ამ უღიანეს და უტრაგულიეს დარბაზს, რომელიც ადამიანებს თავად არ შეუთხზავთ და მაინც უნდა ზიდონ იგი, როგორც უსამართლო, დაუშახურებელი ბედისწერა!

ფონ რამეშინი (არაქვეთამოცილი ატრიალებს თვალებს). ღმერთო ჩემო! ისეც ეს: ისტორია ეს აკვიატებული იდეა! განა რას ამბობს ეგ სიტყვების რაბარები, როდესაც ასეთ რეალურ და ძვირფასაგანთა არსებობას ეტება საქმე, როდესაც პარტახდება ჩვენი შობლობური სანახები, სოფლები, ქალაქები, ჩვენი სახლი და კარმიდამო? ნუთუ ეს ნამდვილი საგნები ასე გეუარად უნდა შევწროთ რაღაც მპოთიფსას, რომელიც შევიძლია უაზრობად მივიჩნიოთ, რაკი ვერ შევამოწმებთ და ვერ დავასაბუთებთ! დიდად გაკვირებული ვარ, როგორ შეგაიპყრო შენც ამ ბოღებმა. დამბეულოთია ხარ. ახლა მეფის ერთ-ერთ რჩეულად ითვლები. ორდენიც გეობძა, ასე-ულიც ჩაგაბაბა და, კაცმა რომ იკითხოს, რატომ? რატომ? დაფიქრებულხარ ერთხელ მაინც? მხოლოდ და მხოლოდ უბადლო საგანძურთა უაზრო განადგურებისათვის!

ერპიში (ბრაზით). რამეშინ, არ მომწონს ეგ შენი ლაპარაკი! შენ აბუჩად იღებ, რაც მეც და სხვებმაც ჩვენი ჭარიდან შეურყეველ ჰუმანიტებად ვირწმუნეთ და უკვე ვისწავლეთ, ეს ჰუმანიტება თავად ვიგრძნობთ და თავად შევიცნოთ მაყურებელთა დარბაზებზე იერიშის დროს. ეგრძოდა: სამყაროს, სადაც დღემდე ვარსებობთ, ბოროტმოქმედული სცენაა რომელიც უნდა დაიხუროს, შენ კი არ გვეთანხმები და წამაღუწმ პირში გვეჩრებო! მაინც მინდა მტროდეს, რომ გულით თავადც ჩვენსავით ფიქრობ, მაგრამ გონებით ეწინააღმდეგები და ექვი შეგაკვს იმ სიმართლეში. იცი, რა არის? ჩვენი ჰუმანიტებაა თვითონ ასეთი: კაცი რომ ჩასწვდეს, დიდი სურვილი უნდა ჰქონდეს ჩაწვდომისა.

ფონ რამეშინი (დაცინით). მშასხადამე, მე უნდა მომიხდეს: ყოველად ჩვეულებრივი ადგილ-სან-ყოფელნი უხილავ მაყურებელთა დარბაზებად მივიჩნიო, რათა ვირწმუნო, რომ ასეთი დარბაზები საერთოდ არსებობს? რა უაზრობაა! ვერ დაშარწმუნები! მაგრამ რაში ვგვარება ეს უნაყოფო კამათი! შეწვევითო, თუ ღმერთი გწამს. სჯობს მიიხრა, არ გეგულება რაიმე სხვა გამოსავალი, რომ თქვენს მიერ მაყურებელთა დარბაზებად მიჩნეული სანახები გა-

დავარჩინოთ? მითხარი, რაღაში გვჭირდება ამ სასახლის და ამ დარბაზის განადგურება, როცა ყველა უკვე ხელში ჩაეიგდებო! პერცოვი და მისი ამაღა გადიხეწა, შორს არიან და უკან ვეღარასოდეს მობედავენ. რაღა უნდა დაგვიშაოს ამ ე. წ. მკურებელთა დარბაზში? გაიძახო, უცხო სულემი იუარებინაო! კი მაგრამ მათ რა შეუთვლიათ? რა უნდა გავჯონ? აქ ხომ უკვე ჩვენ განვაგებთ და არა პერცოვისთან ისტორიული სულის პირები? აქ უკვე ჩვენ ვართ ბატონ-პატრონი და არა ისინი, ვინც — როგორც თქვენ ფიქრობთ — ზებუნებრივ, საიდუმლო მკურებელთა მოდგმისათვის ცდლობს აქ რაღაც გასართობი წარმოადგინოს: მახეებს აგებს, კლავს, წამაღვას, გლეხობას აწიოყებს, მოკლავ: ისტორიულად იქცევა. რა უნდა დაგვაკლოს მკურებელმა, თუკი იმ ხალხს, ვინც მათ სანახაობას უმართავდა, უკვე კუთხით ქვა ვასროლინით? გვიყუროს, ვიდრე არ მოწყინდებია! სამაგიეროდ, რაღვენ სიმღერებს შევიწარჩუნებთ! ამ დიდებულ რაინდთა დარბაზს და სხვა დარბაზებს და სასაძლებებს! ნუთუ ვერ ხედავ, როგორ ეღვარებს შვიი მარმარილო იმ სვეტებში, რომლებიც გინდა ჩამოაშაო? ნუთუ ვერ აჩნევთ ამ ფანჯრების უშევიწიერებს მოხატულობას? შესხედულაშაგებს ნიშებს და თადებს თაღი გააბალო, გამოერკვეთ! დაფიქრდი, რას ჩადებია! განა შეიძლება ჩვენი ხუროთმოძღვრების ეს ძვირუაღი ძეგლი დაასაშარო?

ერპიპი (გადაკრით და შრისხანედ). ეს დარბაზი მხოლოდ ჩვენ და ჩვენისთანებს როდი ეკუთვნის! ის ამავე დროს ბოროტ, ზებუნებრივ არსებათა წყაროს ველია, დაუნდობლად რომ ერთობიან ჩვენით. ამიტომ უნდა გავანადგურო! თუ დარბაზი მთელი დარჩება, ის მკურებელი კიდევ გავჩინებს აქ პერცოვს ან ვინმეს მის მსგავსს — ისტორიულ სისხლისმღერელს. ისევ წარმოადგენს აქ რაიმეს თავისი გემოვნების მიხედვით: ახალ წაკლელიანს, ახალ მახეებს და კვლავ სიძნელეები წარმოვეყვანება. მკურებელთა დარბაზები, ჩემო რამეზინ, არსებითად იმ სინამდვილისათვის არსებობენ, რომელსაც მკურებელთა წარმოადგენს და მოინდომებს. ეს დარბაზები ისტორიული იდეათა ეკრებიან, და რომ დავტოვოთ, დარწმუნებული იყავი, ვინმე ჩვენგანს კვლავ შეიპყრობს ისტორიული სიგიჟე, საშინო აზრებით გაეტევათ თავი და სასიკვდილო თამაშს წამოიწყებს! არა, რამეზინ, ასეთ საშინელ ბუნებებს არ უნდა ელოდებოდ! ვერავითარი ესეთიური მოსაზრებანი, ფანჯრის მხატვრობა და სხვა ზიზღლ-პაიილოები გადაწვევდავინა ვერ შევეცივლიან, ამ დარბაზებს ვერ გადაარჩინენ! ჭეი, თქვენ! (ფანჯარაში იხედება და მიმართავს ჭარისკაცებს, სასახლის მოშორებული ფრთის ჩამოქცევას რომ აღმობენ) აიღეთ მძიმე მორი და ეკედელს აძგერეთ. საღამომდის ქვა ქვაზე არ უნდა დარჩეს.

გარედან მოისმის ველური ღრიალი, ჩოჩქოლი, შკე და კირტიქელი: აბა, მიდი! ძახილს მოსდევს ყრუ დარტყმა: ძელისა კედელზე. რაინდთა დარბაზში მტერი შემოვარდება, დღის ნათელს დაბურავს. მტერის ბურუსი მკურებელს მგზრას უბინდავს, შემდეგ გაიფანტება და ყველაფერი ისევ გამოიკეთება.

ფონ რამეზინი (ჭერ გამოსვლის, შემდეგ ენერგიულად ამტყველებდა). რა ბარბროსობაა! ნუთუ ზეცა არ დასჯის ამ გონებადაბნელებულ ფეხპარტახებელთ? კარგა ხანია მზარავს ერთი ფიქრი, ერპიპი, და ახლა მინდა გაგანდო, როგორც არ უნდა მიიღო იგი. ბოლოსდაბოლოს ვინაცამ ხომ უნდა აიმაღლოს ხმა, მომხიბულე გონიერებისა და სიმართლისაკენ, ვიდრე ძალზედ გვიან არ არის? მისმინე ერპიპი! არასოდეს მოგსვლია აზრად: — მკურებელთა მიმართ მაგ სიძულვილით, თვით უზენაესს რომ უმხედრდებოთ? ერთი ცნახობი, და ემ მკურებელი, ჩვენს წინაშეს რომ მოსჩერებია, სხვა რაფერია, თუ არა თქვენს მიერ უაზრობამდე გაბუნდვანებული, სასაცილო მიჩვენებამდე ჩამოქცეიებული ცნება ღმერთისა? (შემაგონებლად) გონების უხემთ; თავად ზეცის წინააღმდეგ არ შესცოდო! შენ გელიმება, ერპიპი, მაგრამ ეს ვარაული ძალაში რჩება და მით უფრო მართლს ჰგავს იგი, თუ გაიხსენებთ, რომ მევენს არასოდეს განუშარებია ხეი-რინად. მაინც რა არსებანა არიან ის ჩვენზე მოჩერებული უცნობი სულემი? რამდენჯერაც შევეკითხებოდი, ჩულებდა და თავს არიდებს ყოველგვარ პასუხს. გულებო, მან ეს თავად არ იცის და არც მისი ნათლმზღვის მეხობებუ იციან. და ვინ არის ეს იდეშალი მკურებელი? — გამოცანად რჩება. მამ რა უნდა იყოს ამაზე გონიერული, რომ ამ გამოცანის ამოსახსნელად დგონამტყველება მოუაზრელოთ და ვთქვათ? ის, ვინც ჩვენ გკურებებს, არის თავად უფალი ღმერთი! მაშინ თქვენი ნამოქმედანი ღვთისგმობად წარმოგვიადგება, თქვენი რეჟორმა კი ისეთ ურცხვობად და უგვანობად, რომლის მსგავსი ამ ქვეყანას — მე მხედველობაში ნაკვს ქვეყანა, სადაც ჩვენ უველანი ვცხოვრობთ, სხვა მე არ ვიცი — არა სმენია. და კარგად მისმინე, თუ ასე, თეოლოგიური თვალსაზრისით შევაფასებთ თქვენს საქციელს, თავად დასაწე, რა სასაცილოდ მოგჩვენება. როგორ შემლებენ მოკვდავნი: უფალს, ყოველსმცოდნეს, ეს კი ნიშნავს: ყოველივეს, ყოველგვით მკურებელს. — მხედველობის არე დაუფხვინო? განა ყოველი ცდა — მიუფარო უფლის წმინდა თვალს. — ფუქი არ არის? ღმერთისთვის საუერებელი სიერცი ხომ უველანაა, მთელი ქვეყანაა, უველგან მისი სახის წინაშე ვედავროთ და ამის წინააღმდეგ ამბოხი და კედლების ნგრევა, ერპიპი, წმინდა წლის წარმართული ცოთია!

ერპიპი (მოუთმენლად). ადამიანი! რამეზინ! შენ რა მღვდლებივით აღაპარაკვი. ეგეთ რასმე გვიმღეროდნენ ეპისკოპოსნიც ამასწინათ თავიანთ ბოლო კებაზე. ღვთის თვალს ერმტობო, გვითხრეს. და უნდა გენახა ჩვენი მიუე, როგორ წამოხტა და იმ ანაფორებს როგორ მიახლა მთელი სიშარლდი ვის აბრალებთ აგრე დაუფიქრებლად უფლის გმობასო. ერთ შემთხვევას მაინც თუ დამისახელებოთ, ჩემს ჭარისკაცებს ეკლესია რომ დაეწერიოთ, ანდა წმინდა რელიკვიებს უღიერად მოქცეოდნენო! ან ხალხისათვის თუ აუერძალავთ სარწმუნოებრივი ადოციესებო. დაიბ, რამეზინ, და ის შავი ანაფორები გაიტრუყენ, რადგან ამის მსგავსი მართლაც არაფერი მომხდრა.

და არ შეიძლება მოხდეს, რადგან — ეკლესიები მათ
ყურბულშია დარბაზებად ვერ ჩაითვლება!

ფონ რამეზინი (იკუნეულად). შესახებდაობა
სწორედაც რომ თეატრალური აქვთ, მე და ჩემმა
ღმერთმა! საყურთხველი, ამბოინი ბრწყინვალე სცენ-
აღმერთ პოლიციაში დგას ყველასათვის, ვინც მათ წი-
ნა წის ანდა მუხლს იყრის. და რელიქტია სხვა რა
არის, თუ არა მედიუმი უფლის მშერისა!

ერპიპი (თავს აქენებს). ფრიად ზედაპირული წა-
რმოდგენა გქონია რელიგიურ წმინდა საგნებზე. ნება
მომეცე, განვიმარტო: მიპასუხე, თუ შეიძლება:
რისთვის მივდივართ ეკლესიაში, რომ დროდადრო
ვესტუმროთ უფლს, თუ იმისათვის, რომ ღმერთს,
რომელიც მარადიულად ჩვენს შიგნითაა, ჩვენს წია-
ღშია, უფრო ღრმად, სულიერად შევერწყათ? ხედავ?
ხმას არ იღებ. რადგან იცი რომ სწორედ ეს უკა-
ნასკნელია კუმშირება. და რელიქტებიც, რამეზინ,
მხოლოდ იმისთვისაა იქ, რომ უფრო ადვილად გვა-
ცნობიეროთ ჩვენს საკუთარ სულში მსუფთვე უფა-
ლი ღმერთი. ამას ხომ ვერ უარყოფ. მასხასადამე,
ღმერთი უბრალო მაყურებელი კი არ არის, რაღაც
ჩვენს გარეთ მყოფი. შორი არსება, რომელიც საი-
დანდაციდან, გარედან გვითვალთვალებს. ცხადია, ის
გვხედავს და გვისმენს, მაგრამ შიგნიდან. ჩვენი სუ-
ლიდან გვიცქერის იგი და მისი შემოქმედი მშერა ამ
ქვეყნის გარეგან ამბებზე როდი ჩერდება, მას არ
სჭირდება მოვლენებზე თვალის გადევნება რაღაცის
აღმოჩენად და დასადგენად. ღვთის თვალი ძირი-
თადად იმ სამყაროში ტრიალებს, რომელიც შიგნითაა
ადაიანში! მის სულშია. ეს ის სამყაროა, რომელიც
აღბეჭდილია ჩვენი ინდივიდუალური სურვილებით,
პირადი მიზნებითა და მტედლობებით. ჩვენი საკუ-
თარი აზრის საუფლოა და შემოქმედი ყოველ ასეთ
საქაროს როგორც გაიჭნულ მიკროკოსმოსს კი არ
აღიქვამს, არამედ მასში ხედავს ყველა ღია თუ ფა-
რულ კავშირებს სხვა მსგავს სულთა საუფლობითან,
სხვა ადამიანთა სამყაროებთან; ყველა აზლობელთან,
ცოცხალ თუ გარდაცვლილ ნაცნობ-ნათყავებთან
უფლის თვალი, ჩემო რამეზინ, მთელ შენს სული-
ერ სანახსა და სივრცეს მოიცავს, უშორესი წინარბე-
ბიდან, შენზე გავლით, ყველა იმ ადამიანს რომ
სწვდება, ესაც ცხოვრებაში უკავშირდება, ეხები და
ესაუბრები.

ფონ რამეზინი (თავისთვის, ირონიულად). ამა
აი, თურმე როგორ ხედავს!

ერპიპი (ამ სიტყვებს უყურადღებოდ ტოვებს და
ავრძელებს). ამ მშერის ჩახერგვის სურვილი, მარა-
ლაც და სიმშავე იქნებოდა. ის ღო უკვლევან სუ-
ფევს და ყველა დროში. კიდევაც რომ მოგვენდომე-
ბინა, ხომ შეუძლებელია, ჩააქრო თვალი, რომელიც
თვალ ჩვენშია გახელილი! პირველადი აზრით მთე-
ლი სიცოცხლის საფუძველი! და გარდა ამისა, შე-
მოქმედი იმითომ კი არ მოსჩერება ყოფიერებას,
რომ რაღაც ახალი შეიტყოს! მან, ყოვლისმცოდ-
ნემ და ყოვლისმბილველმა ხომ ისედაც ძირფესვიან-
ნად უწყის ჩვენი ყოფიერება! შემოქმედი, ჩემო
რამეზინ, ისე გაყურებს როგორც მზე დაპნათის
ქვეყნიერებას ერთადერთი მიზნით: გათბობს იგი

და სიცოცხლე შეუნარჩუნოს. და როგორ თანბარა-
და მზის სიბო-შუკი მიფენება ყოველს, უფლს
მაცოცხლებელი მშერაც ერთნაირად დაგვტრიალებს
თავს ყველა ჩვენგანს. ამ მშერის წინაშე ყველა ერთ-
ნის ვართ და არ არსებობს მნიშვნელოვანი და უმ-
ნიშვნელო.

ფონ რამეზინი (აშკარად მობეზრდა) ჰო, კარ-
გი, კარგი. როგორც გავიგე, თქვენი მოძღვრების თა-
ნახმად ღმერთი არ უყოფია, ვინც აქედან (ხელით
აჩვენებს „უხილავ კედელს“) აქ და მსგავს ადგი-
ლებში მოგვჩერებია, მაშინ ვინ არის? ეშმაკი?

ერპიპი (სტეროზულად). გამოიცანი! მშერამ
მთელი საშინელება მათი სიმრავლეა. ეშმაკი კი არა,
მეშვენი, რამეზინ, ეშმაკულ სულთა მთელი ლაშქა-
რი! ჩვენი მეფე, ამ საქმეში შეუღარებელი ნათელ-
მბილველია, მუდამ ახსენებს ბოროტად ბრწყინავ
თვალებს, თვალების ზღვას, სიბნელები რომ ცმცო-
მებენ და მოგვტყუებია. ის ეშმაკულთა პულვიკაა,
ჩემო რამეზინ, ჩვენი ტანჯული, ბედ-უკუღმართი ის-
ტორიით რომ ერთობა, რადგან სხვისი სისხლიანი
იხტობის წინააღმდეგობათ თავსშექცევა, სანახა-
ობის გამართვა, კუმშირებად ღლეუფერული სულის
თვისება!

ჯარისკაცები შემოდინან ძელებითა და მძიმე ჩაქუ-
ჩებითა

ერპიპი (მიუთითებს). აქ აი, ეს კედელი
გობოჯო.

ჯარისკაცები ეგვრებიან „კედელს“, რომელიც რა-
ინთა და რაბაზს მაყურებელთა დარბაზისაგან ყოფს.
ეს მოქმედა იმეტირებელია. ჯარისკაცთა მოძრა-
ობამ უნდა შექნეს შთაბეჭდილება, რომ დიდი მტე-
რი დგას, გაჯი იყრება და მთელი სცენა დარტყმე-
ბისაგან ქუხს და ზრიალებს. ორივე ოფიცერი ცოტა
უკან იხევს. ისინი მტერის იმერტყავენ ფორმიდან
და ქუდებიდან. ამისობაში „კედელი“ ძალზე ზიან-
დება. ამას სინათლის ეფექტი აჩვენებს: სცენა უფრო
ბნელდება, რაც სიმბოლურად გვაუწყებს, რომ
„კედელი“ — აინდთა დარბაზის (მაყურებელთა და-
არბაზის) ერთ-ერთი მთავარი საყრდენი — მეტწილად
ჩამოინგრა.

მისამე სცენა

ერპიპი („კედლის“ ნგრევას მკაფიოილი ადევნებს
თვალს და ყოველ სიტყვას განსაკუთრებით გააფილ
წარმოთქვამს, რათა ამ ხმაურში რამეზინს მკაფიოს):
ამ კედელზე ყოველი დარტყმით, რამეზინ, იმ უყე-
თურ პულვიკას მშერას ვუბინდავთ! წესით, ახლა
უფრო ცუდად უნდა გვბედავდნენ, ვიდრე ნახევარი
სათის წინ.

ფონ რამეზინი (ყვირილით) მტერის ამ კორი-
ანტელში, ჩვენ რომ დავაყენებ, ეგ დიდ სასწაულს
არ წარმოადგენს! როდის ამთავრებთ? დამდევა.

ერპიპი (ყვირილით). როცა კედელი და ყველა
სვეტი ჩამოიქცევა. მაშინ ისინი, გარედან, ველარა-
ფერს დაინახავენ. მაყურებელთა ყოველგვარი სამ-
ყოფელი უნდა აღიგავოს პირისაგან მიწისა, თორემ
რაღაც ყოველთვის გამოჩნდება საყურებელი.

ერთხანს გარისკავენს შესცქერაინ, რომლებაც
იარაღებს იქნევენ...

რამეზინი (ირონიულად): ისევ ძალიან სქელია
ეს კედელი. დალამდე ვერ დავანგრავთ.

ერპიპი (ნერვიულად): ჰო, ღიღანს გასტანს
ემპაის ბუდე საქმეს ვაჩენს! (შენდგე ჯარისკაცებს)
შეჩერდი!

ჯარისკაცები შეჩერდებიან, რკინის ლომებს ეყრ-
დნობიან, ზოგი შუბლიდან ოფლს იწმენდს.

ერპიპი: შემოიტანეთ ძელი! ეგრე უფრო მაღმ
მორჩები!

(ჯარისკაცები გადიან).

ფონ რამეზინი: მერე რას აპირებ, ამ საქმეს
რომ მოამბრებ? ახლა სხვა მაჟურებელთა სამუო-
ფელს დაუშვნი?

ერპიპი (აქეთ-იქით იუღრება და ჩუმად ანობს):
საიღუმლოა, მაგრამ შენ ვერტყვი. მეფე განსაუთრებ-
ბული დავადლებით მაგზავნის. უნდა შეეიტყო, რას
აპირებს პერცოგი, ამ სასახლის უფილი პატრონა-
ჩვენს წინააღმდეგ.

ფონ რამეზინი (უსტკენს): მაშ ეგრე, მი-
ღიანო? და განა საშიში არ არის? შენ მაჟურებელ-
თა დარბაზებისკენ მივსურები!

ერპიპი (ამყად): დიხ, სახიფათოა, რამეზინ, პი-
რდამირ ლომის ბუნაში მოხიდავარ სტუმარად. მაგ-
რამ სხვა გზა არ არის, რადგან აუცილებლად უნ-
და შეეიტყოთ, აქვს თუ არა იმ ქვებუღანს მეზობელ
სახელმწიფოთა დახმარების იმედი.

ფონ რამეზინი: რა არის აქ დასაქვევებელი
მეზობელი არასდროს გვიცქერდა კარგი თვალის.
რა თქმა უნდა, ყველანიარად ხელს შეუწყობენ პერ-
ცოგს. ახლა ეს უყვე დავა სათუო, რაკი მთელმა
ქვეყანამ შეიტყობს, რომ ჩვენ აქ მაჟურებელთა დარ-
ბაზებს ვზურავთ და მიწასთან ვასწორებთ.

ერპიპი (დაქვევებით): ეგრე ადვილად ნუ ლა-
პარაკობ! მსოფლიოს მდგომარეობა ის აღარაა, რაც
ორიოდელ წლის წინათ იყო. აღმონებნი ყველგან მი-
ღიან იმ აღმოჩენამდე, რასთანაც ჩვენ მივიდით. ხა-
ლმები ხვდებიან, რომ უბედურება მათ რომ დასწო-
ლიათ თავთვინათ ენობრივ სივრცეებში, იქიდან
მოიღის, რომ ეს სივრცეები არსებობდა მაჟურებელ-
თა სამუოფელია: ანუ საუფლო ისტორიული შუღლის,
სისხლისღებისა და აურზაურისა, რაც თვალს უხა-
რებს უტყნისაშარისხულ ჩვენს მაჟურებელს. ჩვე-
ნი წაოწყების ამბავი ქვეყანას მთელ და ხალ-
ხი ყველგან გამოფხიზლდა. ჩვენამდე მოაღწია ხნამ
მსგავსი მღელვარების შესახებ მეზობელი სახელმ-
წიფოს ცენტრალურ სივრცეზე. ხედავ? და ამდენად,
ჩვენთვის პოლიტიკური აზრითაც ძალზე მნიშვნე-
ლოვანია შეტუბობა იმისა, თუ რას აპირებენ იქ.
(იციინს). ჩვენ ხომ საქმაო გამოცდილება დავაგრო-
ვეთ მაჟურებელთა დარბაზებთან დაკავშირებით და
შეგვიძლია გზა ვუჩვენოთ.

ფონ რამეზინი (ყურადღებით რომ უსმენდა,
ამდღეზე "ანიშნებს და ირონიულად ამობს): ჩუ-
ცობა ჩუმად ილპარაკე! არ გეზინია, რომ ის სუ-
ლები ჭერ კიდე უურს გვაგებენ? რაინდა და-
ბაზი ჭერ კიდე მთლიანად არ არის დაგრებული
და მისი ჩონჩხი მსმენელთა დარბაზად მაინც გა-
მოდგება!

ერპიპი (დაუღევრად): ნუ სწუხარა! აქაურობა
უყვე საქმაოდ დანადგურებულა. ჩვენი მაჟურებელი
აქ ვეღარც დავინახავს, ვეღარც მოგვიწმენს და
გარდა ამისა, თავინათ სიბოროტის მოუხედველად მი-
არ შემუძლიათ ჩვენს სამყაროს შემოქრანს!

ფონ რამეზინი (ირონიულად) დარწმუნებულ
ხარ?

ერპიპი. ეს აშკარაა, თუ მოცულნებს დავავი-
დებთ. მათ რომ რაიმეს გაკეთება შესძლებოდათ
ჩვენს წინააღმდეგ, აქამდე ამოქმედდებოდნენ. და-
ფიქრდი; მთელი სამაჟურებლო საუფლოები ერთ-
მანეისი მთოლებზე გავაპარტახეთ და მოვუხმეთ
ჩვენი ყურები შესაძლებლობა. და მთელი ამ ხნის
განმარტობაში ერთხელაც კი არ განძრულან, არავი-
თარი ნიშნით არ გამოუხატავთ თავინათ უმყო-
ფილება.

ფონ რამეზინი (გამპირდავად და თან ლუქართ)
მოიცადეთ! ეგ შეიძლება ჭერ წინა გაქვთ!

ერპიპი (დაუღევრად) როგორ არა! მავთ მხო-
ლოდ თვლების ქუტება შეუძლიათ! თვად კი ჩვენი
სამყაროს გარეთ არიან და აქ ვერ შემოდიან.
ეს არის ჩვენი უპირატესობა, რომელიც უნდა გამო-
ვიყენოთ, მათი არ უნდა შეგვეშინდეს. ჩვენ
შეგვიძლია ჩვენი სამყარო მათი მხედველობის არეს
ჩამოვაცილოთ. ეს არის ჩვენი ყოფიერების უმადლესი
აზრი: ვიყოთ თავისუფალი, შეუზღუდავი არსებანი!
ფიქრი ნუ გაქვს, რამეზინ! ჩვენ ისეთ ანოკანას ვას-
რულებთ, რის შესრულებაც ჩვენს ხელთაა.

ფონ რამეზინი (ყველა გამპირდავად). კეთილი
და პატიოსანი! მაგრამ ამ მაჟურებელს ხომ მოკავ-
შირები მკავს ჩვენს სამყაროში! ანობონ, პერცო-
გი ჯარს აგროვებს, და მეზობელი სამუოფოებიც
როგორ დაიქრენ თავს ჩვენს მიმართ, არავინ უწ-
ყის.

ერპიპი (უყურადღებოდ). ჩვენი შიდა მტერი
უფრო სუსტია, ვიდრე გარეთი! აბა, რას ამბობ, მაგ
ქვეყნებს ახლა დიდი გასაჭირი ავად; როგორც მა-
ჟურებელთა ერთიანმა სიბრკელებმა თავი უნდა შეი-
ნარჩუნონ. თითის განძრევაც არ გვირდება, თავის-
თვად დაიშლებიან.

ფონ რამეზინი (მცირე ხნის ღუმლის შემდეგ
ყუდად დაფარული გაღიზიანებით) ჰო, ჰო! თითს ან-
ძრევთ კი არა, ფიცხდაც მიდექ-მოდექით! აბა რა
არის ეგ შინა მოგზაურობა, თუ არა სადაზვერვო
ლონსიგება ჩვენი მეფისა!

ერპიპი (სიცილით) სხვა გზა არა გვაქვს, რა-
მეზინ! რათა მარტო არ აღმოჩნდეთ, თანაშორენი
უნდა მოვიძიოთ ირგვლივ. მე კი სხვათაშორის,
მხოლოდ როგორც პოლიტიკური მოთვალთვალ რო-
ლი მივემგზავრები. ჩემი გულიც ელტვის იმ მზა-
რეს.

ფონ რამეზინი (აგზნებულად). გრძნობებს ეხე-
ბა საქმე? მა! გრძნობებს? შენს... უფურეთ ერთი ამს
ვინ იფიქრება ასეთ ფრთხულ იდეოლოგზე! ვინ
არის შენი გულის რეჟელი? გაიფიცე ყველაფერს,
მითხარი.

ერპიპი (ყურში ჩასწორებულს (სახელს)).

ფონ რამეზინი (უსტკენს). შენ მაღლა მიი-
წევ, ხომ იცი! ი მაგრამ როგორ მოჩანდებ? და უ-

ვე დანიშნულებიც ხართ, ჩემად? აი, სისწრაფე ქორწილს რაოდენა აპირებთ?

ერპიპი. რაც შეიძლება მალე, რამეზინ, ადვილი შესაძლებელია, დაქორწინებული დავბრუნდე უკან. ფონ რამეზინი. თან ჩამოიყვან?

ერპიპი. რა თქმა უნდა. აბა, იქ ხომ არ დავტოვებ? მაყურებელთა დარბაზებში ჩვენ ბინას ვერ დავიდებთ.

ფონ რამეზინი. მიიღე ჩემი მოლოცვა, ერპიპი! მაგრამ, გეხსენება: ფრთხილად იყავი! შენი პოლიტიკური ბიზისა შენს საქორწინო მოგზაურობას გაურს დამახვიო. განა ეს საშიში არ არის?

ერპიპი (სიცილით) ნუ გეშინია! ერთმანეთში არ ავურები. ხომ იცო: საქმე საქმეა. სიყვარული სიყვარულია!

იციან. ამ დროს გამოჩნდებიან ჯარისკაცები; ქმენითა და ვივაცვახით მოათრევენ ძელს.

ერპიპი (ისევ ცივად და ოცივარულად). აქეთ! (ხელი უჩვენებს სცენის კიდის შუა ადგილზე, რომელიც სცენაზე მყოფთათვის „კედლის“ შუა ნაწილია). აჰ, ამ ადგილას აძგერეთ!

ჯარისკაცები ძელს უშინებენ ნაჩენებ ადგას.

ერპიპი. შიღით!

ჯარისკაცები ატყევენ მორს. დარტყმისგან უკან გადავარდებიან. ეკლემ ირყევა. ქვემო მოცივება. დგება მტერი. დარტყმის შედეგად სცენის განათება უარესდება. მსახიობები ახლა უკვე ნახვერადნულნი მოძრაობენ. მორის ძვერება, რყევა, ნგრევა და სხვ. შესაფერისი და იმიტირებული.

ფონ რამეზინი (გესლოანი ხმა). არა სჯობია, ცოტა უფრო ფრთხილად რომ ირჩებოდეთ! თორემ ნაკ ძელით მაყურებელს პირდაპირ ცხვირპირში დაეტაკებოთ.

ერპიპი (ავადებით). რა? კიდევ გავუფრთხილდეთ იმ ურცხვ მოთაღთვალეთ? უფრო კარგი, თუ ეს ბიძი შიგ ცხვირ-პირში დაეტაკებათ: გეგბ მაშინ მაინც დაანებონ ჩვენი ამბების ყურებას თავი!

ერთი ქარიცაკი (ნახევრად განციფრებულ, ნახევრად შეშფოთებულ). ბატონო მეთაურო! ამ კედლის მიღმა ხომ სასახლის ეზოა. მე ეზო დავაცდევინე, არავე დაშვადეს-მეთქი, როცა აქედან გავცივდებო!

ერპიპი (მოუთმენლად). აბა, ჩქარა! ამ კედლის მიღმა ბატონაროში მაყურებლები სხედან. მაგრამ ამას შენ ვერ გაიგებ. ატაკეთ!

ჯარისკაცები მეორედ აძგერებენ მორს. მორი „კედელი“ გადის. სცენა კიდევ უფრო ბნელდება.

ერპიპი. მორჩა! ახლა სხვა სვეტებიც გადააქციეო და თავისუფლები ვართ. ყველამ დასტოვოს დარბაზი! გარტე გაუფლები!

ყველანი გადიან. ისმის მიმავალთა ნაბიჯები. შემდეგ გაისმის ერპიპის ხმა უკვე ეზოდან: აიღეთ თოკი, გამოსწიეთ!

ახლა უნდა შეიქმნას შთაბეჭდილება, რომ მთელი დარბაზი ირყევა. საიდანაც მოისმის ჯარისკაცების ხმა, რომლებიც, როგორც სინას, თოკს ეწევიან: აბა, მიდი!

ძლიერი დარტყმა; სვეტები და დარბაზი მთლიანად ინგრევა. სცენა ბნელდება. ამით მთავრდება მესამე მოქმედება. სინათლის ანთებისას მოჩანს ცისარ-

ტყელას ფერებით მოციმციმე ფარა და მის წინ სცენაზე მაყურებელთა დარბაზის ნანგრევები. თოკებისა და სვეტების ნარჩენები.

მ ი ო თ ხ ე მ ო ქ მ ე დ ე ლ ა ბ ა

მორთულ-მოკაშმული ბუღუარი. გაპრიალეზული იატაკი აფინია დიდი, ფაფუკი სპარსული ხალისი. უამრავი საწოლები ანთია. რამდენიმე მაღალ, დიდებულად მიხატულ მხანაქში თეთრი და წითელი ვარდებია. კედლებზე ჰკიდია დიდი, მრგვალი, ოქროსფარაყიანი სარკე, ორი მაღალი შანდლით განათებული. ოთახის სიღრმეში სარეცელი დგას, ზედ რამდენიმე ფრადი ბალიშია. სარეცელი ცისფერი ბალდახინითაა გადახურული და მარჯვნივ და მარცხნივ ფარდები ჰკიდია, რომლებიც ისე შეიძლება ჩამოიფაროს, რომ სარეცელი მთლიანად დაფაროს. აბრეშუმის თოკები, ბოლოებში რბილი ბურთულები რომ ჰკიდია, რალაენიარად უნდა მიანიშნებდნენ ამ შესაძლებლობაზე. ამგვარად, სარეცელი ერთგვარ სცენას წარმოადგენს სცენაზე. ეს კი ნიშნავს, რომ შემდგომი მსვლელობისათვის ფუტემდელებურ მნიშვნელობას იძენს: იგი ქმნის პატარა, მყუდრო მაყურებელთა დარბაზს ოთახში. იქვე დგას პატარა, მრგვალი მაგიდაც, ზედ ხილით სასუფთაო, ერთი დანინის ბოთლი და ორი კიჭა. დაპრილი ხილის, ღაჩხევრად შევსებული კიჭებისა და მიწეულ-მოწეული ორი სკამის მიხედვით მისხვედრია, რომ აქ სუფრა უკვე მოითავს. დარბაზს ორი დიდი ვოთიკური ფანჯარა და ერთი მაღალი კარი აქვს. კარფანჯრები დაკეტილია. სარეცელიდან შორიხალი, ერთნიშნის დღეს მუსიკალური ყუთი, რომელსაც შეუძლია მშვენიერი მენუეტი ახმინოს.

პირველი სცენა

ფარა რომ გაიხსნება, ერპიპი და დორნროზე სცენის შუაგულში ერთმანეთს ეხვევიან. მცირე ხნის შემდეგ ერპიპი თავს აბრუნებს და თან გაოცებული, თან უმეაფელო სახით მიმოიხედავს:

ერპიპი. შენ, ამ შენს ოთახში რაღაც მთლად რიგზე ვერაა.

დორნროზე თავს მკერდზე აყრდნობს და ასე იღურება. თვალები დახუჭული აქვს და ჩანს, ჯერ ყურადღებას არ აქცევს სატრფოს სიტყვებს.

ერპიპი (წელს ჭეფრო შეშფოთებული). : ამ ოთახს რაღაც უსიამოვნო აქვს. საკვირველია, რატომ მაშინვე ვერ შევიხეხე. მაგრამ ჩვენ შეტისმეტად ავლდელი ერთმანეთით. შენ...

ის ნახლად ედერება ქალშვილს, მაგრამ ამავე დროს ცილიბობს გამოიხეხილს და თავისი ფიქრები გაუზიაროს. დორნროზე ისევ თვალდახუჭულია, ჯერ ვერ ერყევა.

ერპიპი (უფრო მოუთმენლად). შენ, მისინე! ამ ოთახზე გულაპარაკები! გამოერკვიე, გეხსენებო! შენი ოთახი, გესმის? აქ რაღაც მიშლის...

დორნროზე (მიმინარესავით იღებს თავს). რა ძვირფასია? რა არ ზღაწონს ჩემს ოთახში?

ერთმანეთს სცილებიან. ერპიპი უნდობლად ათვალიერებს ოთახს: დიდი ხანია, რაც აქა ცხოვრობ?

დორნროზე (სულ უფრო გაოცებული). არ არის დიდი ხანი. ეს ფრთა, მოიცა, მგონი შარშან ალვადგინეთ. მე ხომ აქამდე ჩემი პაპის სასახლეში ცხოვრობდი, ბურგუნდიაში. მაგრამ მითხარი, რას ერჩი ჩემს ოთახს? ნუთუ არ მოგწონს? (საყვედურით) მე კი რაღა არ მოვიგონე, რომ ღამაზედ მომეწყო.

ერპიპი (ოთქმის უხეშად). ოჰ, არა! მაგას არ ვამბობ! მე თბილის ოთახი არ მომიწონს, ეს სამეოფელო, და არა მისი მოწყობილობა.

დორნროზე (მზრუნველად). უბერავს საიდან-მე? ახლავე, ვნახავ კარგად არის თუ არა ყველაფერი ჩაქვილი (ფანჯრისაკენ აპირებს წასვლას).

ერპიპი (უხეშად). რა სისულელეა! შენ რა, ფიქრობ, რომ ჰაერის ჰველი ამაღლებდა აგარ? (უკვე მოქუფრული სახით ათვალიერებს ოთახს. ბოლოს მისი მზერა ბუღუარის იმ მხარეს ჩერდება, საიდანაც მაყურებელი სცენას უყურებენ. ნელა ნელა უახლოვდება და დაექვებული ამბობს). აი, ამ მხრიდან ნაწილადვე გვაკვირდებიან. თუ არც ვცდები, ეს მხარე უფრო და უნდა იყოს.

დორნროზე (უსაზღვროდ გაკვივრებული). მაგრამ, ძვირფასო, ეს ხომ კედელია!

ერპიპი (მნიშვნელობას არ აძლევს მის ნათქვამს) ეგ საბუთი არ არის. სულთა მზერა ყოველგვარ კედელში გადის. გუბუნები. აქ ვილა-ცეები იფურებიან. აქედან ურიცხვი ბრბო მოგჩერება განუწყვეტლევ, დაფიქრდი, ერთი: რასაც ე აკეთებ, ყველაფერს უტვირდად უჭვრიტინებენ, შენ კი ფიქრადეც არ ღწვდის!

დორნროზე (გამმართებულად). უღარდელად პა-სულბო! დღერთო ჩემო, მერე რა მიხდა? თუკი მხოლოდ სულბო არაინ და სხვა არავინ!

ერპიპი (ოთქმის მრისხანედ). მე ხომ უკვე მი-ლიონჯერ ავიხსენი, რას ნიშნავს მაყურებელთა დარბაზში ცხოვრება? მაგრამ, როგორც ჩანს, შენ არაფერი დაგამახსოვრდა!

დორნროზე (ნერვიულად). თუკი ახლავე არ შეწვივტ მოგ ხსულულეს, კვილხ დაიწყებ! (სულ-უკუნებს) მოვლენ მცველები და დაგიკრენ.

ერპიპი (გულში მოხვდა). ეს რას ნიშნავს? ზე-მუჭრება? შეე?

დორნროზე. (კისერზე ჩამოეკიდება, ნახად ეკრება და მზურალოდ ეჩურბრულება). მე გემუ-ჭრება? როგორ იფიქრე? ჩემო საუვარელო! მხო-ლოდ შეშმა, რომ შენი ეკვებით ჰკვილხან შემწილი, ამაღაპარაჟა აგრე. (მის სახეს ხელგაშლი იქცეას. შეს-თხვას). მისმინეთ, ბატონო მეთაურო! სრულიად გამორიცხულია, რომ ჩემი ოთახი ის იყოს, რასაც თქვენ მაყურებელთა დარბაზს უწოდებთ. რადგან-დაც (ირგველი იხედება, თითქმის რაღაც საგანს ეძებს, რომელმაც უნდა საპოლოლო გააქარწყ-ლის ერპიპის ეკვები და შემდეგ საზეიმო ხმით ამბობს) სამაყურებლო ადგოლო-სამეოფელი ხომ ბოროტების ადგილია, არა? სულ იმას არ მეუბნე-ბოდი, ისეთი ადგილია, სადაც ჩხოლოდ სასიხნლე-ბა ხდება და ჩვენ, ადამიანებს ტანჯვა-წამება გვი-წერიაო? ასე არ არის?

ერპიპი. დიახ. სრული ჭეშმარიტებაა. ასეთ ოთა-ხებსა და სანახებში მხოლოდ უბედურება გვიწერა, რადგანაც უცხო სამყაროს გამრთობები ვართ. სამ-ყაროსი, მუდამ ყურს რომ გვივადებს, გვიტყუებს წინააღმდეგ ვაგახედრებს, გვათამაშებს და ამდენად: ჩვენ იქ ბნელი ძაღვის ხელში ჩაგდებულ, თავისუფ-ლებამართმულ არსებებად ვიქცეით. უფრო სასი-ხნელი და შეურაცხყოფელი რამ ძნელი წარმოსად-გენია.

დორნროზე (ხალისიანად და სიხარულით: რომ შეუძლია, რაღაც ძლიერი არგუმენტი დაუპირისპი-როს). მაშინ შემძლია დაგამშვილო, საუვარელო. აი, ეს ქვარცა კედელზე (ხელით აჩვენებს უბოვო კედელს სცენასა და მაყურებელს შორის) ისეთ ნა-თესს წამოახსხვებს, როკოლიც, ჩემის აზრით, სრულიად საქმარისთა ყოველგვარი ავი თვალის განა-ფანტავად. ამიტომ არავითარ მაყურებელზეც არ შეი-ძლება იყოს ღამაპარაჟი, მაშ, რაღა ვაწუხებს?

ერპიპი (გაკვივრებული შესტყერის ჭვარცმას, რომელსაც სცენაზე არავითარი საგანი არ შეესაბამე-ბა და რომელიც მხოლოდ „კედელზეა“ წარმოსად-გენი. შემდეგ პირჭვარს იწერს და ყოყმანი ამბობს): დიახ, ეს გამოჩრჩა... ეს, რასაკვირველია, ცვლის სა-ქმის ვითარებას (ჩაიქრებულნი იქნეულად კითხუ-ლობს): რადგან ასეთი საგანი ხომ ასხეტაქებს ქე-დელს, რომელზედაც კილია?

დორნროზე (მოუთმენლად). დიახ! დიახ! რა თქმა უნდა! (თავისკენ იხილავს და უყვავებს): უუაგოდ ეგ ფიქრები! შენ საიშედო ადგოლო ხარ. აქ არავითარი სულბები არ არიან და — რაც ალბათ უფრო მნიშვნელოვანია — არავითარი ადამიანები, რომლებმაც იცოდნენ შენი აქ ყოფნა. თადარიგი და-ვიჭირე და ყველა მსახური დავითხოვე. ჩემი მშობლე-ბი გაემგზავრენ. სასახლე ცარიელია. რა უნდა შეგ-ვემთხვეს?

ერპიპი (უკვე დამშვიდებული). ჰო, კარგი! აო-ბათ მართალი ხარ. თუმცა მინც ისეთი გრძობა მაქვს, თითქმის მაყურებელთა წინ, სცენაზე ვიდეო. მაგრამ დაგიჭრებ. ალბათ გადამაღლა ამდენმა დე-ძაბულბობამ, გზამ ქანცი გამიწყვიტა, ეს ყოველ ნა-ბილეთა საბუთების შემოწმება ხომ მთლად სიქის გე-ცხელია (მაგიდასთან მივიდა და ერთი ჭიკა კილია გამოსცალა), თან დიდი უსიამოვნებაც შემემთხვა ერთ სოფელში, აქედან ერთი დღის სავალზე: ფუნ-დელკში ვიქეკი. შემოვლენენ თქვენი მეფის ჭარა-აკაბები, თითქმის იცოდნენ ვინც ვიყვი, პირდაპირ მეცნენ, დაუთსაღება დამიპირეს, უაზრობა იქნებო-და ჩემი უბოლო საბუთების ჩვენება და ამიტომ პირ-დაპირ ჰრძობე გავადვიე. ერთი იქვე დარჩა პირ-კვეც დამხოზილი... კი გამოვადიწი, მაგრამ (კიდეც სისხამს და გადაჰკრავს) შემდეგ მთელი საათი მომ-დევდნენ... ბედი, რომ ჩემმა ცხენმა იმათებს აქო-ბა და გამოაწრო, თორემ ახლა აქ არ ვიქნებოდი, შენს ბუღუარში.

დორნროზე. (ღელვებული. სასოწარკვეთილი-ღმერთო ჩემო, რა ხდება ჩვენს თვებს? როდემდე უნ-და ვაგაჭრდლდეს ეს გაუთავებელი სისხლისღვრა. ნუ-თუ მშვიდობიანი ცხოვრება არ გვიწერია? რატომ არ შეიძლება თავისუფლად მოხვიდე. ჩემთან? რატომ არის შენი ქვეყანა ჩვენთვის აკრძალული? უფრო

აკრძალული, ეიღრე კეთროვანთა მხარე? რატომ გვიკრძალევენ თვით ფიქრაც კი თქვენს სახელმწიფოზე? გეხვეწები, გაგამბინე, რას ნიშნავს მთელი ეს ცოფი და სიგიჟე? რატომ აღარ მთავრდება ეს ორომტრიალი, რომელსაც ყველასათვის ზინი მოჰქვს? (ხმახმალა სლუფუნებს).

ერპიპი (მიდის, აღურსინად ეუბნება). ჰოდა, სწორად მაგისთვის ჩამოვდი (და მაშინვე უკან მიიქვს საკუთარი სიტყვები, რადგან დღორნოზემ მხატვრულად სახე მრისხანედ ასწია): არა არა! ძვირფასო, სწორად გამიგე! ჩემი აქ ყოფნის მთავარი მიზეზი შენა ხარ. რა თქმა უნდა! (ეფერება, ამშვილდება). მაგრამ მხოლოდ ჩვენს თავზე ხომ ვერ ვიფიქრებთ, ასე არ არის? ხომ გსურს მშვიდობა. მაგრამ თავისთავად არაფერი მოვა. ყელამ რაღაც უნდა გააკეთოს საერთო საქმისათვის, თვითუფლმა, ვისაც კი ხელის განძრევის უნარი და სურვილი შესწევს, მაგალითად, შენ და მე.

დორნოზე (განკვირებული და თან უკვე დაინტერესებული). მე? განა შე შემიძლია რაიმე გავყოლო მშვიდობის დასამკვიდრებლად? სერიოზულად მეუბნები?

ერპიპი (ჩუმად და შთამაგონებლად): არ გეხუმრები. გთხოვ მომისმინო! მე დიდი უფლებებით ვარ აქ ჩამოსული და გარკვეულ ხალხს უნდა შევხვდე. თუკი ორივე მხარე თანახმა იქნება, ამ მოლაპარაკებელში შეიძლება ნაწარმი მშვიდობა დაეყარდეს. დამეხმარები?

დორნოზე. კი მაგრამ, მე რა უნდა...

ერპიპი. სხვა არაფერი გვეალბება გარდა იმისა, რომ ვისაც გეტყვი, ის ხალხი მომგვარო. გესმის, მე თქვენს ქალაქში ვერ გამოვჩნდები, ეს მხოლოდ მაშინ მოიხერხდება, თუკი დაალბება წარმატებით შევასრულებ.

დორნოზე (გაღაპრით). კეთილი. მითხარი, ვინ უნდა მოვიყვანო?

ერპიპი (ეხვევა). მაგაზე შემდეგ! ეს საღამომ ჩვენი იყოს. დღეს სხვა არაფერზე არ მინდა ფიქრი.

დორნოზე (აღტაცებული): აბა, რა! ჩანდახს იქით წასულა ეს საზიზღარი პოლიტიკა! მოდი მუსიკა მოვიმინო!

(მიდის მუსიკალურ ყუთთან. გაისმის წარმტაცი მე-ნუეტო).

მეორე სცენა

ერპიპი წელში იხრება თავისი ქალბატონის წინაშე და იწყებენ ცეკვას. გადის რამდენიმე წუთი.

ერპიპი. (ცეკვას). ახლა სრულიად აშკარად ვგრძნობ, რომ გვიყურებენ.

დორნოზე (ცეკვას). იხვე დაიწყე?

ერპიპი (წრებურსს აკეთებს). რა ვქნა. ვერაფერს ვუბრუნებ ჩემს თავს. ისეთი განცდა მაქვს: გვიყურებენ.

დორნოზე (მელოდის რიტმზე წინ გაუსრი-აღდება და ხუმრობით მარათი გაუნიავეს! ბატონ მეთაურს მოკენებები დაეწუწუ.

ერპიპი (ცეკვას). არა! სრულიად აშკარაა. ვიღ-

რე მუსიკა გაისმობოდა, ვერაფერს ვგრძნობდი, მაგრამ ახლა...

დორნოზე (მიდის მუსიკალურ ყუთთან. ანუ მეებს და გადაქრით ამბობს). მაშინ არ ვინც მუსიკა ვერაფერს ვგრძნობდი, მაგრამ ახლა...

ერპიპი (უკმაყოფილოდ შეტრიალდება, ერთი-ორი ნაბიჯს გადადგამს და სკამზე დაეშობა, ზურგით დორნოზესკენ. გაღიზიანებული ამბობს). აი, მაინც, მაქვს... ის საზიზღარი განცდა, რომ იქიდან გვაკვირდებათ. (ყოყმანით, ეჭვით უყურებს პუბლიკას) ნუთუ ცდებენ?

დორნოზე (რომელმაც ამასობაში სამოსის რაღაც ნაწილი ტანიდან მოიშორა და საწოლზე წამოწვა). ნამდვილად გეუფება. ეს ოთახი ჩემი საძინებელია და სხვა არაფერი.

ერპიპი (ისე რომ, პოზას არ იცვლის, ჩაღიქრებული ყოყმანით ამბობს). ალბათ ნერვების ბრალია. ბოლოს და ბოლოს ყველგან ხომ არ იქნება მათურებელია დარბაზი! (ნელა ტრიალდება ქალიშვილისკენ. დაინახავს მას საწოლზე და ზარდაცემული წამოიყვარბს): საწოლი!

დორნოზე (ნახევრად წამოიწვეა). ჩემი საწოლი? დიას, პო, ჩემი საწოლია. რა მოხდა?

ერპიპი (წამოხტება. შმაგად). ხომ მაშინვე მახვდი, რომ აქ რაღაც ვერ იყო რიგზე. ეს ოთახი მათურებელთა სამყოფელია. შენი საწოლი ამტკიცებს ამას.

დორნოზე (უსაზღვროდ გაოცებული). ერპიპი, შეიშალე?

ერპიპი (კიდევ უფრო აღელვებული). აი, თურმე რა მოხლოდა მთელი ეს ხანი! რა მშაკერულადაა ზოგჯერ სამაყურებლო დარბაზი შენიღბული! ყოველთვის კი ვერ გამოიცინებ ერთი შეხედვით!

დორნოზე (გაუფიქრებელი). ბოლოს და პოლის ამიხსენი, რას ნიშნავს ეს ყოველივე? რა გემართება? ნამდვილად შეიშლება კაცი შენს გვერდით! ახლა რაღა ბვიკმა გაიყინა? ნამდვილად ნერვების ქიმი ვჭირებოდა! სასწრაფოდ უნდა მოვიყვანო.

ერპიპი (სწრაფად, ნერვიულად მიდის საწოლთან, მის ორივე მხარეზე დაკიდებულ დარდებს აჩვენებს). და ეს? განა ეს ფარდა არ არის? ხოლო შენი სარეცელი — სცენა, თეატრი? არასოდეს დაკვირვებია, ჩემო საყვარელო?

დორნოზე (თავის ქნევით). აჰარბებ-მეჭი, გუებნები! პო, ჩემს საწოლს ფარდები აქვს, მაგრამ ფარდები მილიონობით სხვა სარეცელზე და ფანჯრებზეც კიდია მილიონობით სხვა სახლებში. ყველგან მათურებელთა დარბაზებია? გამოდის, რომ ამ სამყაროს ყველა კუნძული მათურებელთა დარბაზი უფოდა იმ ქვეყნისგარეთა პუბლიცისათვის. ეს ხომ შეუძლებელია!

ერპიპი (მღელვარედ, მყარად): შენი ჰიპოთეზები ამ თეატრალურ გარემოცვას ვერ მიჩქამავ! ერთი ფარდაც კი საქმარისი იქნებოდა ჩემთვის. ერთი ასეთი რეალური საგანიც კი შენ საძინებელს მათურებელთა ოთახად აქცევს!

დორნოზე (სასწრაფო კეთილი, მუდარით მიმართავს ერპიპს, რომელიც ფორმის ჩაცმის აპირებს უკვე). ჩემო ძვირფასო! ისევ ვკამათობ? დამიჩერე, ჩემი ოთახი არ არის ის, რაც შენ გგონია და კიდევ გეკითხები, აქ საიდან უნდა შემოიხედონ?

ერპიში (ნერვიულად იცვამს კოსტუმს, ყელა-
მდე იარავს და სცენის წინ მხარისკენ აბრუნებს თავს)
იქიდან. მე უკვე ვთქვი.

დორნოზე. კი მაგრამ, ჭვარცმა? ისიც ხომ
სთქვი, სადაც ჭვარცმაა, იქ არ შეიძლება მასურე-
ბელთა დარბაზი იყოს.

ერპიში (მხრებს იჩინავს). შეხაძლია, ვთქვი. მაგ-
რამ ვერ დავიფიცებ. შენი საწოლის ფარდები ძალ-
ზედ საეჭვოდ გამოიყურება და განძა, რომ იქი-
დან (მასურებლისკენ იქნევის თავს) გვაკვირდებიან,
ისევ გამოძიებრა. მასურებელთა დარბაზი, ასე ამ-
ბობენ, — უველგან ძალზედ შენიღბულია და ზოგ-
ჭერ უცოდველი, უმანკო სახე აქვს. არ მინდა სას-
წოლზე შევაგლი ვეღლაფერი!

დორნოზე (მტრობის ხმით). წასვლა გინდა?
ერპიში. დიახ. უნდა წავიდე. გამოიე, აქ საში-
შია. გთხოვ, ნუ გამიწერები. შეიძლება, არც არა-
ფერია და მარლაც ვაპარებ. მაგრამ, მას, ვინც ასე
საიდუმლოდ მგზავრობს ჩემსავით, წინდახედულდება
მოეთხოვება.

(მომოხედავს და შემდეგ მიდის სკამთან, რომელ-
ზეც მისი ქუდი და პალტო დევს. ამ დროს გაისმის
დორნოზეს სიტყვები, ამაყი და თან სასოწარკვე-
თილი ხმით წარმოთქმული).

დორნოზე. მოჩვენებები გაქვს. ჩვენ მუარ,
გაუვალ კედლებში ვითოფები. ახლავ დავიმტკი-
ცებ. (ხელს სტაცებს ერთ ბალიშს საწოლზე და
მთელი ძალით ისერის „კედლისაკენ“. თან იძახის).
აპა! დამშვიდი!

(ბალიში გაივლის „კედელში“ და მასურებელთა
წინ ეცემა. მაგრამ ერპიშს საერთოდ არ შეუხედავს
მისთვის. ასევე დორნოზეც, დარწმუნებული, რომ
ბალიში კედელს მიენარცხა და ოთახშივე დარჩა,
„კედელს“ არ უყურებს, თავის დანიშნულს არ აშო-
რებს თვალს)

ერპიში სკამთან დგას. პალტოს იღებს და ახლა
ქუდიც იწვინს ხელს. თან შვილად ამბობს).

ერპიში. ვერაფერს დაიმტკიცებ. ოთახის კედ-
ლები ერთი არშინი სისქისა შეიძლება იყოს... მერე
რა, იმ სამუაროსთვის, საიდანაც მოგჭერებთან, კედ-
ლები არ არსებობენ... მე მივდივარ.

დორნოზე კაბის გახდას იწყებს საწოლთან, ანუ
პატარა თეატრში. კაბა გაიხადა და ღრმად ამოჭრილ
პერანკში დარჩა, საწოლზე ზის.

ერპიში (მკაცრად). რას აკეთებ?

დორნოზე (მკერდს წინ სკვეს). ჩუმად ეუბ-
ნება). მე გაბრაზებული ვარ, ძალიან გაბრაზებული
ვარ შენზე და ჩემს ეკლებს გიჩვენებ.

ერპიში ნაბიჯს გადადგამს მისკენ.

დორნოზე. მეონი, შენ წასვლა გინდოდა.
ერპიში (გაწვალბულად). როგორ უნდა წავი-
დე? შენ ისე მიძინებ, ისე ენით უთქმელად მიძინ-
ლებ წასვლას. f

დორნოზე (უყურადღებოდ). ნუ აყოვნებ,
თუკი ეს მასურებელთა დარბაზია, ცხადია, უნდა
წახვიდე. აქ ძალიან საშიშია შენთვის. მე კი... (მე-
რანხვაც იბრუნებს) მასურებლის არ მემინია.

ერპიში იხედება. თვალს ეღარ ამორებს უალ-
რესად მომიხილავ, მაცდურად ლამაზ დორნოზეს ჰქვ
და გამჟვრავლე ბალდახინის წიაღში. ქალიშვილი

შვილად ზის საწოლზე, შემდეგ ხელის პატარა სარ-
კეში თმას ისწორებს და დამკვირვებლად წმობს.

დორნოზე. ბაგონო მეთაური, შეგიძლიათ
მიბრძანდეთ. მე ხომ ვაგოშვით.

ერპიშს, რომელსაც ეღარ გადაუწყვეტია, წაი-
დის თუ დარჩეს, სასოწარკვეთი ექუფრება სახე.

დორნოზე (შერიგების ტონით). პა, თუ დარ-
ჩენა გსურთ, მოიშორეთ ეგ სულელური გამომეტ-
ყველება და მოდი თქ, ჩემთან, სცენაზე.

ამ სიტყვებზე ერპიში ნელა ამოძრავდება. მთვა-
რეულივით უახლოვდება სარკეს. ქალიშვილი,
ჭერ ისევ სარკეში რომ იხედება, ჩიწეწეს, ადგილს
უთავისუფლებს, რათა ისიც ჩამოედეს. ამ დროს
ხდება სრულიად მოულოდნელი რამ. დადგომის ნაცე-
ლად ერპიში ხმაღს იმეშვებს და გვერდში მთი-
ქნეწს. ისმის დორნოზეს კივილი. მას ვგონა, რომ
კლავენ, მაგრამ ხმალი იმ ზონრებს ვადაჭრის, რი-
თად ფარდება შეკრული საწოლის ორივე მხარეს.
ზონრები ძირს დაეცემა, აბრეშუმის ფარდა შრია-
ლით იშლება და ჩამოეფარება ფაფუკ სარკეცლს.
შიშველ დორნოზეს მასურებელი ეღარ ხედავს.
ერპიში კი დგას: შემბურული პატარა „სცენის წინ
სცენაზე“. ჭერ კიდევ ყოყმანობს, წაიედის თუ არა.
ამ მღელვარებაში არც კი ისმის ტლანქი ბრაზხუ-
ნობა, თანდათან რომ ძლიერდება და ბრძანებულ-
თა: „გააღეთ კარი!“ — გარედან რომ მიისმის. ის
მხოლოდ მაშინ შემოტრიალებდა, კარი ხმაშიაღლი
ჯახუნით რომ გაიღება და შეიარაღებულ ჭარისკაცთა
გუნდი ოთახში შემოვარდება.

მისამ სცენა

ჭარისკაცები მაშინვე მისცივდებიან ერპიშს, რო-
მელიც ვერც კი მოასწრებს ხმლის ამოღებას. მას
ულაბარაოდ ვანაბრადუნენ და შებოჭვენ, მის
სასოწარკვეთილ ცდას, როგორმე თავი გაითავისუფ-
ლოს, პასუხობენ დაუნდობელი დარტყმით მუცელში
და ერპიში მოკრუნჩხული ეცემა იატაკზე. ჭარისკა-
ცები ოთახის კარს მისჩერებთან. ეტყობა, უფროსის
ელთან. წამიც და კარში ჰერცოგი ჩნდება: თავის
ფეხებამდე შეიარაღებული, რამდენიმე პირის თანხ.
ლებით შემოდის ოთახში. მხერას ესერია ეოპიშს
კმაყოფილი დაიქნევის თავს და გულგრილად მი-
მართავს ჭარისკაცებს:

ჰერცოგი. გმადლობთ! ყოჩაღად გაისარკეთ!
ახლა შეგიძლიათ მიბრძანდეთ. ამ უმწივლის მე თვი-
თონ მოვუვლი — (თავით ანოშნებს ერპიშზე) თუცა
ეს ერთი გადავარებული თანამემამულეა ჩემი, მაგ-
რამ მაინც ჩემი მიწაწულის კაცია და მხოლოდ მე მე-
ხება.

ჭარისკაცთა ჯგუფის ოფიცერი. (ფი-
ცხად აცხადებს პროტესტს). არც ჩვენ გეუბება ნაყ-
ლებდა, ის მველენდა მეთის ჭარისკაცთა.

ჰერცოგი (დამაშვილებლად). არ თქმა უნდა,
თქვენს ხელში გადმოვა ბოლოს. მაგრამ ჭერ ჩვენ
უნდა ვილაპარაკოთ. ის ჩვენი სამშობლოდან მოდის,
ჩვენ, დევნილი, ამდენი ხანია, რამ აღარ გვინა-

ხავს. ხომ სრულიად ბუნებრივია, რომ გვსურს გავიგოთ, რა ხდება იქ, ეგებ მოკითხვაც კი შიშავენ ჩვენთვის.

ოფიცერმა აღარ იცის რა ქნას, ყოყმანით უყურებს ერპიპს. სიანს, ენელება მისი დამოხმება).

ქერცოგი (დაოკებული, მაგრამ მბრძანებლური ხმით). ჩვენთან ჩვენ ეუბრა სწრაფად ავალაპარაკებთ, ვიდრე თქვენ. მას ბევრი ისეთი ცნობა ექნება, თქვენი სამეფოს უსაფრთხოებას რომ შეეხება. ახლა კი, საქმეში ჩარევით მხოლოდ დროს დაგვაკარგინებთ და ყველაფერი, რაც ამ ჩვენმა ძმობილმა იცის, ფასს დაკარგავს. გინდათ სასწრაფო შეგალოთ საქმე?

(ოფიცერი თავს უქნევს თანხმობის ნიშნად, სალამს აძლევს და ჭარისკაცებთან ერთად სტოვებს ბუღლარს).

ქერცოგი მყარდებ ხელმეგადადობილი მეგობრულად მიმართავს ერპიპს, რომელიც ამასობაში წამოაყენეს:

ქერცოგი. ახე. ახლა უყეთხდა ვინაუბრებთ. განა თქვენც აგრე არ ფიქრობთ? ერპიპი დუმს.

ქერცოგი (ოღნავ დამცინავად) არა? ეგებ არ მოგწონთ აქაურობა? თუმცა, რას გეკითხებით! ეს ოთახი როგორ მოგწონებთ? რაკი აქ მახეში გაეზბით, ცხადია, მას მაყურებელთა დარბაზად ჩასთვლით. ახე არ არის?

ერპიპი დუმს.

ქერცოგი (დამცინავად). იცით რა, ძთლიანად ვიზიარებ თქვენს აზრს. ამ ოთახს მართლაც და რაღაცა აქვს თეატრალური. კაცს მართლაც ეუფლებოდა ისეთი განცდა, რომ უყურებენ. მაგრამ განა სწორად ამის გამო არ უნდა ვეცადოთ ერთმანეთთან რაც შეიძლება სწრაფად და უმტკივნეულოდ გავარკვიოთ საქმე? ჩვენის მხრივ არავითარი დამბროკლება არ იქნება. ყველაფერი თქვენზეა დამოკიდებული. ახე, რომ (შუქარით) ანგარიში გაუწიოთ ჩვენს მაყურებელს, და ნუ გვაძოლებთ, არამეგობრულად მოგეკცეთ. ჩვენ არ გვიჩინდება სისხლიანი სცენები.

ერპიპი დუმს.

ქერცოგი: თქვენს დუმისლს თანხმობად მივიჩნევ. (ხელს უქნევს ჭარისკაცს, რომელიც კალმისტროთა და ქალაღლით ხელში მაგიდას უჭდებდა. შემდეგ ისევ ერპიპს მიმართავს). ახლა გვიამბეთ, თუ შეიძლება, აქ ვის უნდა შეხვედროდით და რატომ.

ერპიპი დუმს.

ქერცოგი (მოუთმენლად). შენი არ გვინდა ცუდად მოგეკცეთ. რატომ უნდა შეგაფიქროთ მაყურებელი სისასტიკით, თუკი შეგვიძლია მშვიდად ვინაუბროთ ერთმანეთთან. არა, სრულიადაც არ გვსურს ეს ოთახი მაყურებელთა დარბაზად ვაქციოთ, აქ წამება და ძალადობა გავმართოთ (ახლს მანდის ერპიპთან და წინ უღებდა). საერთოდ, რაივე წარმოვადგინოთ. ჩვენი სურვილია, რომ აქ, არაფერი, გესმით? სულ არაფერი არ მოხდება, არა გამართოს. ხომ სწორება? აი, ხედავთ? — ერთადვე ვართ. თქვენც ხომ ესა გსურთ! და იმისათვის, რომ აქ მეტი

აღარაფერი მოხდეს, კოხტად გახსნით პარი და შიამბით, რაც გთხოვეთ. მაგრამ ხმადაბლა, რომ მაყურებელმა არ გაიგონოს. ახა, ჩქარა! მაგრამ: გაუფრთხილდით, ამავე მტრად ნულარ გამოცდით ჩვენს მომინებას. თუკი ახლავე არ ალაპარაკდებით, მიეღო უსიამოვნო შედეგები თქვენს თავს დაბრალეთ. მაშინ აქ კატარა წარმოადგინოს მოწოდება მოგვიწიო, რითმა უნდა, თქვენის მონაწილეობით. ახა! გელოდებით.

ერპიპი დუმს.
ქერცოგი (ხელით ანიშნებს სცენის ღია მხარეზე და ჭარისკაცებს მიმართავს). ერთი, იმ კედელთან მაყურებთ ყმაწვილი იქ მომდევნო, სცენას თუ არა მისთვის ხმის ამოღება. ხუთ წუთს ვაძლევ მოსაფიქრებლად.

(ჭარისკაცები ზურგზე ხელმეგობრულ ერპიპს „კედლისკენ“ მოითრევენ და იქ აყენებენ).

ერპიპი თვალით რაღაცას ეეებს „კედელთან“ და სულ უფრო შეცხუებული სახე უხდება. შემდეგ რაღაცას ჩაიბღუტებუტებს.

ქერცოგი (მიმლოდინედ). რა? ბოლოს და ბოლოს გადაწვივით ალაპარაკდეთ? მოვილოცავს. აგრე თავიდან ავირიდებთ ფრიალ უსიამოვნო სცენას (უფრო ახლოს მიდის შეზოკილთან): გთხოვთ გვიამბოთ! გისმენთ!

ერპიპი (მისხალ ყურადღებასაც არ აქცევს ჰერცოგს, განცვიფრებული შესტყერის „კედელს“ ანუ რეალურ მაყურებელთა დარბაზში იყურება). ბალიში... ბალიში... ოთახში არ არის. მაშასადამე, ამ კედელში გაიარა.

ქერცოგი (დაბნეული). ბალიში? რა ბალიში, რის ბალიში? რას ბოდავთ, თუ სულელად გსურთ თავი მოგვაჩვენოთ?

ერპიპი (განაგრძობს ხმამაღლა ფიქრს). რეგვენო ჩემო თავო! სად გქონდა თვალები! თუკი იმ ბალიშიმა კედელში გააღწია, მაშასადამე, იგი ღია. ესე იგი, აქედან მართლაც გვიურბენ (მაყურებლისკენ იხედება). აქედან. (ქერცოგს). ნახევარი საათით ადრე რომ შეემჩნია, აქ ვეღარ მიიპვიდით.

ქერცოგი (უხეშად). ახა. ახა. მამ ბალიში გაფრინდა, არა? ქუთით იუყავით, თქვენ თვითონ არ გაფრინდით მაგ კედლიდან. მერწმუნეთ, მტკივნეული იქნება თქვენთვის. ბოლოს და ბოლოს, იტყვი თუ არა.

ერპიპი (მხრებს იჩინავს). მე სათქმელი არაფერი მაქვს.

ქერცოგი (შუქარით). თუკი აგრე უსიამოვნოდ ისტორი მოეკცეთ თქვენ თავს. საკუთარი თავი იღნავაც არ გებრალდებთ, ჩვენ მინც გავაწიოთ ანაბარიში. არ გვინდა თქვენი წამება. (წამს უმდეგ თითქმის ეედრება) ანგარიში გაუწიოთ ჩვენს მაყურებელს, თუკა არაბობს, ხისხისისმალეული სცენებო დიდად ვერ ისიამოვნებს.

ერპიპი (აგდებულად). თქვენი ჩემთვის სულ ერთი ხართ. რაც შეეხება მაყურებელს, დაე, განცვიფრდეს უდიდესი სისწილესით. ეგებ მაშინ მაინც შეინანოს, უღივთ არადაამიანურ თეატრს რომ იხილავს. ეგებ აღარ ეძიოს თავდავიწყება სისხლიან საზაბაბებში და თავიდან ღიოზიროს ეს სადისტური მსოუ-

ლმბედედღობა. მაშინ თქვენაირთუა ვერავითარ როლს ვერ მიიღებენ ისტორიაში და ჩვენ სხვა არც არა გვინდა.

ჭერცოგი (გაღპრით). დიხ. სხვა არა გინდათ რა. წარმომიდგენია. მაგრამ, ძმობილო, აჰამდე არ მივა საქმე, და ისეთ რაკომ? — (გვლიანად გვიცინებს და თავის მსხვერპლს თვალეშში ჩაქცევს) — იმიტომ რომ შენაირები მაყურებლისათვის, თუკი არს საერთოდ არსებობს — შეტისმეტად ზნაწუნეზი იქნებან. რადგან თუკი თქვენ ჩაიგდებთ ხელში ქვეყანას, მაშინ ამ ქვეყნად საცქერლად საინტერესო არაფერიც აღარ მოხდება. (საზეინოდ): აი, იმიტომ! (შემდეგ ისევ შექარით): და ამიტომაც, ჩვენი საყვარელი მაყურებელი, თუკი არსებობს, — უნდა ვიქნა, რომ ეს პოთოთეზა სულ უფრო მომწონს, — მაშასადამე, ჩვენი საყვარელი პუბლიკა, იქ, გარეთ, სულაც არ იქნება წინააღმდეგი, თუ ცოტას შეგაწუხებთ, რათა ბოლოს და ბოლოს ამოშარით ყველაფერი. აბა: (ნიშნის აძლევს ჯარისკაცებს, და ისინი ემგებებიან ერპიჰს. დაუნდობლად ურტყამენ სახესა და მუცელში. ერპიჰი „კედლის“ ძირს ეცემა. ზურგით მაყურებლისკენ გღია და ტკივილები-საგან იტუნჩხება).

ჭერცოგი. დააუწეთ ბიჟი ფეხზე! ეგებ ლაარაკის ხალხი გაუჩნდა! (ჯარისკაცები ფეხზე აყენებენ ერპიჰს. იგი ძლივს იმაგრებს თავს).

ჭერცოგი (მათრახის ტარს ნიკაპქვეშ ამოსდებს). გამიგონია, ერთი კაცი კედლის გავლით გადაფრენილა დიდად პტიცივემულ პუბლიკაში. (ღრიალებს). შენ ეს გინდა?

ერპიჰი ღუმს.

ჭერცოგი (აღდებულად). ვიცო, გინდა გმირი ითამაშო, რათა მოხიბლო მაყურებელი. არ გინდა რაიმე გვიხარა. მაგრამ (სილას აწნავს) რაღაცეები ისედაც ვიცით შენს შესახებ. რამეზინის წყალობით. შენი მეგობრის — რამეზინის წყალობით. ეხლა? გვიკრის, არა?

ერპიჰი (ტყვივით მოკუნჩხული). სტყუით!

ჭერცოგი (ფეხად). არა! მართლს ვამბობ! შენ გაცემული და გაუძლეული ხარ, ჩემო ძვირფასო. რამეზინმა მოგყვიდა შენი თავი. სხვა რა მოგვიყვანდა ასეთ დროს! ამ შორეულ სასახლეში! ვიცოდით, სადაც შეიძლებოდა შენი ხელში ჩაგდება!

ერპიჰი (მცირე ხნის ღუმლის შემდეგ) უბადრუკი მოღალატე!

ჭერცოგი (საღისტურად). ჩვენ კი კარგ მოღალატეს ვეძახით. აბა დაფიქრდით, რამდენად საინტერესო გახდა ეს სცენა, როცა დაგვიჩრეთ. აწლა მაყურებელს შეუძლია (ხელს მაყურებლისკენ იშვერს) რაღაც ამალეღვებელი და საინტერესო იზილის. კარგ მოღალატეთა გარეშე, ბატონო ჩემო, ამ

ქვეყანაზე არაფერი სანახავი და მოსასმენი არ იქნებოდა. იცხოვრებდნენ მუნჯად და ურუდ და მხოლოდ შენისთანები იზვიმებდნენ. ერპიჰი ღუმს. განადგურებული, რომ უღალატეს.

ჭერცოგი (ჯარისკაცებს) რას დაგირეუთათ გულზე ხელეში. წარმოადგანა გრძელდება! იმავე სტილში. ვიღრე ხმას არ ამოიღებს.

ჯარისკაცები მისცივლებიან ერპიჰს და ურტყამენ. იგი ეცემა „კედლთან“. პირით მაყურებლისაკენ.

ჭერცოგი (შმაგად). შეჩერდით! არ უნდა ეგდოს. ასე მყუდროდ არ უნდა ვამყოფოთ. ააუწენეთ, თუ სალახანა. პირთი კედლისკენ, თუ შეიძლება! მაყურებელმა რომ კარგად შეხედოს. აგრე!

ჯარისკაცები ასრულებენ მითითებას. ერპიჰი დგას და ბარბაცებს. ორივე ხელით კედელს ებღაუჭება და მაყურებელს გასისხლიანებულ სახეს უჩვენებს.

ჭერცოგი (ჯარისკაცებს, მკაცრად). ვიღრე ხმას ამოიღებს, ნურაფერს დაეყრდნობა! ეგერ იღგეს! თუ რაიმეს მოეჭიბება, დაარტყით და გაასწორეთ! ჯარისკაცები ერპიჰს ხელებს მოაშორებინებენ კედლდან. ის ჯერ თითქოს ეცემა, შემდეგ თავს იჭერს, ძლივ-ძლივობით დგას, ბარბაცებს.

ჭერცოგი (შეშრიგებულად) კარგი, მოდი. ამოშარე ბოლოს და ბოლოს. უამბე მაყურებელს ყველაფერი, რაც იცი.

ერპიჰი კენესის და არაფერს ამბობს.

ჭერცოგი (პირქუშად) მაშ არ გინდა, ჰქუას მოუხმე, არა? კიდევ გინდა მიიღო, ვიღრე გონს მოხვალ? თუ ფიქრობ, რომ მართლა მაყურებლის მოგვერიდება? მაყურებელი, ჩემო მეგობარო, გულჩვილი ნამდვილად არ გახლავს. ყველაფერს აიტანს. შენს ჩამსხვრეულ ექვასაც, სხვათაშორის.

ერპიჰი არ ინძრევა. ფართოდ გახეული თვალეზით იცქირება რეალურ მაყურებელთა დარბაზში.

ჭერცოგი (მთმინებას კარგავს. რისხვით ანთებულ ჯარისკაცებს უყვირის) კედელს მიახეოქეთ ეგ არამდის! იქამდე ვიღრე აღრიალდება! მაგისი ყვირილი მსურს გავიგონო.

ჯარისკაცები ერპიჰს აქეთ-იქიდან სტაცებენ ხელს და სახით ფიქტიურ კედელს ახლიან.

ერპიჰი ცდილობს სახე აარღოს „კედელს“, ყოველ დარტყმაზე იმანჭება, ახალ-ახალი ჭრილობები უჩნდება. ერთი სიტყვით, შთაბეჭდილება, რომ რაღაც მაგარს ეხლება სახით, სრულყოფილი უნდა იყოს.

ჭერცოგი (შმაგდება, რაკი ხედავს, რომ ერპიჰს ხმას ვერ აღუბინებენ). ისროლეთ ეგ ძაღლი! გაფრინდეს მაგ კედელში. არ გესმით, რას ვამბობ? კედელში გაიაროს! გაფრინდეს ეშმაკებთან! მაყუ-

რებლებთან! რაში მჭირდება ცოცხალი, თუკი არ ილაპარაკებს?

ჯარისკაცები ისევ იწყებენ ერპობის წამებას: სახით ახეთქებენ „კედელზე“. ერპობი კენესის, სახე დაუმბინჯდა, დაუსკდა.

მეოთხე სენა

გაზღვის დორნროზე, ფერწასულა, მაგრამ მტკიცედ დამახვებს:

დორნროზე. შეჩერდიო, დამხვეულნი! ახლავ გაუშვით ხელი! გიბრძანებთ. დავხსნათ!

ჯარისკაცები მიტრიალებიან. ერპობი სახით მაყურებლისაგან რჩება.

ჭერცოგი (თან გაკვირვებული, თან რაღაცს მიმხედარი კაცის ხმით წარმოთქვამს) ეს ვილა? ოპოპო! (თვალს უტრავს ოფიცერებს). მე შგონი, ჩვენს მოსვლამდეც ექნებოდა მაყურებელს აქ რაღაც სანახავი. რა მშენიერი გვრიტია, არა?

დორნროზე (მრისხანედ). გვირძაღვთ ჩემს შუტრაცხუფას! დავსჯევიებთ თქვენს თავს ჩემს სასახლეში თავხედური შემოქრისა და მთელი თქვენი სიმშეცისათვის!

ჭერცოგი (ერთობა). მამ! მამ.

დორნროზე. მოვიხზოვ, ახლავ დანტოვოთ ჩემი დარბაზი! საერთოდ, რა უფლებით გადმოაბიჯეთ ამ სასახლის ზღურბლს? სამართალში მიგცემთ როგორც უჩალებს!

ჭერცოგი (შეაცრად). თქვენ ან პირზე კლიტებს დაიდებთ ან თავად წარსდებით სამართლის წინაშე. თქვენი წოდების წარმომადგენელმა როგორ მიცემით თქვენს თავს უფლებას, ბატონების შინ არყოფნისას ამ სასახლეში ქარაფუტუღი დროსტარება წამოგწყნოთ! ან ეგებ, გვიხობრათ, რომ ამ ნაძირალასთან ერთად ვარსკვლავებს ითვლიდით ცაზე?

დორნროზე (დაბნეულად). როგორ იფიქრეთ... როგორ ბედვით!...

ჭერცოგი (უზემად): შეწყვიტეთ წუწუნო! ვისაც აქ უფლება აქვს ბრახი და უკმაყოფილება გადმოანთხობს, ეს ჩვენა ვართ, მხოლოდ ჩვენ! თქვენ დაუშვებელი კავშირი გაგებამთ სახიფათო ქაშუშთან და უშკაცრეს გაიცხვას იმხატურებთ. სამართალში მიხაცემი ხართ, ჩემო ძვირფასო ქალბატონო!

მისი ლაპარაკის დროს ორი ჯარისკაცი ქალიშვილს აქეთ-იქიდან ამოუდგება.

ჭერცოგი (იმავე ტონით). ახლა კი მარტოოდნ ჩვენს კიხივებს გასცემთ პასუხს. თქვენ ამ ბატონის თავშესაქვეყი იუავით მხოლოდ თუ სხვა საქმეშიც გვერდით ედექით? აბა, ხმამაღლა!

დორნროზე (შოშიო და მრისხანებით კანკალებს). მე... მე ვარ ბუტრაფის ქალიშვილი. მოვიხზოვ კარისკაცი ამოყოფნით. ის დამიმოწმებს.

ჭერცოგი (შეახედ). ჩვენ კარისკაცი არ გვეყრდება. მხოლოდ თქვენი პასუხები გვინდა, მამაშვიტე, აბა რა იცით ამ პირწონების საქმიანობის შესახებ? ჩვენს მხარეში? გაფრთხილებთ! თუ ლაპარაკს არ მოინდომებთ, მხოლოდ ზიანს მოუტანთ თქვენს გულისწორს, რომლის მდგომარეობა ისედაც საეაღალა. მოატრიალეთ ეგ უაღთაბანდი, ნახოს ქალბატონმა, რომ არა ვხუმრობთ!

ჯარისკაცებმა ერპობი დორნროზესაგან შეატრიალეს. დორნროზე თავზარდაცემული შეკვივლებს, მიხედვით გაქვავებს დააბრუნებს, მაგრამ ჯარისკაცები უხეშად შეაფრებენ!

დორნროზე. (მძინეარედ მიმართავს ჭერცოგს) მოიცადეთ! ამისათვის პასუხს აგებთ! ამაზე მე ვიზრუნებ!

ჭერცოგი (ირონიულად) არა, მინც რატომ აღელდით! რა არ მოგწონთ? თქვენმა მიჩნურმა ხომ მაყურებელთა დარბაზში გაიხედა, რათა დანახა რა შობაქვლელბას მოახდენდა! სულ ეს არის! ან ეგებ მისი სისხლიანი სიფათი გაიხინებთ! მისინიეთ, ძვირფასო! ვინც სხვა სამყაროში ჰყოფს თავს, სულ ცოტა ერთი-ორი ქრილობა მინც უნდა მიიღოს!

დორნროზე (ჯარისკაცებს მოწყვეტით დაეკიდება ხელზე და გამოსცრის). უფალი დემრთი ნოგაგებთ სამაგიეროს, ბორტოშკმქედნო!

ჭერცოგი (სწრაფად მიდის ახლოს) თუ ახლავ არ ალაპარაკდით, არფრის თვადებად არ დავიდებოთ! და შეიძლება თქვენი საუნჯე პირდაპირ მაყურებელთა დარბაზში ვისროლოთ. გინდათ, ეს ცოდვა დაიდოთ კისერზე?

დორნროზე (თავი დახრილი აქვს. დუმს. შემდეგ მოკიშული ხმით ამბობს). რა უნდა გითხრათ? მოგატუოთ? რასაც თქვენ ექვობთ, სწორი არ არის! ის ჩემი გულისთვის ჩამოვიდა აქ, გესმით? შეგვლიათ, საერთოდ ამის გაგება?

ჭერცოგი (მძინეარედ) აა! მამ თქვენი გულისთვის, არა? გესმით, რას ამბობს? მაგ სისულელის ამეწყავი აქ არავინ გახლავთ! თქვენი მიჩნური იმ სახელმწიფოს ოვიცერია და არა ტრუბადური! (ყვირის). მინიწინგერები არავის კლავენ და არც უან-მოხედდავად მოქუსლავენ ხოლმე საბუთების მოთხოვნაზე! გარდა ამისა, ჩვენ ვიცით, რომ ის საგანგებო დავალებით არის აქ ჩამოსული. (უცეე გააღორდა, მოთმინების ძაფი გაუწყდა — მათრახის ტარით სახეს მაღლა უწყევს დორნროზეს). მოკლედ, გინდათ თუ არა როგორც საკუთარი ქვეუნის პატრიოტმა დანმარება გაგვიწიოთ საქირო ცნობების შეგროვებაში? გაფრთხილებთ! თქვენი სიჭიურთი ამ კაცს სიცოცხლეს მოუსწრაფებთ. აქ, ამ კედელთან მოვუდლებთ ბილოს, თუკი ახლავ ეარ იტყვიან უველაფერს!

დორნოზე (ქეთინი). მაგრამ მე არ ვიცი, ხომ არაფერი არ ვიცი!

პერცოგი (შეცება, ჩუმდება. შემდეგ ნელა და შთამბრუნებლად ამბობს). კეთილი, მე მჯერა თქვენი. მაგრამ თქვენ შეგიძლიათ სისოვით ამ ჩიუტს თავი აღარ დაგვაჭიჭინოს. ბოლოს და ბოლოს ხმა ამოიღოს. ამასღა ვითხოვთ თქვენგან. ამას მაინც ხომ აგვისრულებთ?

ქალშვილი მიიშით და თან ზიზღით შეხედავს პერცოგს. დუმს.

პერცოგი (ისევ იმ ჩუმი ხმით) არა? კეთილი. და პატოსანი. მაშინ საკუთარი თვლით იხილეთ, რასაც მოუტანს ეგ თქვენი სიყვარულე თქვენს გულისწორს! სანწუხაროა, რომ ჩვენს სცენა ფრიად უყურთუხ ხასიათს იღებს. მაგრამ ამას აღარაფერი ეშველება. (ჯარისკაცებს): მიახეთქეთ ეგ სალახანა კედელს! იქამდე, ვიდრე თავით არ გაარღვევს და მაყურებლებში არ გაავარდება! აასრულეთ! დაითხვა დამთავრებულია! ეგ კაცი აღარ მიანტერებს.

ჯარისკაცები ხელს სტაცებენ ერპიძს. სახით კედლისკენ აყენებენ და თავს ახლეჩიებენ კედელზე. მისი სახე კვლავ სისხლით იფარება. ერპიძი გონს კარგავს. ამ დროს სცენა ტრიალდება. ერპიძი და ჯარისკაცები სიბნელეში უჩინარდებიან, ხოლო დიზნორზე სცენის განათებულ შუაგულში რჩება. ის ჯარისკაცებს გაქცევა და ახლა ფიქტურ „კედელთან“ მიბრძნის ბუნდოვანი სურვილით: მიღმურ მაყურებელს მაინც შესთხოვოს შევა.

დორნოზე. თქვენ! თქვენ... თუკი არსებობთ, რატომ არ შემოხვალთ სცენაზე საშველად! ნუთუ გული არ გაგაჩნიათ? ნუთუ შეგიძლიათ ასე მშვიდად უყუროთ მკვლელობას! თქვენ ხომ აქ უნდა შემოხვიდეთ და ბოროტმოქმედს სიკვდილის მახვილზე ხელი აუკრათ, თუკი საერთოდ რაიმე გაქვთ ადამიანური?

ამ სიტყვებით ის „კედელს“ ეხლება და რაკოსცენა ისევ ტრიალებს, თანდათან სიბნელეში უჩინარდება.

მ ა ხ ს უ თ ა მ ო მ ქ მ ე ლ ე ბ ა

დანგრეული თეატრი. სცენაზეა სცენა. ეს მეორე სცენა გრძელ, შემალლებულ ფიკარნაზეა მოწყობილი, რომელიც ნამდვილ სცენას მივლს სიგანეზე გასდევს. ამ ფიკარნაზე ორი დაგლეჯილი ფარდა ჰკიდია, ნაირებზე მიწეული, ისე, რომ შუა ნაწილი ღიაა და აქიდან ტყიანი მთავორები მოსიანს დღის სინათლეზე. მეორე სცენის ირგვლივ მაყურებელთა დარბაზი ყოვლად გაპარტახებულ მდგომარეობაში. საყურებლათო განადგურებას მკვეთრად გამოხატავს ძირს დაგდებული, დაშლბრეული ბროლს ქაღ. სკამები დაუწილია. შუა ღია სივრციდან სინათლე მოპებრს ქარი და ფარდებს აფრიალებს.

შემოდის ფონ რამეზინი. პალტოს საყურებელია. მუხარადი ახურავს. შემოწმებულია. შეხედავს დანგრეულ დარბაზს და შუა სცენაზე ჩერდება. ქარს სახეს უშვერს, ჩაისუნთქავს.

ფონ რამეზინი. ახალი ქარი! გადარჩენის ქარი! ჩრდილოეთის ქარი! (დაძაბული მიმოიხედავს, ხომ არაღენ მისმენსო, შემდეგ მუხარადს იხდის, შუბლს იწმენდს და მაყურებელთ მიმართავს იღუმალე ხმით): ჰეი, თქვენ, თუ მართლა არსებობთ! მხარი დაგვიჭირეთ! დადგა წუთი, როცა თქვენი და ჩვენი ბედი უნდა გადაწყდეს! თუ ეს წუთი ხელაღან გავუშვით, აღარაფერი გვეშველება!

(აქედან მოკიდებული, ფონ რამეზინი რეალურ მაყურებელს სულ უფრო ნდობით აღსაყვ ხმით მიმართავს და როგორც თავის მოკავშირეს ისე ესაუბრება. მისი მონოლოგები ფაქტურად დიალოგებია რეალურ მაყურებელთან).

ფონ რამეზინი (ერთ ორ სწრაფ ნაბიჯს გადადგამს და ისე მიმართავს მაყურებელს). მაყურებელზე ხომ ყოველთვის ბევრი რამაა დამოკიდებული ვინც მის სიმართლას იმსახურებს, ხშირად ბედი სწავლობს წარმოდგენაში. და თუ თქვენ მართლა უმადლესი სულიერნი არსებენი ხართ, როგორც ამბობენ, განა უფრო ძლიერ არ უნდა მოქმედებდეთ ჩვენს წარმოდგენაზე? (შთამაგონებლად): მოგვიხმარეთ და თქვენთვისვე ისურვეთ, ყველაფერი ისე მოხდეს, როგორც დავეგეგმეთ. მეც ნამდვილად გავაიადვილებდა საქმე. (ჩურჩულზე გადადის. რასაც ახლა ამბობს მონოლოგად გაისმის): გამოგვივა ნომერი, ისტორიასაც გადავარჩენთ და ეს მსოფლიო სცენაც მარადიულად დარჩება. არ გამოგვივა და მსოფლიო წარმოდგენა დამთავრდება და ჩვენ სცენას წყვდიადი შთანთქმავს (კვლავ მაყურებელს მიმართავს კითხვით): ხომ არ გსურთ ეს, თუ...

(ამის შემდეგ რამეზინი, ყოველთვის, როცა კი მარტო ლაპარაკობს, ძირითადად მაყურებელს მიმართავს, რომლის არსებობაზე როგორცდ დაუჭერბია. მისი მეტყველებების ამ ხასიათს მსახიობი შესაბამისი მოქმედებით უნდა გამოხატავდეს: გამუდმებით მისჩერებოდეს მაყურებელს, სცენის პირას დგებოდეს და ა. შ.).

ფეხის ხმა მოისმის. რამეზინი ფარდის უკან იშლება. შემოდის ჯარისკაცები. წინ ოფიცერი მოჰყვება. ყველას რაღაც ხელსაწყო უჭირავს: ჩაქუჩი, ნაჯახი, ხერხი, ლომი. სულ ბოლოს კი შორს მოათრევენ. ოფიცერი ხელით ისეთ ნიშანს აძლევს, რომ აშკარაა: ჯარისკაცებმა სულ უნდა განაადგურბონ სცენა. ამ თეატრალური დარბაზის უკანასკნელი კონტურები წაშალბონ. სქელი თოკები სვეტებზე გამოკრეს. გაისმის ნაჯახის დარტყმის ხმა.

ფონ რამეზინი (წინ გამოდის და მკაცრად ამბობს). შესდგეთ!

ჯარისკაცები ჩერდებიან.

ფონ რამეზინი (ხმაბალა, პრინციპულად, აქ კიდევ რაიმეს დანგრევა აკრძალულია. შეწყვიტეთ და მიბრძანდით!

ოფიცერი (წინ გამოდის, სალამს აძლევს და მტკიცედ პასუხობს). ბატონო მეთაურო, ხაბრძანები მაქვს, ეს დარბაზი გავანადგურო. იური საათი გვეძლევა ამისათვის. გთხოვთ, გამიგოთ.

ფონ რამეზინი (თავშეუკავებლად) მე კი ნაბრძანები მაქვს, აქედან ვადევნო თვალს ჩვენს ჩრდილს საზღვრებს.

ეს უველაზე ამაღლებული ადგილია და მთელი არე-მარე ხელსაგულით სიჩანს. ჩენი ჭარისკაცები ნუკე სახურაზე არიან და იქედან ზეგრავენ სივრცეს. დაბეჩობით გთხოვთ, ხელს ნუ შეგვიშლით.

ოფიცერი (ყოყმანით). რაღაცა შეცდომას აქვს ადგილი. მთავარსარდლობის სურვილი იყო დაგვეგრია ეს უველაფერი. ბრძანება გუშინ სალამს მივიღე მისი უბრწინავლესობის პირადი შიკრიკისაგან.

ფონ რამეზინი (სწრაფად). მაშინ უველაფერი გასაგებია! მე კი ამ დღითი მიბრძანეს საზღვრების დაცვა. როგორც ჩანს ვეღარ მოასწრეს ან ცვლილების თქვენთვის შეტყობინება.

ოფიცერი (ყოყმანით) მაშინ...

ფონ რამეზინი (სწრაფად და გარკვევით): მაშინ უველაფერი გასაგებია. და ამ საკითხზე დიდახანს ბეჭობა აღარ გვიკრძალავს. გაიყვანეთ თქვენი ხალხი.

ოფიცერი მორჩილად აძლევს სალამს, ჭარისკაცებს გასვლას უბრძანებს და მათ მიჰყვება.

მარტოდ დარჩენილი რამეზინი ოფის იწმინდს შუბლიდან და მაყურებელს მიმართავს.

ფონ რამეზინი. დიდი მაძლავს პირველი დაბმარებისათვის! მშვენიერად გამოვიდა. მე მგონი მართლა არსებობთ. მორწმუნე ვხდები, მაყურებელთა მორწმუნე (მცირე ხანს მაყურებელს შეჰყურებს, შემდეგ ხელით კოცნას უგზავნის და ამბობს): ახლა მოდის მთავარი საქმე. იმასაც უნდა შეეწიოთ, რომ უველაფერი კარგად წავიდეს.

სცენის მარჯვენა მხარეს, ქულ ვანიბობს გამონრდება ერთი-ორი მსახიობი (ქალები და კაცები). უმეტესობა ახლავარდები არიან. ყველა ჩამოყრეპილ-ჩამოძონძილია. გაწამებული სახეები აქვთ. სჩახს, დღი ხანია უშეშვარად და უსულკაპუროდ დაეხეტებოან.

მეორე სცენა

ფონ რამეზინი (მბრძანებლურად). აა, უკვე აქა ხართ? აქეთ, აქეთ, ნუ გეშინიათ, არ ვიბრძინები! მსახიობები გაუბედავად უხალღედებიან. მათ შორის უველაზე ხნიერი, როგორც ჩანს — დასის ხელმძღვანელი, შეშფოთებული ამბობს:

— თქვენაირებთან ცუდი მოგონებები გვაკავშირებს, ბატონო... ბატონო... ასისთავი ბრძანებით აღბობა, არა?

ფონ რამეზინი (მოუთმენლად) დიახ. მართალს ბრძანებთ: ასისთავი გახლავართ. მაგრამ, უფრო ნდობით, თუ შეიძლება. ჩემი ნუ გეშინიათ! თქვენს მგებორად მთელივეთ, მსახიობების მეგობრად, რომელსაც სურს უველაფერი გაკეთოს იმისათვის, რომ თქვენ ისევ იშოვოთ პურის ფული.

მოხუცი მსახიობი (ყოყმანით). აქამდე სხვა-

გვარად გვეძეოდით. ჭერ კარგად მიგვხვევით, მერე დევნა დაგვიწყებო. შეურაცხყოფას გვაუხვებდით. შემდეგ კი მთლად დასწრება მოხდა — თამში რაკვირძალეთ. ამა უველაფერი იმით დაგვიკრძალეთ, რომ ეს ჩვენი თვატრი მიღწე-მოღწეუთ.

ფონ რამეზინი (დაუღვევარი ქსტებით და დაბეჩობით ამბობს). დიოწყებთ ეს უველაფერი, რაც მოხდა, მოხდა... აღარაფერი ეშველება, მაგრამ მომავალში რა ბედი გელით, ეს კი მართლაც საკითხავია, და ნაწილობრივ, თქვენსეცა და მოვიღებო... (მოხუცი მსახიობისგან იხრება და ხმადაბლა ეუბნება): ხომ იცით, რაც უნდა გააკეთოთ, არა? ჩვენ ხომ უკვე მოვიღებოვართ!

მოხუცი მსახიობი (შეშნულად). დიახ, დიახ. ჩვენ აქ რაღაცა უნდა წარმოვადგინოთ. მაგრამ რა, არ დაგვიხტებია. ჭამაზობა, ცუკვები და დეკამაცია. რეპერტუარი ჩვენ მოგვეწოდო.

ფონ რამეზინი (ქაყოფით). სწორია, ვხედავ, მზადა ხართ. ახლა დიამოლოთ და დელოოეთ ჩემს ნიშანს.

მოხუცი მსახიობი (ვეღრბით) ბატონო მეთაურო, საშინო ხომ არაფერია? არ დაგამაღვოთ და სულ უფრო მაფიქრებს მთელი ეს ამბავი. თქვენი თხოვნით იმ ჭარისკაცების წინაშე უნდა წარვდგეთ, რომელთაც ჩვენი კიდევ გუშინ ქუჩაში გაგვარკვს, დავარბიებს, სცენა ვადაგვიწყვს, გაასარტახებს კულტურის ძეგლები! ამ წენობრივად გადაგვარბულ ბარბაროსთა წინაშე გასურთ გამოვადგეთ! აღიარეთ, რომ საშინო საქმეა. მერე იმ ხროვამ ერთბაშად სროლა რომ აგვიტეხოს. ანდა ღრიალით შეგვაწყვეტინოს! წარმოდგენა, ან ქვები დაგვიშინოს?

ფონ რამეზინი (აშშვილებს). მერწმუნეთ, არაკითარი ჩვეთხე არ გელით, თოსაც რაავინ დაგვაკებთ! ჩვენი ჭარისკაცები არც ისეთი მხეცილები არიან, როგორც სჩანან. მართალია, მიუტყვებელი და ნაშაული ჩაიდინეს, მაგრამ თავად არაფერ შუაში არიან. ისინი ხომ მხოლოდ ბრძანებას ასრულებენ. დღეს კი მე ვარ აქარბობის გამგებელი და ჭარისკაცებიც ნორმალურად მოქცევიან. ისინი — თავდაბად ვუღვები — დიდის ინტერესით მიადევნებენ თვალს თქვენს ხელოვნებას.

მოხუცი მსახიობი (კლდე უფრო შეშინებული). და თუ... მინც მოხდება აქალ-მაყალი? რას იზამთ?

ფონ რამეზინი. (მოუთმენლად). აღამაინო! ამ წულთა არ გითხარი, რაში მშვედად იქნება მეთქი! ამ ხალხსაც სურს ბოლოს და ბოლოს კიდევ ნახოს თვატრული რანახობა! თვალს წყალი დააღვეინოს! უმეტესობას ეყვლი ამოუვიდა მაყურებელთა დარბაზების განადგურება! თავად ჩემი ოფიცრებისა და ათისთავთა პირადი სურვილი გახლავთ აქ პატარა წარმოდგენის გამართვა. და ამ ამაღლებულ, გულის სიღრმიდან მომდინარე სურვილს: რაღაც განიცადონ სცენის წყალობით. ზურგი უნდა ვაქციოთ? ეს მაყურებელთა დარბაზების ნგრევაზე უფრო მეტი დანაშაული არ იქნება? თუკი გასურთ ისევ განადიდეთ თქვენი ხელოვნება, უნდა ითამაშოთ! დიამახსოვრეთ: თვატრები მაშინ ჩაითვლება მართლა მოსპობილად, როცა აღარავინ დარჩება ისეთი, სცენაზე თამაშს რომ გაუბედავს. და გარდა ამისა, ამ

სცენაზე არავითარი საფრთხე არ გეგლით! თქვენს გამოცდის მოლოდინში დღიანი და მთლად დამწვინებული რომ ბრძანდებოდეთ: არც ერთ ჭარისკაცს არ შემოვლევებ იარაღსხსულს! მთელი იარაღი გარეთ, კარს უკან დარჩება. მეტი რაღა გსურთ?

მოსუცი მსახიობი. დიახ, დიახ, რასაც თქვენ ბრძანებთ, ბატონო ჩემო, ყველაფერი კარგი და სწორია. თუკი რა თქმა უნდა, ყველაფერი ისე მოხდება, როგორც თქვენ ფიქრობთ. და მაშინ... მაგრამ იცით, ვერაფერი მომიხერხებია ჩემი წინათგონობისათვის: ისეთი განცდა მაქვს, რომ აქ მხოლოდ თეატრალური წარმოდგენა არ თამაშდება.

ფონ რამეზინი (ანხლად). თუ ღმერთი გწამს, გადამარჩინე მაგ შენს განცდებს! რას გეუბნება შენი წინათგონობა, არ მინტერესებს, რადგან სისულელეა ეგ ყველაფერი. აქ თქვენ მხოლოდ სცენაზე გამოხვალთ, წარმოადგენთ თქვენს პროგრამას და მიიხალბეთ. სხვა არაფერი მოგეთხოვებათ. გინდა ხელწერილი მოგვე?

მოსუცი მსახიობი (შემრიებლურად). რას ბრძანებთ, ბატონო მეთაურო, თქვენი სიტყვა საკმარისია.

ფონ რამეზინი (საუბარს ამოთარებს): მაშინ მიბრძანებთ სცენის უკან და მშუდ ოჯახით!

მსახიობები სცენის სიღრმეში უჩინარდებიან.

ფონ რამეზინი (ამოიხსენებებს) ითამაშებენ! მადლობა ღმერთს! ასე გაცილებით გაგვიადვილდება. (თანამოარბის ხმითა და სახით უჩრჩხულებს მაყურებელს) მოიცადეთ! აქ ახლავე წარმოდგენა გაიმართება. ზუსტად თქვენი ისტორიული გემოვნების შესაფერისი, კმაყოფილი დარჩებით (ეღვივება). თუ გვიმარტავთ, პირობას გაძლევთ: მაყურებელთა დარბაზებს თავიდან ავაშენებ! არ დაეზოვათ ოქროს და ზვერდს და ათასობით თეატრსაც ავიკვებთ, რათა ყველა მხრიდან თავისუფლად უყუროთ ჩვენს სამყაროს! და რომ ყოველთვის შეგეძლოთ ჩვენი ყურება, ყველა ფარდას ჩამოვხრებთ და არც სკამებით ჩაგხერხავთ მჭერას. გვინდა მხოლოდ თქვენთვის ვიარსებოთ. გვინდა ისეთი ვიყოთ, როგორიც თქვენ გსურთ. ჩვენი ბედნიერება თქვენი გართობა იქნება (შთამაგონებლად): ახლა დალოცეთ ყოველი ჩვენი ნაბიჯი და (მუდარით): ერთი, კარგი წვიმა მომიწყვეთ! კოკისპირული წვიმა! ავდარი! თავსხმა! ყიპათი! მაშინ ადვილად შემოვთრებთ ყველას ხეაფგნით. (მეორე სცენაზე ახტება და სიღრმეში გარბის. ჩერდება იქ, სადაც დარბაზის კედელი უკვე დაწვრილდა და შორი სივრცე მოჩანს, იხრება და ხამალა ყვირის). მთელი დღე-ღეა წვიმას გვირგვინება! (მაყურებელს): აი, თქვენც სულ პატარა ბიჭი რომ მისცეთ, ნამდვილი მეხთატება ატყდება! სულ პატარა ბიჭი, რომ გაიხსნას ზეცის სადინარები. გეშუდარებით! (უძრავად შეშუდება). იხედება. ელის კეპ-ქუხილს. გაისმის პირველი წვეთების წკაპ-წკაპი).

ფონ რამეზინი (ელტაცებული იცინის) როგორც იქნა! (მაყურებელს): ახლა ბრბო დასველდება და სად შედგავს თავს, როცა ჩვენ წესიერ ქალაქელთა სახლები ჩარაზული დახვდება? აი, აქ, შემოვარდება, თეატრში, რომელიც მან დაარბია და რომელსაც ახლა ერთადერთი ადგილია, სადაც იმ მხე-

ცებს გამოიბოა შეუძლიათ. (მიმოიხედავს). ძალიან კია დანგრეული და როცა ქარი დაუბერავს, ახლობათ საშინელი ორპირი იქნება. მაგრამ წვიმა არ ჩამოდის. სახურავი ჭერ ისევ მთლიანა ყოველ შემთხვევაში დიდი ნაწილი. განგებამ მხოლოდ ნახევარი საქვე მოასწრებინა იმ არამზღებს.

ისმის ბრაგა-ბრუფი.
ფონ რამეზინი (ზე ნეიმოსს). მოდიან! დაბარებულიებით მოდიან ეს გარეწრები, უკანასკნელად მიბრძანდებიან ამ შერობაში.

სწრაფად იკავენს ადგილს სცენის მარცხნივ, სულ განპირას. მარჯვნიდან რამდენიმე ოფიცერი შემოდის.

მესამე სცენა

პირველი ოფიცერი (წყალს იბერტყავს მოსახშირიდან). ფუჰ! რა დამშალი ამინდია! კიდევ კარგი, აქ მინც შეიძლება შემოფარება!

მეორე ოფიცერი (მიმოიხედავს და გამაფრთხილებლად ამბობს). დიახ, ჩემო ბატონებო, აქ სიმშრალეა, მაგრამ ეს მაყურებელთა დარბაზია!

მესამე ოფიცერი (ძირს დაგდებულ ქაღალე აბიჯებს). მაყურებელთა დარბაზი იყო. შეხედეთ ერთი რა დღეშია! განა კიდევ შეიძლება ადღებინა?

ფონ რამეზინი (სიცილით გამოდის). იყო და აღარ არის. მაგრამ კოკისპირულ წვიმაში მინც მშვენიერია. ახლოს მოიწით, ბატონებო, მთავარსარდლობამ დაძაპალა, ჭარის ნაწილები დავამინჯო. როდის მოვა თქვენი ხალხი?

პირველი ოფიცერი. ჭარისკაცები გართი იცდნან. გვინდოდა შეგეხებოდა, ყველა დაეძება აქ თუ არა. ჩვენი ზოქ ბევრის ვართ.

ფონ რამეზინი (მტკიცედ. საქმის ცოდნით). ნუ სწუხართ, მეთაურო, თქვენი ჭარის ნაწილი აქ სულ თავისუფლად დაეძება (ხელით აჩვენებს „მაყურებელთა დარბაზს“ სცენაზე). ვერ ხედავთ, რა დიდი დარბაზია?

პირველი ოფიცერი. მართლაც დილია. რა ქვია ახეთ დარბაზს კლასიკურ ინაზე? სკოლაში ხომ ყველას გვასწავლეს: მოიცადეთ: ამფ... ამფ...

ფონ რამეზინი (ნასიამოვნები). ამფითატრის სწორია. მაგრამ ანტიკურისაგან განსხვავებით, ჩვენსას კარგი, მაგარი სახურავი აქვს. ისე, რომ აქ კარგად მოეწყობათ და მშვიდად გაუზრებიან.

მეორე ოფიცერი (ჩაფიქრებულ). მშრალად კი ვიქნებით, მაგრამ უსაფრთხოვ? აქაურობა ისე გამოეწურება, მგონი, ყოველწუთს შეიძლება თავზე დაგეჟყეს.

ფონ რამეზინი (სწრაფად). რას ამბობთ! აქ არაფერი ჩამოინარგვია. საგანგებოდ დავთავაზიერებინე. სვეტები ჭერ მყარად დგას, თაღებს კარგად იქერს. სახურავიც წესრიგშია. ხომ ხედავთ, ისეთი ამფითატრია, რომ ერთი დარტყმით არ განადგურდება!

მესამე ოფიცერი (სიცილით). მე მგონი წვიმა გაითვალისწინეს და თეატრი სწორედ ჩვენთვის დატოვეს. თავშესაფრად ამ სახითაც გამოდგება.

ფონ რამეზინი (სიცილით). არც ეს არის გა-

მორიცხლო. მაგრამ ბატონებო, რაღას ვუცდილი? წვიმა, აბა, ჩქარა შემოიყვანეთ ხალხი. მხოლოდ ერთი რამ უნდა გთხოვოთ, ჭარისკაცებმა მთელი იარაღი შემოსასვლელში რომ მოეყვანა, აქ დატოვონ. მაშინ ყველანი თავისუფლად დატყვევით.

ყველა ოფიცერი, ერთის გარდა, თავს იქნენ თანხმობის ნიშნად.

მეორე ოფიცერი. რაც არ უნდა სთქვას, ეს დარბაზი მე არ მომწონს!

დანარჩენები (დაუღვევრად). კარგი ერთი სადღაა დარბაზი!

მეორე ოფიცერი ა. (ჯიუტად). ვინც რაღაც მისხალი მაინც რჩება ამ დარბაზისა, მიღწე მპურებელთა დარბაზისა, ავანაურის ისტორიის კერა — და ამღენად, იმ საბედისწერო სამყოფელთა ბადალი, რომელიც ჩვენს ატლასზე ცეცხლითა და მახვლით უნდა წაწალოთ. რანაირად შეიძლება, გვეითებით, ჩვენს აქ ქაბინაზე, აქ შევხებება?

ფონ რამეზინი (განგრეობულად, ცდილობს იხეზოს). კეთილი. ობერლეიტენანტი! რაკი ეგვომ არ წაეგონათ აქაურობა, შეგიძლიათ მიბრძანდეთ და ქაბაქეთა ბინებში მოეწუროთ მშველად. რა თქმა უნდა, სწორი ბრძანებით! სად აქაურობა და სად მარტოობა სუთთა ფარდული, თბილი, შერალი თიფითა. ჭარისკაცს სხვა არ უნდა. ბატონი ოფიცერი კი ცალკე ითავს მიიღებს და თან შეიძლება მასპინძელი ქალიც გვერდით იყოლოს. აღმათ შეგულდებულ გუავთ კიდევ ასეთი. ცხადია, აღარ შეგაუფნებთ. სხვათაგანის, მიიღეთ ჩემი ქათინანელი, ასეთ მტრულ გარემოცვაში ბინის სოვნა პატარა საქმე როდია. აი, რას ნიშნავს ახალგაზრდა და ღამისი ოფიცერი რომ ბრძანდებოდეს.

ფონ რამეზინი (იციან).

მეორე ოფიცერი. ღამისი უმაწვილო ოფიცერი, მიბრძანდი შენს ფაფუკ მასპინძელთან. თუ ჩვენთვისაც აღმოჩნდეს რამე სახიერო, შეგატყობინე.

მეორე ოფიცერი (მრისხანედ). მორჩით მიჭარვას! რა მასპინძელი, რის ქალი, ქალაქში არცერთი ნაცნობი არ მეგულდება და...

ფონ რამეზინი (ბრაზით აწყვეტიანებს). ბატონებო! ჭერ შემოვიყვანოთ ხალხი სიმშრალეში, და სტრე ვილაპარაკოთ თეორიებისაჟივის დრო გეუწყათ. აქ ხანგრძლივი წვიმები იცის.

ფონ რამეზინი (თან გაიყოლებენ მეორე ოფიცერს). მართალია! მართალია! რაღას ვუცდილი! ჩვენს ზუსტად დასაბუთებულ, გარეთ კი ჭარისკაცები გველუმევიან. საქმეა ეს!

აღიან ბრავა-ბრუვით.

მეორე სცენა

ფონ რამეზინი (ამოსუნთქებს). მადლობა მთავრის! წვიმა რომ არ წამოსულიყო, ეგენი აქ შეიშლიდოდნენ?! უინვაშიც კი ტრიალ მინდორს აირჩეოდნენ ღამის სათვად. (საწვიმო ხმით) შემთხვევაც კი ჩვენ გვიწოდებს ხელს! (ჩერდება. ჩაფიქრებული აყურება მაყურებლისაკენ და ბუტბუტებს): შემთხვევაც თუ აუცილებლობა? მე მგონი უკანასკნელი (ფონ სარწმუნოა.. თუკი თქვენ არსებობთ, თუკი

— უფრო ძლიერ მწამს ახლა. — ჩვენი მტრებელთა დარბაზები თქვენთან შეხვედრის დარბაზებს... (შემომწმებელი ნებური მიმოხედვით დარბაზში, რაღაც ხარახურას გვერდით უკანასკნელსა და ისევ ბუტბუტებს მიმართავს): აბა, რას ტყუილ? ბატონი ოფიცერი აქ მოვითავსებ, აქა სჯობია, ზუსტად სცენის პირდაპირ. ეს არის სცენის თავი, რომელიც პირველ რიგში უნდა გავკულოთ, თუკი რამის მიღწევა გვიწად. (ბუტბუტებს): ამ ისტორიულ აქტს თქვენ ყველაზე ნაიალად და კარგად დანიშნავთ (იხრება და გვირგვინივით ქალს გვერდზე მისწვს. შემდეგ რამდენიმე სკამს მოათრევს და მეორე სცენის პირდაპირ ჩამაწვრივებს. ოღს იწმინდს). ახლა კი შეუძლია ამ ბანდის ადგილი დაიკავოს. დანარჩენი ჩვენზე იყოს! (პირქუშად იცინის და მაყურებელს, როგორც მოკავშირეს ისე მიმართავს). ამ ძაღლებს ისეთ პრემიას გაეუშობათ, რომ ზურგიდან ბოლო ადინოს და ყველაპირი სცენიდან მტრებით გახვედოს! მაშინ კი დააწვევს თავს ჩვენი სამყარო ამ ალქაჯების სროვას (რადე იყუთებს და სკივრებს მოათრევს). აქედან ადვილად ისუპებენ მაყურებელთა დარბაზში და (იციან!) ძვირფას მაყურებელში. (ჩუმად): სანამ წამოიწვედნენ და იარაღს მისწვდებოდნენ, ათჯერ მოვასწრებთ მათ მისივეილებას. ღვთის წყალობით! სისხლისმღვრელი წარმოდგენა გაიხრება! მაგრამ (მაყურებელს უმარტავს): რა ვუყოთ, სხვაგვარად თავიდან ვერ მოვიშორებთ! ამ ავანაურთა გამოჭერა და განადგურება მხოლოდ მაყურებელთა დარბაზში შეიძლება! სხვაგან, სადაც კი ვცადო მათი მახეში გაბმა, ყველაგან კოვჩი ნაცარში ჩაგვივარდა. ყველაგან ეშმაკებით გაუჩინარდნენ. აქ კი წამდვილად შუბზე ავადებთ. (ფარდებს ფარებს მეორე სცენაზე. ფარდები ისეთი დაგლეჯილია, რომ ნახვრეტში თავისუფლად მოჩანს მეორე სცენის შიდა სივრცე. გუნებაწამხდარი ამბობს: არა! ეგრე არ გამოვა! ჩვენ რომ გვიწად, ისეთი საფარი არ არის! ეს ფარად უფრო აჩენს, ვიდრე ფარავს! აღარც მისი დაკრებების დროა (ჩაფიქრებული ბოლოს სცემს მეორე სცენის წინ. შემდეგ ჩერდება და მტკიცე, ენერგული ხმით ამბობს): ფარად სულაც არ არის საქმის! ჩვენ ხომ ისედაც მეხივით უნდა დავატყუოთ თავს. მოულოდნელთა თავგზას ახლებზე და ფარდის მავარობას (იციან!) კომედიატები გასწვევენ. როცა ისინი აფართხალდებიან და გაიწამოიწვიან, წარმოდგენაც მაშინ დაიწყება.

მობუცი მსახიობი შემოდის მარჯვნიდან და ჩუმად იძახის:

— ბატონი ჩემო!

ფონ რამეზინი (შეკრთება). რას აკეთებ აქ, სცენის წინ?

მობუცი მსახიობი. მინდოდა მხოლოდ შეკითხვა, ხომ ყველაფერი ისე იქნება, როგორც შევთანხმდით? შედეგმა თეატრი? ისე ჩანს, თითქმის არავინ მოდის.

ფონ რამეზინი (ბრაზით). აბა, კულისებში! დარბაზი ახლავე გაიხსება და შემდეგ უბრალოდ და-

იწყებთ. ოღონდ ფარდა გვერდზე მისწი, თუ ღმერთი გწამს, მაინც არაფერში გვარგია.

მოხუცი მსახიობი ფარდას გვერდით მისწევს და გაღის.

მიხუთი სცენა

ნაბიჯების ხმა ძლიერდება. ოფიცრები შემოდინან. მათ მოაკვებინან ჯარისკაცები. რამეზინი იჩქარის შესაგებებულად.

ფონ რამეზინი. ბატონ ოფიცრებს ვიხოვ წინა სკამებზე მოთავსდნენ. მტვერი გადაწმენილია და დასაჯდომადაც მოხერხებულია. ვთხოვთ მკიდრება დასხდეთ, რათა ადგილი ყველას ეყოს. ყველას ეტება!

რახში შემოდის. ყველა უიარაღოდ. ოფიცრებსაც აუყრიათ იარაღი. მხოლოდ მეორე ოფიცერია შეიარაღებული. დანარჩენები ეხუმრებიან:

— შენი იცოდ, არ შემოგოვებენ მაგ ხმალ-ხანჯლით! რამეზინი მიღი, ერთი გააქვევ ეგ კოტე!

ფონ რამეზინი (მხრებს იჩქარავს). ღმერთო ჩემო! თუკი იარაღთან ვანსორება არ შეუძლია... ღვთის გულისათვის, ოფიცერთა მიმართ ასეთ სიმკაცრეს ვერ გამოვიჩინო!

პირველი ოფიცერი (ჭდება, ფეხებს წინ იშვევს). ღმერთო დიდებული, ძლივს არ გავაწლდე დაღლილი ძვლები! რას გაშუშებულხარო და დაგოკუტითა თვალები! დასხდით ბოლოს და ბოლოს!

მესამე ოფიცერი (სიცილით ჭდება). გადაწმენათ და იმიტომ: საუფუნო რაც თეატრში აღარ ვუოფილვარ! რა გინდა, მშვენიერად ვგრძნობ თავს. წარმოდგენადა გვაკლია.

მეორე ოფიცერი (შეკარად). ეგდა გვაკლია! ის არ გვეყოფა მსოფმხედველობრივად აკრძალულად აღვიღას რომ მოვკალათდით! ახლა წარმოდგენაც მონდომებს! მაგაზე კი აღარ დავგანხმდებით! (მუქართი იღებს ხელს ხმლის ვადაზე).

სხებში (ამშვიდებენ). მო, კარგი! კარგი რა! დამშვიდდი! რა წარმოდგენაზე დასარაკობთ ამ ნანგრევებში... სკამი ხომ გაქვს, დაქეი, მოისვენე და სხვაც მოასვენე!

ჯარისკაცები შემოდინან. სცენა თანდათან ივსება ჯარისკაცებს შეუძლიათ ოფიცრების წინაც დასხდნენ იატაკზე. რაღი ოფიცრები სკამებზე სხედან, კარგად მოხანან. შემდეგ ჯარისკაცების აურხაურობი სავსე სცენა ნელა ტრიალდება და გამოჩნდება თეატრის ნახევრად ჩამონგრეული პორტალი. გარეთ, თეატრის წინ ჯარისკაცების გრძელი რიგი დგას, შიგნით შეკლას რომ ისწრაფვიან. ფონ რამეზინი შესასვლელთან დგას და ყველას ჩხრკეს. ვისაც იარაღის მოხსნა დაიწყებია, უხეშად აბრუნებს უკან. ერთი ჯარისკაცი გვერდზე დაკიდებული ხმლით წარსდგება.

ფონ რამეზინი (მრისხანედ). ემე! შენ არ გითხრეს, რომ ეგ ქინძისთავი კედელზე უნდა მიამაგრო, ვიდრე შემოხვალ! აბა, ლოცებში იქ ჩვენი საჭურველია!

ჯარისკაცი ენოჩრილებდა. დანარჩენები უკმაყოფილოდ ახმარდებიან. ისმის ხმები: რა ამბავია, ამდენხანს წვიმაში რომ გვარებებოთ. მაგრამ რამეზინი არ ჩქარობს. გულდაგულ ჩხრკეს ყველას. აი, ერთ-

თი ჯარისკაცი მოდის, ხანჯალი თანა აქვს და წვედ ნანადირევი (კურდღელი ან როქო) ჰკიდია. ფონ რამეზინი (უხეშად). ეგ შუბი იქ ჩანაარე, გვერდით. აბა მოუსვი! თორემ მე თავდასხმეა! ცვი!

ჯარისკაცი (შეკრთება). გისმენთ, ბატონო მე-თაურო! (გადის).

შემდეგ 6-7 კაცი უიარაღო და ამიტომ ფონ რამეზინი მაშინვე უშვებს კომაფილი: კარგია, გაიარეთ! ჯარისკაცები უღდიან თეატრში. მომდევნო ჯარისკაცს კი დაეჭვებული ჩხრკეს:

ფონ რამეზინი. მოიცა! რა ეშმაკი გაქვს, აქ, ქამარში!

ჯარისკაცი. სანადირო დანაა, ბატონო, სხვა არაფერი! ეს ხომ იარაღი არ არის, კაცმა რომ სთქვას...

ფონ რამეზინი (თვეშუთავებლად). ან ამას დალოც, ან შენ თვითონ დარჩები გარეთ.

ჯარისკაცი (პროტესტს აცხადებს). კი მაგრამ, ბატონო მეთაურო! ეს დანა ხომ ხელს არავის უშლის და არც ადგილს იკავებს! თან რითი უნდა დავკრათ პური!

ფონ რამეზინი (ტლანქად). პურს როგორმე ხელით დატეხავ! დანას კი მოაშორებ! აბა, ჩქარა!

ჯარისკაცი მხრების ჩეჩვით გადაწვედის დანას და შედის. დანარჩენებს, რაკი იარაღი არა აქვთ, რამეზინი მაშინვე ატარებს.

ფონ რამეზინი (მარტო დარჩენილი აღფრთოვანებული ასცქერის ხეებს და ბურტყუნებს). მახეში არიან. ახლა ჩვენი ჭერია წარმოდგენა გავითამაშოთ (ერთ ხანს უხმოდ გამოხატავს სისხარულს, შენდებდ უეცრად შეკრთება. ნერვიულად ახედებს ცას და მიმართავს მათეხელს): აღარ დადგა შუაღდე. ოღონდ მერცხოვის ულაქარმა არ დაიკვიანოს! მთელი დღე ხომ არ იწვიებს! მზე როგორც კი გამოანათებს და დათბება, თეატრში ერთი კაცაც აღარ დარჩება. კომედიანტები კი გაართობენ ჯარისკაცებს, მაგრამ რამდენ ხანს? (ნერვიულად იცინის). მათეხებლთა დარბაზი საერთოდ უცნაური და მყარი რამაა. აი, ხომ ნახევრად დანგრეულია და უფრო ნამუსურებსა მავს ვიდრე სხვა რასმე, მაგრამ მაინც ინარჩუნებს სცენაზე გამოსვლის ზუსტ დროს, რომელიც უნდა იცოდე, თუ არ გინდა, რომ თამაში ჩაგუშვალოს (მცირე პაუზის შემდეგ). ერთი შევიდ, ვნახო, ხომ არ მოიწვიანეს. და მერე მსახიობებსაც მივცემ ნიშანს. (უფეე შესვლას აპირებს, რომ ცენის დლოვეებს შმა გაისმის. რამეზინი ჩერდება. ხა. წულბა და ჩტერული ამოსარილი, გაისხლ. ნევე. ელი სამოსმუშეგული ოფიცერი შემოიჭრება სცენაზე. თეატრში აპირებს შევარდნას რამეზინი წინ გადაუდგება. ერომანეთს შეხედავენ).

ფონ რამეზინი (შემინებული და განციდრებული): გრაფო რილენ? თქვენა? მეფის ადიუტანტს აქ... აქ რა გინდათ? რა დღეში ხართ! რა მოდა?

მეექვსე სცენა

გრაფი (ესალმება). ოჰ! ფონ რამეზინი! რა კარგია. რომ შეხვდით! მიუხრეს, ჯარისკაცები თეატრში შეჭყარესო, მართალია?

ფონ რამეზინი (ყუყუნიით). დიახ,

გრაფი (მცირე ხნის დღემილის შემდეგ). კარგო, კარგო. მაშინ აღარ დაგვირდებდა მათი საგანგებო თავშეყრა, და იქვე შევატყობინებთ.

ფონ რამეჯინი. რა უნდა შეატყობინოთ, გრაფო?

გრაფი (ხელს ადებს მხარზე და მღვდლურად ამბობს). მეთაურო რამეჯინ, გამაგრდით და მისწინეთ. მეფე აღარა გვყავს.

ფონ რამეჯინი (განცვიფრებული იხევს უკან) რა სიტყვით, რეღენ, მეფე... მოკვდა?

გრაფი თავს უქნევს.
ფონ რამეჯინი (ძლივს ფარავს სიხარულს). როგორ მოხდა ეგ ამბავი, რეღენ? ღვთის გულისხათვის, მიაშხებ!

გრაფი (ნაწყვეტ-ნაწყვეტად). გუშინწინ საღამოს ლაშქრის დათვალიერების შემდეგ სამხრეთ საზღვრებიდან შინ ვბრუნდებოდით. გზა, როგორც ყოველთვის, მეფის მიერ წინასწარ მოხაზული გეგმით ავირჩიეთ. შენც ხომ იცი ამ საკითხში ის ძალზედ უნდობლობა იყო და მის დღეში არ წავიღოდა ისეთი ადგილის, რომელიც წინასწარ არ ჰქონდა მოფიქრებული ან რუკაზე შესწავლილი მაინც.

რამეჯინი (მოთუთმუნად უქნევს თავს). შემდეგ!

გრაფი (ჩერდება, შებღბს იწმენდს). აქამდე ვერ გაგვიგია, რამეჯინ, მას მუდამ ისეთი შეუმცდარი აღლო ჰქონდა... ამჟერად ეტყობა, შეცდა... როდესაც თავის შეცდომას მიხვდა, უკვე გვიან იყო, უკვე ხაფანგში ვიუკით გაბმულნი... და სიცოცხლისათვის ვიბრძოდით (მცირე პაუზა) ის პირველი დავა, პისტოლეტის ტყვიით განგმირული. რადგან ძალზედ მოულოდნელად მოხდა ყველაფერი, ვერ მოვახერხებთ მისი დაცვა. მაშინვე აქვდად შემოვგრტოთ დაცემულს, უშალ ყველაზე ადრეწმობდით, ვიდრე ურთისოდ გამოვბრუნდებოდით... შემდეგ კი, როცა მაშველი ჭარი შემოგვამატა... და მტერი უუყვავდეთ... მან ჩემს ხელეშში დალია ხული.

ფონ რამეჯინი (მწუხარებას თამაშობს). საშინელება!

გრაფი (თავიდან მწუხარედ, შემდეგ კი სულ უფრო ცხარედ). ღია, საშინელი დარტყმა, ჩვენთვის, ყველაათვის. მისი შემცველი არაჟინ მეგულებს ჩვენს შორის. ამა ვის შესწევს ძალა, დადამანებს მეფესავით რაიმე შთაგონოს, რაიმეში დაარწმუნოს, მხოლოდ არაგუმენტების საფუძველზე შემზარავ თეატრად აღაქმეინოს თავიანთი ისტორიულობა, ისე რომ მათ შთელის ვნებით და გულმზებურალებით უარი თქვან ამ ისტორიაზე, უარყონ წოდება, გვაროვილობა, სახელი და დიდება. ასეთს ვერავის ვხედვ. მართალია, უკვე გვყავს გამობრძმედილი პირვინებანი, რომელთაც ისწავლეს მეფის თვალით დიანახონ ცხოვრება, მაგრამ საქმეც ის არის, რომ მათ ეს ისწავლეს და მეფესავით თან არ დაჰყოლიათ ნათელხილვა. (მცირე პაუზის შემდეგ აგრძელებს). რამეჯინი დაძაბული, სუნთქვაშეკრული უსმენს: ეს განსავლელი დიდ გონიერებას მოითხოვს ჩვენგან... და სიმკაცრეს. საბჭო შეიქნა, რომელიც აწ უფრო მკაცრად აღაგმავს ყოველგვარ გადახრებას. მთელ ლაშქარს უნდა ეცნობოს მომხდარი ბოროტმოქმედება, რათა იცოდნენ მომავალ ბრძოლებში ვის ვა-

მო ვისზე უნდა იძიონ შური. ჩვენი ძვირფასი მეფის მართალ საქმეს მთელი ძალდონე უნდა შევწეროთ.

ფონ რამეჯინი (თითქმის დამცინავად) გრაფი (ნირთუვლად აგრძელებს). დიახ!

ყოველთვის იმის შემდეგ, რაც მოხდა, უდალსი სიფრთხილედ გვმართებს. ყველა შენობა, თუნდაც ოდნავ რომ წააგავს მაურთებელსა დარბაზებს, უკუანდო უნდა მოისხოს. და თუ აქამდე ზოგჯერ ზოლიანად არ ვანგრევდით და ჩონჩხს ვტოვებდით, ახლა მათი კონტურის ნახატიც კი არ უნდა დარჩეს. გაკვეთილი, ისტორია რომ გვტარებდა, მკაცრი იყო, მაგრამ ამავე დროს ჭკუისნასწავლიც. ამას მთელს ქვეყნიერებას დავეუბრალებთ. (შენობაში აპირებს შესვლას, მაგრამ შედგება, უქმყოფილად ახედ-დახედვს თეატრის ფანსას და მოუტურული მიმართავს რამეჯინს): მთელი ჭარი თეატრის შენობაში მოკეცილი! ახლა დაფიქრი ამ ფაქტის მთელ საშიშროებაზე! ადამიანო! რამეჯინი ვინ შეყარა ჩვენი ხალხი ამ შენობაში? ეს ხომ თეატრია! მაყურბელთა დარბაზი და როგორც ხედვ, საქმოდ კარგად გადარჩენილიც!

ფონ რამეჯინი (ფარული დაცინვით). წვიამ, გრაფო, წვიამ შეყარა! და იღბალია, ჭინვეული ამინდი რომ გავითვალისწინეთ და ეს შენობა მთლიანად არ გავანადგურეთ. ახლა იქ თბილად და მშრალად ვართ.

გრაფი (კიდევ უფრო უქმყოფილად). უმჯობესი იყო, მოკალაქეთა სახლებში დაბინავებულყავით. ეს ნაკლებ სახიფათო იქნებოდა, ვიდრე აქ, ყველაზე საშიშ ადგილას ყოფნა!

ფონ რამეჯინი. კი მაგრამ ვისთვის უნდა გვეთხოვა ბინა? ამ მხარის სახლებოთა ჩვენს ანტიისტორიულ მსოფლმხედველობას არ იზიარებს. გამოდის, ძალით უნდა შეგვემტერა სახლები. მაგრამ, თქვენიც ხომ კარგად მოგვხსენებთ გრაფო, რა სასტიკად გვაქვს აკრძალული მოსახლეობის შეწუხება.

გრაფი (პირქუშად)... დიახ. და მაინც ეს დიდი დაუდერობაა. რატომ კარგები არ გაშალით? თეატრი აირჩიეთ ჭარის თავშესაფრად? გასაგებებელია სწორედ!

ფონ რამეჯინი (ბოდიშის მოხდით). ჩვენ მოწინავე რაშში ვართ, გრაფო და არავითარ ბარგს არ ტარებთ, რაში, რომელსაც კარგები და თოკები მოაქვს, ჭერ არ ჩამოსულა. ამის გამო წვიმაში უნდა დაგვეტოვებინა ჭარისკაცები?

გრაფი (კიცხავს). ყველა წესების დარღვევა! მთელი რაშში შეყრა მაურთებელთა დარბაზში! მსგავსი აღარაფერი განმეორდეს. ახლა წავიდეთ. ვნახოთ, ერთი, რა ხდება!

ფონ რამეჯინი (მუდარით). გრაფო რეღენ!

გრაფი. კიდევ რა?

ფონ რამეჯინი (დაეინებით). დაბეჭივით გიხოვთ: ჭარს უკ, თეატრში ნურაფერს შეატყობინებთ, ამაზე უფრო დიდ შეცდომას ვერ ჩაივლით, რომ ახლა ავდგეთ და ჩვენს ხალხს თეატრში დავატყობთ თავს ეს ამბავი. უმეტესობას თავჯარი დაცემა, მხნეობას დაკარგვინ; ისინი საბედისწერო კავშირს დანიხავენ თეატრსა და ამ ცნობას შორის;

ოფიკრებზე: აი, ზენა ძალითი, მკურნებელი განიშნებენ: ჩვენს გადუნებს თავს ვაყურით დააღწევით. რაც არ უნდა გააკეთოთ, მაინც ისტორიისა და მისი თეატრის რეჟისორი ხართ. გრაფი! დაინტერესდით გარჩევით, არაფერი აუწყეთ ჯარს იმ შენობაში, მოიცადეთ! წვიმა სადაც არის გადაიღებს. გამოვეწვიანოთ ხალხი და რომ ჩვენს პრესტიჟს არაფერი დააკლდეს, გარეთ შევატყობინათ ყველაფერი.

გ რ ა ფ ი (ცუკრმანო). შეიძლება მართალი იყოთ (წამის შემდეგ) კეთილი. ჯერ არაფერს ვერძევი. მაგრამ იზრუნეთ, რომ ჯარი წვიმის შემდეგ ღია და უხივთაო ადგილას შეიკრიბოს. ადგილის ამოსარჩევად გამოვიღილი შემოწმებულნი ვაჩვენებ, რათა ისევ მკურნებელთა დარბაზში არ ამოყოთ თავი. თეატრში შედის.

ფონ რამეზინი (ამოსუნთქვებ) ჩუმად იქნება. იმდენ ხანს, რამდენ ხანსაც საჭიროა, (ალტერეზული შესტეკრის მკურნებელს). ამგვარად, ეს ისტორიაც ის იქნება, რაც თავიდანვე უნდა უყოფილიყო: — ანუ წარმოდგენა თქვენთვის. ყველაზე უფრო სისხლიანი და ისტორიული დასასრულით. ვინც მკურნებელთა დარბაზებზე აღმართავს ხელს, საკუთარ სამარხს გათიხრის (იციინს და თეატრზე ანიშნებს): ახლა დგება დიდი ისტორიული, დამაშთაბერელი სახანაობა, რომელიც ზოგი-ზადეუ და რასაც, ცხადა, სუნთქვაშეკრულნი ელოდებით (ირონიულად მიმართავს მკურნებელს) დიდ სიამოვნებას გააუტრებთ! (წასვლას აპირებს. გაიჩნდება ზოხუცი მსახიობი).

მეშვიდე სცენა

მოხუცი მსახიობი (ჩუმად), ბატონო მეთაურო!

ფონ რამეზინი (გაადრებულ). შენ აქა ხარ? რატომ არა ხარ სცენაზე?

მოხუცი მსახიობი (ნაწყენი). ისინი ზედ არ გეყურებენ! უკვე სამჯერ გამოვედით. ველაპარაკე, ვიყვირე, ხელები ვიჭიე, მაგრამ ზედაც არ შემომხედეს!

ფონ რამეზინი (გაცოფებული). რას ამბობს როგორ? წარმოდგენა არც კი დაიწყო?

მოხუცი მსახიობი. აბა, როგორ უნდა დავეწყო ასეთი ტლანქი პუბლიკის წინაშე, რომელიც მასხრობს და უხამსობს. დიახ, ისინი ხობროცებენ, ძიხებენ ჩაუბლუკიან და პირგამოტენილები ხმამალა აღლარქუნუნენ! იოტისოდენად არა ესმით მალალი ხელოვნება, ბატონო, მისხალი ინტერესიც კი არ გაჩინაო! არა! ჩვენ იქ სრულიად ზედმეტნი ვართ!

ფონ რამეზინი (ბრაზით). რას მიედ-მოედები! ზედმეტნი ვართო? (ხელს ვანზე სწებს, ნერვიულად) სადაცა წვიმა გადაიღებს! თუკი ახლავე არ შეუდლებით რაიმეს წარმოდგენას, ჯარისკაცები გიოფანტებთან და ჩვენი პირველი ცდა, დავუბრუნოთ ისინი კულტურას, წყალში ჩაიურება! ეს კი არ შეიძლება! ვინ იცის როდის მოვლენ და მოვლენ კი ისინი კიდევ თეატრში? შეყრიბე ხალხი და რაიმე წარმოდგენე!

მოხუცი მსახიობი. კი მაგრამ, გამაგებინეთ, როგორ ვითამაშოთ, როცა არავინ გეყურებს! იცით, ბატონო მეთაურო, მთელ სიძნელეს ფარდა ქმნის, უფრო სწორედ ფარდის უქონლობა. სადაც

არაფერი იხსნება, იქ არც არაფერს ელიან, სცენისაკენ არც კი იუბრებიან. მსახიობები გინდა გავიდნენ, გინდა შემოვიდნენ, მნიშვნელობა არა ჰქვს. ფონ რამეზინი (უღერსად გემოვნებულად) რა თქმა უნდა! რა მნიშვნელობა უნდა სცენადეს, როცა შენისთანა გამხმარი ჩიხი დატრიალდა სცენაზე! იქნებ გგონია, რომ კიდევ შეგიძლია რაიმე შთაბეჭდილების მოხდენა! შენ აღარა გავს ის გარეგნობა, წარმოდგენის დამწყებს რომ სჭირდება, ჩემო სულიყო. დამეთანხმები, თუ საკეში ჩახედავს ნებებ! ჩემმა ჯარისკაცებმა ალბათ იფიქრეს, ვიღაც მათხოვარი შემოეხეტაო. და კიდევ გვიკრის, რატომ ტამი არ დასვენებს შენს დახაზვებზე! (მობუცს საყვლოში სტაცებს ხელს და უყვირის): არ იცი, როგორ უნდა დაიწყო, რომ ხალხი დაინტერესო?

მოხუცი მსახიობი გულმოკლული ლეშმს.
ფონ რამეზინი. ცეცვა უნდა უყვირო, ცეცვა! ქალები ხომ გუჯავს დასში? ზოდა, პირველად ისინი უნდა გამოვიდნენ! წესიერი რვეერანსი, მერე ერთ-ორი პირუტყვი და მთელი დარბაზი თვალდაღქეცვა! ამის შემდეგ, მშვიდად შეგიძლია შენი მანქვა-გრებაც წარმოადგინო. იმასაც აიტანს მერე.

მოხუცი მსახიობი (გაუბედვლად). ბატონო მეთაურო, ჩემს ხალხს უკვე შიში შეუარა ამ სცენაზე: მათ შეშინდათ იმ ვანდლების და გამოსვლას ვერ ბედავენ. ამბობენ: იმ შემთხვევაში ვითამაშებთ, თუ ბატონი მეთაურიც, მკურნებელთა შორის დაქედებაო. ეს მთელი დასის აზრია და ანგარიში უნდა გაუჩიოთ. ისე არაფერი გამოვა.

ფონ რამეზინი. (თავშეუკავებლად) ეგ თქვენი ფუქი შიში უბრალოდ არ მესმის. ხომ მოგვიც სიტყვა, არავინ არაფერს დავიშვებთ ნეთი? არაარის საყმარისი?

მოხუცი მსახიობი. თქვენი სიტყვა სიტყვაა, ბატონო მეთაურო, მაგრამ ჩემი დასის სურვილია, პირადად დაესწროთ წარმოდგენას და ამგვარად უზრუნველყოთ მისი მშვილობის მსვლელობა. არაფერი არ ჩატარდება, თუ თქვენ დააკლდებით.

ფონ რამეზინი (დაბნული იწყებს ბოლის ცემას. მერე ხანგრძლივად უყურებს მკურნებელს). ახლა რა ქნა? დრო აღარ იცდის და ეს წვიმა მარადიულად ხომ არ იდენს! (შემდეგ სწრაფად იღებს გადაწყვეტილებას და მოხუცს კარისკენ უბიძგებს): კარგი! მოვდივარ! პირველ რიგში დავკვდები, ოფიცრებთან. ოლოდ დაიწყოთ, დაგლაზეროთ ეშაბემა! (ორივენი თეატრში შედიან).

მეშვიდე მოქმედება

თეატრის დარბაზი. სცენა, ორთავე მხარეს მუღეჯილი ფარდა რომ ეკიდა. სცენის სიღრმეში, რადგან თეატრის კედელი დანგრეულია — მიჩანს იჭაური სახანო: სახლბო, ტყიანი ბეჭეო, კიდევ უფრო შორს — ნისლიანი მთები. მზე ჯერ კიდევ ანათებს და ყველა ზვრელიდან და ნაპარალიდან იღვრება დანგრეულ თეატრში. კონკრეტულად საჩინოა მხოლოდ წინა ორი რიგი, სადაც ოფიცრები სხედან. მათ შორისაა გრაფი რეგენიც. შთაბეჭდილება უნდა შეიქმნას, რომ ოფიცრებს უკან მთელი სცენა ჯარისკაცებითაა სავსე, რომლებიც მას-ლათობენ, ჭამენ, ან სინავთ. დრო და დრო რომე-

ლომ ოფიცერი თავს ამბობს და ჯარისკაცებს წესდების მოუწოდებს. მაგრამ პლენიარული მინი არ წყდება. მხოლოდ უფრო ხმადაბალი ხდება და უკანა რიგებისაკენ გადაინაცვლებს.

პირველი სცენა

პირველი ოფიცერი (მიმართავს მის ზურგს უკან მსხლმ ჯარისკაცებს და ამავე დროს რეალურ მაყურებელსაც). რა ღრიალებს? აჰ რა ახავია? არ გაზრდებიან? უფროსაშენა აღარ არის!

მესამე ოფიცერი (გააფრებული). ლამის უკვე წარმოდგენა ვინატრო მამის ეს ობრები გაჩუმდებიან და ჩვენც მოვიხვენებთ!

მეორე ოფიცერი (ავზნებული ეცემა მას). რა? წარმოდგენა? გეხმის თუ არა, რას ნატრობ? ეს, რბილად არბ ვიკვთ, ყველმეშთხვევაში, იდეოლოგიური აზრობა... (ჩუმდება და პლენიარულ მინიარულს) მთელი ჩვენი მსოფლმხედველობრივი პოზიციის გაიყვანა! ეს არის დალბი იდეისა — გაყვანთაიხსოვლო ჩვენი სამყარო მაყურებელთა დარბაზების ტყვეობისაგან.

დანარჩენები (ციინიან). თუ ღმერთი გვამს, მორჩი მაგ დაბეზლებას რას გამოგვავტენი! ერთი მიიხედ-მოიხედ, რა თეატრი ეს არის, ან მაყურებელთა დარბაზი, დანგრეული შენობა, სხვა ხომ არაფერი! რა კირი დაგეტაკა, რომ არ შეგიძლია აქ წყნარად იჯდე და გინაროდეს, რომ მშრალ ადგილას შემოგუფარეთ! თუ ვერ აუტანია, მიბრძანდეს გარეთ და გაილუმოს!

მესამე ოფიცერი (ჭრუტად). და მერე რა მოხდა, აქ წარმოდგენა რომ ვინატრო? ცოტა რამ გასართობი ამ ორპირქარიან სპროში გუნებას გამოგვიყვებდა.

ფონ რამეზინი (მიღის მათთან და სწრაფად). მართლმ ბრძანებთ! ამავე მცდე ვიფიქრე და შემიძლია გითხრობ. ბატონებო! წარმოდგენაზე ვიკრუნეთ. აქ არ მოგწყინდებათ. მსახიობები მზად არიან გაგართონ. ხელის ერთი დაქნევა და ისინიც გაჩნდებიან.

მეორე ოფიცერი (ხმლის ვადაზე დაიკრავს ხელს და გააფრებული წაიოვარდება). აჰ, მამ წარმოდგენა, არა! გამართლდა ჩემი წინათგამანობა — რომ ამ დარბაზში სპექტაკლი გველოდა! ბატონებო! ყოველგვარ წესთა დარღვევით, მოკრუებით, აშკარად ვერაგული გზით ჩვენ თეატრში შემოგვტყუებს. ნუთუ საკირთა კიდვე ვაიხსნათ, რომ ყველაზე სასიფთო გარემოცვაში ამოყვავით თავი?

პირველი ოფიცერი (ავღებობი). ოჰ, კარგი ერთი, რა! შენ... და ამ დროს კედელი აღარ არსებობს! (აჩვენებს დანგრეულ კედელს სცენის სიღრმეში) აქედან ბუნებას გავცქირებთ და გუშაგებიც კი არ გვპირდება, ისე კარგად ჩანს ყველაფერი და ამ ნანგრევებმა რა უნდა დაგიშავოს თუ ღმერთი გვამს?

მესამე ოფიცერი (დაციხვით). აღბათ ეშინია, ქერი არ ჩამოგვეყვებს თავზე! და არც შორსა სიმართლისაგან! აი, კვდი ხომ ჩამოვარდნილა! ჰეი, რამეზინ, გვიხიბარი რამე საწუგეო, ეს თეატრი მართლმ თავზე ხომ არ დაგვეტყვას!

ფონ რამეზინი (ანქარებით). ჩემო ბატონებო!

კედლები აქ მაგია. შემიძლია შემოვლიყო, ყველაფერი შევაშოქვით. თქვენი შოში სრულად უსაფუძვლოა.

მესამე ოფიცერი (მეორეს). ჰა, დაშინდები! მეორე ოფიცერი (პირქეშად). ბნარა, ჩვენსა

სა და კედლების ჩამოტყვევა ყველაზე პატარა საფრთხეა. თქვენც ძალიან კარგად იცით, რასაც ვგულისხმობ და გასაკვირია, ერთბაშად რომ მოგინდათ ამ ცოდნის დაიწვევა. ნება მომეცით, შევახსენოთ: რა დაიფიცეთ გარში შემოხვლისას, როცა ჩვენი მეფისა და იმ დროშის სამსახურს შეუდევით, ახლა რომ თავს დაგვფრთალებს?

(ჩუმდება, იმ ფიქრით, როგორ მოახერხოს უკეთესად თქმა).

მესამე ოფიცერი. ჰა, ბატონო პროფესორო, სენად ვართ ქვეულნი.

ფონ რამეზინი (გაღვიანებული). მხოლოდ დროს კარგავთ ამ ლაპარაკში. კულისებში ერთი-ორი წარბეტი მოცეკვავეა, ჩვენს ნიშანდა ელიან, რაღას ვუცდით!

პირველი ოფიცერი (უხალისოდ მიმართავს მეორეს). ჰა, ამოშაკრეთ ბოლოს და ბოლოს. მგონი რაღაცის თქმა გასურდათ. თუ ვეცდებით?

მეორე ოფიცერი. რა აზრა აქვს თქვენთან საუბარს? მაგრამ სადა სიმართლეს იფიქრებენ, იქ ეს სიმართლე უნდა დაიცვა. ამიტომ გელაპარაკებით. დღემდე ჩვენი სახელმწიფოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკა იყო, არ გავარდობოდი მაყურებელთა დარბაზებს: აღმინებდი აღარ უნდა გამხდარიყვნენ იმ სპექტაკლის მსხვერპლნი, რომელსაც ხალხში უბრალოდ ისტორიას ეძახიან და რაც სინამდვილეში სხვა არაფერია, თუ არა უცხო სამყაროს გართობა და თავის შექცევა, ჩვენ თეატრად სულ რომ არ გვეჩვენება. მაყურებელთა საუფლოების განადგურება, მთგან შორს გაქცევა — აი, პირველი მუხლი იმ რეალმენების, რომელსაც ვეხსანურებთ ჩვენ — ამ ქვეყნის ჯარისკაცების იმ შეგენბით, რომ კაცობრიობათვის უკეთესი იქნება, თუკი იგი ყველა იმ დაწვეული ადგილისაგან თავისუფალი, სადაც მისი ისტორია მხოლოდ მწარე ბედისწერის სახით შეიძლება არსებობდეს, ახალ ცხოვრებას დაიწვეებს! თუ მას არავითარი გარეთა, არაადამიანური მაყურებლის მზე-რა აღარ დაუღლებს მოქმედებას. აი, ეს გახლავთ დღემდე ჩვენი პოზიცია და იგივე რჩება? რაღაც არა მგონია, თქვენ რომ გიყურებთ!

მესამე ოფიცერი. არა, ნამდვილად მოჩვენებით დაგეწყო! გეკითხები, რა უნდა დაგვემართოს ამ დანგრეულ ბუნებაში? ვინ იცის, რამდენი ხანია, აქ აღარაფერი წარმოდგენილია და თუ ვინმე აქაურბობს სტრატოსფეროდან დაქუარდება, აღბათ უკვე კარგა ხანია მოსწყინდა მორიგი გამოხვლის ლოდინი და სხვა ადგილი გავმოსტენა, იქ იყურება და ეს ნანგრევები აღარც კი ახსოვს. ჩვენს გარდა აქ არავინა და რა უნდა გვიყოს ერთმა პატარა თეატრალურმა სანახაობამ, გეკითხები, თუკი მისი მაყურებლები მხოლოდ ჩვენს ვართ! ერთი ამბროვიზებული წარმოდგენა, რომელსაც ჩვენ თვითონ ვცდამთ, როგორ უნდა გახდეს ჩვენთვის სასიფთო?

მეორე ოფიცერი. (მბადრად). მხოლოდ ჩვენ ვართ აქ მაყურებელი? ამ ცუნაზე წარმოდგენს მხო-

ლოდ ჩვენა ვდგამ? საიდან იცი ეგრე ზუსტად? ეს ხომ არამყარი ვარაუდია, რომელიც არავის შეუძლია დასაბუთოს! უფრო კვიციანური ან უფრო უხიფათო იქნებოდა, სწორედ აქ რომ ვინჩენდეთ სივხიზლეს. რადგან მასურებელთა დარბაზებში ჩვენ არასოდეს ვართ მარტო. და რა დამოუკიდებელიც არ უნდა გვეგონოს თავი, ასეთ დარბაზში ყოველთვის უიკავია, საღისებური პუბლიკა წარგვმართავს და ისე ვგათამაშებს, როგორც თოკებზე დაკოწიალებული მარონეტებს. ჩვენი დიდებული მევე სწორედ ამ აზრით...

პირველი ოფიცერი (უკვე გაფთვებით). თავი დაგანებე მაგ შენი მოჩვენებებით! აქ სიმშრალეა და მორჩა! რასაც შენ ამბობ, პატაროა გამოკიდებული და ცოტა ბრძოვულად უღერს! რა გახდა ბოლოს და ბოლოს ეს ნაწერევეები? რატომ უნდა გვეშინოდეს ამ დაქცეული შენობისა, თანაც ჩვენს მიერ დაქარბილ ნაირენა, რომელიც თავიდან ბოლომდე გადაჩხრჩყეთ?

გრაფი გრედენი (უწყაფიფილო სახით ჩაერგე, სურს კამათს ბოლო მოუღოს). ბატონებო! ყვარა სიფიცები! ჭარბი თეატრში შევეყანა ჩვენი ნებსების მოტყვებელი დარღვევა და ძალზედ საშწუხაროა, რომ ასე მოხდა. მეთაურ რამეზინს უკვე გამოუხატე ჩემი გულისწყრომა ამის თაობაზე. ესეგვის რამ აღარ უნდა გამეორდეს! ვიდრე ვესუნთქავთ, მასურებელთა დარბაზები ჩვენთვის საშიში რჩება. მაგრამ შექმნილ ვითარებასაც მსურს ანგარიში გავუწიო და რაკი ჭარი უკვე აქ არის, აღარ შევაშუთოო. ეს ანბავი დიდ მკრებელობად არ მსურს ჩავთვალო, რაკი გუშაგები ფხიზლად არიან და მცუველებიც წყითაც არ ისვენებენ. ხომ ასეა, რამეზინ?

ფონ რამეზინი (აჭარებით უქნევს თავს). რა თქმა უნდა, გრაფო, რა თქმა უნდა!

გრაფი ი. კეთილი! მამ უკვლავური მოვარებულისა, ბატონებო, სირმე შედევითა. მიეცით ჭარბ შესაძლებლობა, ანოსუნთქოს. მას ეს სჭირდება.

მესამე ოფიცერი (ვახარებულად). გადაწყვიტა ვრჩებით და ვისვენებთ! რამეზინ გამოუფერო სცენაზე შენი ქალები!

ყველა იცინის. მხოლოდ გრადი რედენი იქუფრება, რადგან როგორც მძიმე ცნობის მომტანი, არ შეიძლება მომხრე იყოს ჭარბის გაბრბობისა. მეორე ოფიცერი თავჩაქინდრული ზის და ძირს იატაკს დაშტერბობა. ერთი ოფიცერი მეგობრულად ურტყამს მხარზე ხელს და ამხნევებს:

ერთი შენი, მოეშვი მაგ ტინის ქულებას! ვიხაროდეს, რომ ამდენი ხნის შემდეგ რაღაც სასიანოვნოს ნახავ. ერთი-ორი წვევლი შიშველი, აცეკვებული წვივი საშიში ნამდილიად არ იქნება. თან ცეკვა ჭერ კიდევ არ არის თეატრში!

პირველი ოფიცერი. (დაცინვით) თეატრი არა, მაგრამ მასურებელთა დარბაზი? და თანაც კაბებიც თუ აფრიალებდა... არა ძმო, მაშინ თეატრად გადაიქცევა, მე სულაც ვიტყობ: ამ... ამ... რა ქვია? ფონ რამეზინი. ამფითეატრად. სწორეა. არც ამაზე ვიტყვით უარს!

გრაფი გრედენი (ბრაზით). მე მგონი, საკმაოდ გარკვევით ვთქვი, რომ ამ კედლებში ჩვენ მხოლოდ გამორბენა და მუხლის გაშლის უფლება გვაქვს. თე-

ატრალური წარმოდგენის ნება შევარ მომიცია. ეს არა მხოლოდ ეწინააღმდეგება ჩვენს ძირითად პრინციპს: არ შევქმნათ მასურებელთა დარბაზები არამედ (გრაფი ღრმა მზერას სვრის რამეზინს) გვეუნებს წელსანდე საუბარს გარეთ) არც მსხვილი წყობითაა ტრიოულ წუთს შეეფერება, ჩვენ რომ დავიგავ... მისი შემდგომი სიტყვები ჭარბსაცემის ატრაცებელთა შიშვანობაში შეთანთქ... რადგან ამ დროს მემორე სცენაზე რამეზინის სწრაფ, შეუმჩნეველ ნიშანზე რამდენიმე მოცეკვეე გამოჩნდა.

მეორე სცენა

მოცეკვეინი ნახად ირჩევია. მათგან მარჯვნივ, სულ ვახაიოს ღვას მოხუცი მსახიობი, ეოლონოზე ასრულებს აკომპანემენტს (ამ სურათს ათასწიარად შეიძლება შეესხას ხორცი. მოცეკვეეებს შეუძლიათ რამე საბალეტო ეტიუდი შესასრულონ, პატარა კაპელის თანხლებით. მაგრამ ბევრი მსახიობით არ უნდა გადაიბვიროთოს, რათა იმპროვიზებული ხასიათი შენარჩუნებული იქნას).

მოცეკვეეთა ნოლოდნელმა გამოსვლამ მავნიტურად მიიპყრო ჭარბსაცემის ყურადღება. მათთან ერთად ოფიცრებიც სცენის ტყეობაში აღმოჩნდნენ; იქაურობა ერთბაშად გადაიქცა მასურებელთა დარბაზად (ეს მნიშვნელოვანი ცვლილება, რაკი ის ამ მოქმედების აზრობრივი ელმონაციაა, შესაბამისი სიზუსტით უნდა გამოიხატოს: ჭარბსაცემი წინ მიიწვიერ, რათა სცენას უკეთ უყურონ. პატარა ჩოჩქოლიც ატყვება: უკეთესი ადგილებისთვის. ამგვარად, სულ უფრო მეტი ხალხი ჩნდება დიდი სცენის რამასა და „მეორე სცენა“ შორის. წინ მსხდომი ოფიცრები აღარ მოჩანან, რადგან ანოჩქოლულმა ჭარბსაცემმა დაფარეს და რეალურ მასურებელთა მზერას ჩამოაცილეს. რადგან „მეორე სცენა“ შესაფერისად შემაღლებულია, მოცეკვეინი თითქოს გაშტერებულ გეომორბათა თავებზე მიმოიჩხვიან. ის პანონოზი, რაც სცენიდან გავრცელდა ჭარბსაცემზე, სიმბოლურად შეიძლება გამოიხატოს იმით, რომ ჭარბსაცემის სამყოფელი თანდათან ბნელდება, „მეორე სცენა“ კი თანდათან ნათდება და ი. შ.).

ჭარბსაცემს სუნთქვა შეეკრათ: ისინი მთლიანად დაიპყრო ფერხობა. ირგვლივ ვერაფერს ამჩნევენ. გალის მღერე ხანი. მუსიკა რბილდება. მოცეკვეინი ისე გააჩაჩობინ ცეკვას. როდესაც ყველაფერი ამ დინამიური ცენტრის ირგვლივ შეიკრება, მოხდება სრულიად მოულოდნელი რამ:

მოცეკვეე ქალები უკან ჭარ შეუმჩნეველად შემოსრიალებიან, შემდეგ კი უკვე აშკარად შემოდიან შეიარაღებულ გეომრები. ისინი უხსნად მოიწვიევენ, აჩრდილებით გამოშვლებული, მოვალავე მახილები. წინ პერტოგი მოუძღვით, თავიდან ფეხებამდე აბჯარასხმული, რკინის სამაჭურებიან ორივე ხელში ხანჭლები აქვს. შემოპრბილნი უყერად ავსებენ მიელ სცენას. ვიოლინი მოთქმით ამთავრებს დაკრას. მოცეკვეე ქალები გაფთვებებიან, აქეთ-იქით გაიქციეიან ელსებში. მოხუცი მსახიობი ყვე-

ლაფერს ხვდება და თავზარადემულს ვიოლინი ხელიდან უვარდება. ერთ-ორ მიოცეკვე ქალს მყარდზე მიყრავს და გარბის.

ჩამოვარდება წამიერი სიხუმე. ვიდრე მასურებელ ქარისკაცებს თავზარი დეცემოდეს ეს არის სიჩუმე ქარიშხლის წინ. ამ დროს რამეზინი გამოეყოფა რაზმს და წინ მიიწევის. ჩანს, რომ უყვე ამტყუდარ ჩოჩქოლში გაჭირვებით მიიკლევს გზას, სურს ამ სახითაო ადგილიდან რამენიარდ ვადლოის პერკოგის რაზმამდე. ასე მიჰქრის იგი ჭარისკაცების გაწვევ-გამოწევაში სცენის პირზე. რამენიმიჭერს უკან მიიხედავს, ხომ არაინ მომდევსო. ჯერ თითქოს ბართლაც არაინ მისდევს. ბედი უღმის. მაგრამ უეტერი ქარივით გაჭირვს წინ აღემართება ხმალო ამოღებულ მეორე ოფიცერი.

მეორე ოფიცერი (ხიზლით). ვერსად წამიხვალ, რამეზინ! შენც ჩვენთან ერთად მოკვდები!

დეფტერება მოლაღატეს. უიარლო რამეზინი ცდილობს დაუხილტეს, მაგრამ ამას: უყვე ხანწელი ვაუყარა ოფიცერმა. სასიკვდილოდ დაჭრილი, მაგრამ მაინც გაქცივის მსურველი რამეზინი უკანსკენელი ძალების მოხმობით კვლავ წინ მიიწევის და ბოლოს გადადგამს უჩვეული ნაბიჯი: ნაბიჯი სცენის მასურებელთა დარბაზიდან რეალურ მასურებელთა დარბაზში. ეს მისთვის ამავე დროს სიკვდილის საფულოში შესვლაა. იგი ბარბაცებს, ხელგაშლილი სცენიდან ჩამოკონწიალდება და პირველ რიგში დავნარცება. მეორე ოფიცერი ხმალომწვიდილო, გაოგნებული შედგება სცენის პირას (უნდა იგრძობოდეს, რომ მას რამეზინი თვალთვან ვაუქრა. მათი სხვადასხვა ვანზომილებებში მოხედარა მთელი სპექტაკლის ფინალური აზრის მთავარ ჩარჩოს ქმნის: ეს გახლავთ ტრიუმფი ისტორიულობისა, რომლის არსიც თუ ტრალურ-სცენურია: მეორე ოფიცერმა დიდხანს არ უნდა მიიჩქეოს მასურებელთა მხერა. ერთი-ორჯერ რომ მიმოხედავს გაოგნებული და მიხვდება რა-

მეზინის უკვალოდ და საიდუმლო გაჭრობის შემდეგ საყოველთაო ჩოჩქოლში და ალიაქრობა და დაფაროს, თან წარიტაცოს და ბოლოს სუფუქსურ მასურებლის მხერიდან. ამასობაში რამეზინის მასურებელთა დარბაზში დაბარბაცებს. მისი მიტკლისდგერი სახე ენითაურერულ გაცეცდებებს გამოხატავს. იგი გაოგნებული შესცეკრის რეალურ დამაინებს. თვალბეს ისრად, რათა დარწმუნდეს, რომ ისინი მოჩვენებანი არ არიან. რეალურ მასურებელთა საფულოს ამ გაოგნარბა აღმოჩენამ რამეზინი წაით წელშიც კი ვამართა.

ამ დროს იქ, მეორე სცენაზე თავდამსხმელებმა უკვე ამოქმედეს ხმალოხანწალი.

ფინ რამეზინი. (გაწამებული სახით პერს რომ ემებს). **თქვენ... თქვენ მანდი როგორ... მოგწონს ჩვენი წარმოდგენა? (უსულოდ დაეცემა პირველ რიგში).**

იმვე წამს „მეორე სცენიდან“ თავდამსხმელები ენლური ღრიალით დაეცემა თავს, ქვემოთ უიარლოდ დარჩენილი, ვანწიოლ ჭარისკაცებს (ბრძოლის ხმაური, ჯახა-ჯუხი და კილითა ღრქენა შესაფერისი მუსიკალური ხმოვანებით ვადმოცემა). ამ სისხლისღვრას ზემოდან დაასურებს პერკოგ: როგორც სიმბოლო ისტორიის ვამარჯვებისა. მეტი შთაბეჭდილობათვის შეიძლება პერკოგმა მუხარადი სახეზე ჩამოიფხატოს. იგი შეჯავნული ხელს მბრძანებულდარ იმვერს მასურებელთა დარბაზისკენ. მისი უძრავად აღმართული სხეულით, სისხლისღვრათა და რამეზინის უსულო ვეამით მთავრდება ეს სურათი. წუთების შემდეგ სცენა ნელ-ნელა ბნელდება: საღამო სულ უფრო შესამწინავდ შემოიღვრება თეატრის შენობაში. ბრძოლის ხმაე წყდება. საღამოს ნათელ-ბნედიანი ცი ფონზე დიდხანს მოჩანს პერკოგის სხეული. შემდეგ ისიც თანდათან იძირება ღამის წყვილიადში და მთელ სცენაზეც მდუმარება მკვიდრდება.

ქრონიკა

● 44-იანი წლების დასაწყისი სათეატრო ხელოვნების ისტორიაში შევიდა, როგორც განახლებისათვის მოძრაობის ეპოქა. იგი გამოიხატა ახალი სათეატრო ესთეტიკის წარმოქმნით, ერთმორწმუნე შემოქმედებითი კავშირების ქდაბლებით. დრომ იწინება, რომ სათეატრო ხელოვნებაში წარმოქმნილიყო ახალი ტალღა, რაც მცირე ფორმის თეატრების შექმნით დაკვირვებინდა. რა ვიცოდით თეატრალური ინსტიტუტის კურსელებმა,

რომ ჩვენი თაობის რეჟისორები ბედის რჩეულნი შექმნებოდნენ, ახალ თეატრებს ჩაუყრიდნენ საფუძველს. ერთ-ერთი მათგანი ნანა დემეტრაშვილი გახლდათ. სულ ორიოდე სპექტაკლის ავტორს, გორის თეატრის ახალგაზრდა რეჟისორს წილად ხვდა გამორჩეული როლი შეესრულებინა ჩვენს სათეატრო ცხოვრებაში.

1967 წლის გაზაფხულის ერთ მშვენიერ დღეს თეატრალურა ინსტიტუტის მე-6 აუდიტორია-

ში რეჟისორი ნანა დემეტრაშვილი კურსდამთავრებულთა ერთ ჯგუფს შეხვდა. ისტორიული აღმონჩნდა ეს თავყრილობა — აქ ჩაუყარა საფუძველი მეხსეთის განახლებულ პარაფესიულ თეატრს.

თეატრალური ინსტიტუტისა და სათეატრო სასწავლებლის კურსდამთავრებულებს ნანამ მიმართა: „მინდა იცოდეთ, რომ ჩვენ რთული ცხოვრება გველის, მძიმე იქნება ახალი საქმის წამოწყება და მე არ მჭირდება მოწუწუნე ხალხი. ვისაც გული ერჩის, მხოლოდ ისინი წამოვიდნენ“. ამ მოკლე სიტყვაში გაშლილია რეჟისორის ქალის ძლიერი ხასიათი. რამდენიმე დღის შემდეგ, თეატრალური ინ-